Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب پیژندنه

||||||||||||||||||||||||||||||||||||||

د کتاب نوم : د ارغنداب د څپو ژبه

ویناوال : د لوی کندهار شاعران

د چاپ کال : ۱۳۸۰ ل ــ ۲۰۰۱ م کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو یون

"پښتو یون" د پښتني هڅوب، پښتو ژبې او پښتني ارزښتونو د ځلولو، خپرولو او پاللو لپاره په مینه او تلوسه لېڅې رانغښتي او د پښتو د زړو متنونو، نویو ادبي پنځونو، څېړنو او ځېرنو چار پرمخ بیایي او په دې لار کې درانه او شمېرلي ګامونه اخلي.

دا دي د څو زړو متنونو تر خپرولو او د څو څېړنیزو نښېرونو(اثارو) تر وړاندې کولو وروسته د لوی کندهار دځوانو رېشیانو(شاعرانو) ژوندپاڼه چې ددوی ژوندلیك او وینا په کې راغونډ شوي او د ځوان پښت روڼ انده او خواریکښ لیکوال ښاغلي صالح محمد صالح کار پرې کړی او پر راغونډولو یې زیار ګاللی، وړاندې کوي.

دا ځوان توکم د اورونو او لنبو په منځ کې رالوی شوی او د دردونو او کړاوونو ترخې کیسې یې د پاړکو په خولو کې دي.

هیله ده تاسې یې په مینه ولولئ، د دوی پر تلوسو، هیلو او خاورې شویو امیدونو ځان خبر کړئ او د یوه ګډ یون له لارې خپل هېواد او هېوادوال له دې کړاومن ژوند او چاپېر څخه راوباسئ.

زموږ له دردمنو او خوږمنو پښتنو څخه هیله ده چې له دې یون سره مله شي او په خپلو هراړخیزو مرستو مو ولمانځي.

په درنښت

لطیف جان بابی

د "پښتو یون" مشر

فراکوی، نیویارك، امریکا

2001م کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څپه_څپه ښایست

لوی کندهار که له یوې خوا د ارواښاد علامه عبدالحی حبیبي، عبدالروف بېنوا، اکاډمیسین پوهاند عبدالشکور رشاد او...په څېر د درنو پوهانو زانګو ده، نو له بله پلوه دشمس الدین کاکړ او عبدالرحیم هوتك په څېر د ګڼو سندربولو توتیانو هغه ځاله هم ده، چې د همدې"ښایسته کندهار" په لرېوالي کې یې ډېرې سوې ترانې ویلې دي.

د اور او وینو توپان لکه د نور افغانستان په څېر د عبدالرحیم هوتك "ښایسته کندهار" هم لوټې لوټې کړ، خو " که کوڅه وسوځېده نو دېوالونه یې پاخه شول."

څو کاله مخکې راته ښاغلي لال پاچاازمون په ننګرهار کې د کندهار د ځوانو شاعرانو دومره ستاینې وکړې، چې زه یې د دوی د لیدلو لېوال کړم او چې کله مې د دوی د څو تنو ځوانو شاعرانو وړه تذکره(پر للمه اوري بارانونه) ولوستله، نو پوه شوم چې دملالۍ دټپو په کلي کې لا د تورې له شرنګ سره د نغمو نری ترنګ هم ملګری دی.

بیا چې یو وخت کندهار ته لاړم، نو د محمدیار، هڅیال اوصالح په دېره کې مې په لسګونو ځوان او نوښتګر شاعران وپېژندل، دوی ټول له ظاهري بڼې ډېر ساده او کلیوال معلومېدل، خو په باطن کې یې هر یو په معنوي سینګار ښکلی و، په سترګو کې یې سری له ورایه شاعرانه ولولې، مستې مینې او یو ډول ورکې مایوسۍ لوستلای شوې.

د لوی اختر پر لومړۍ ورځ په پېښور کې د هیلې مجلې دفتر ته لاړم، غوښتل مې چې ښاغلی صالح محمدصالح وګورم، نومړي هغه ورځ هم پر همدې تذکرې کار کاوه، تر اختر مبارکۍ وروسته سره کښېناستو، هغه راته د دې تذکرې یو یو شعر په خوند خوند لوسته او ما ورته غوږ ایښی و، د شعرونو اورېدل دومره خوند راکړ که نور مېلمانه په دفتر نه وای راننوتي، نو نږدې ټوله تذکره به مو لوستله.

د دې تذکرې د شاعرانو یوه لویه ځانګړتیا دا ده چې ډېر یې د لمبو سیوري ته رالوی شوي او د خپل کور و کلي د ورانېدو غمجنوونکې ننداره یې له نږدې څخه کړې ده، د دوی په هنر کې صداقت او رښتینولي له ورایه برېښي او همدې توکي یې هنر ښکلی کړی، ځکه خو یې د افغاني ادب رښتیني استازي بللای شو.

صالح محمدصالح چې څښتن یې په ګوتو کې ډېر ښکلي هنرونه ایښي دي، د همدې ځوانانو استازی هنرمند شاعر او لیکوال دی. د هغه هنرمندو ګوتو که د ښکلو انځورونو، خوږو شعرونو او په زړه پورو لیکنو وړتیا درلوده ، نو اوس د کمپیوټر له تڼیو سره هم اشنا دي.

زه خپل دغه ملنګ هنرمند دوست ته ددې تذکرې د خپراوي له کبله مبارکي وایم، خدایدې دده په ګوتو کې نور هم برکت کړي چې د "مست ارغند" د مستوڅپو په څېر ښکلاوې رامنځته کړي او ویې ځلوي.

ګران صالح ته د یو روښانه راتلونکي په هیله خپلې خبرې رالنډوم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مینه او شاعرانه ولولو

اجمل اند

1380ل کال پسرلی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

"د دې غره ختګ به واړه شاعران شي"

په دې وروستيو دوو دريو کلونو کې کتاب خپرول او ليکل په بېساري ډول ډېر شوي دي. په پښتو کې به داسې اوونۍ نه وي چې دوه درې کتابه دې په کې خپاره نه شي، دا خپرنيز بهير دومره ګړندی دی چې څوك ډېرځل د کتابونو په مطالعې پسې هم نه شي رسېدی.

کله چې هېوادمېشتي ليکوال يو څه ذهني سکون او اروايي ډاډ تر لاسه کړل، نو د تېرو غميزو او پېښو دليکلو او خوندي کولو لپاره ورته ډېر خام مواد پراته وو او دې ته يې ډېره اړتيا نه درلوده چې خپله ټاکل شوې موضوع له هرې زاويې څخه په ژوره توګه وڅېړي، ځکه ګڼ شمېر تاريخ کښونکي همدا راز دسياسي پېښو ليکوال په عملي ډول په دې پېښو کې ورګډ وو او هر څه يې د سر په سترګو ليدل. د سياسي او نظامي خاطرو ليکوالان هم همداسې درواخله چې کتابونه يې د اوسمهالي خپرنيز بهير لويه او غوښنه برخه جوړوي، پر اوس مهال پښتو او دري سياسي کتابونه دومره ډېر شوي چې سلنه يې (70) ته اوچته شوې ده. ددې ترڅنګ پښتو شعري ټولګې هم ډېرې خپرېږي او په دې ټولګو کې ځينې داسې هم شته چې د زړه په زور به يې لولې. ځکه په اوس زمانه کې پيسو دومره زور او کمال پيدا کړي، چې هرې ببولالې او منظومې خبرې ته هم د کتاب بڼه ورکولای شي او اوس خو څوك ددې ډول شاعرانو مخنيوی هم نه کوي.

د کندهـار اطلاعاتو او کلتورریاست دوه درې کاله وړاندې په ټينګه پټيلې وه چې د لوی کندهار(زابل، کندهار، ارزګان او ...) د شاعرانو او اديبانو يوه لويه او بشپړه تذکره خپره کړي، نو په همدې موخه يې د يوه کال په ترڅ کې څه له پاسه د 65-70 تنو شاعرانو ژوندليکونه، شعرونه او داثارو معرفي راټول کړل. موږ هم ددې کار په جريان کې وو چې ټول شعرونه به د کتنې او ټاکنې لپاره کله د يوه ليکوال کور ته وړل کېدل، کله دبل. داسې هم پېښېدل چې هېڅا ته به نه وه څرګنده، نوموړي مواد له چا سره پراته دي؟

د همدې کار په بهير کې (د 1378ل کال په لړم مياشت کې) د ښاغلي لال پاچا ازمون (پر للمه اوري بارانونه) نومې وړه تذکره چې (11) تنه کندهارمېشتي ځوان شاعران په کې معرفي شوي وو، خپره شوه.

ځينو دا هڅه ښه وګڼله او ويې ستايله، خو ځينو وړباندې نيوکې درلودې چې يو شمېر به وروسته وشنو او ځينې يې دادي:

ځينو ويل د نوموړې تذکرې پر پښتی ليکل شوي" دسهيل لويديځ د ځوانو شاعرانو ګډه شعري ټولګه" حال دا چې دا ګډه شعري ټولګه نه، بلکې تذکره ده چې بايد توپير يې وشي.

د څرنګوالي او څومره والي له پلوه ددې تذکرې بڼه او کچه ددې وړ نه دي، چې تذکره ورته ووايو، بلکې د تذکره ليکنې دمعيار له مخې دا يوازې د تذکره ليکنې پر لوري يوه هـڅه ده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتاب په لاس خطاطي شوی او په دې کمپیوټري زمانه کې نه ښايېدل چې دا زړې مطبوعاتې چارې راغبرګې شوې وای.

سربېره پر دې يو نيم نورې لويې او وړې ګوتنيونې او نيوکې چې ځينې يې پر ځای او ځينې يې بېځايه وې.

دې وړې تذکرې په همدې ځرنګوالي او څومره والي سره د کندهار ادبي ټولنې راټولې شوې تذکرې ته سخت ګوزار ورکړ، ځکه ويل کېدل په کندهار کې همدا (11) تنه شاعران(شاعران) وو چې هغه هم په دې تذکره کې راغلل. اوس نو موږ ته هم اړتيا نه شته چې د خپلې دې لويې تذکرې دبشپړولو او خپرولو لپاره نوره هڅه و هاند وکړو.

که چېرې د کندهار ادبي ټولنې له خوا د يوه منظم پلان له مخې دا چارې د يوې معياري او په ټول پوره تذکرې لپاره يوه مسلکي او لږ تر لږه داسې کس ته سپارل کېدای، چې دې کارته لېواله وای او په دې لارکې يې د منډو ترړو توان او وس درلودای، خپل ټول مصروفيتونه يې پرېښي وای او د څه مودې لپاره يې پر همدې تذکرې کار کړی وای، ګټه به يې پاموړ ختله او له هره اړخه به ډېر غوره و. همدا ډول د پخو او کمزورو شاعرانو ډلبندۍ ته همغه وخت پاملرنه په کار وه.

تر دې تذکرې وروسته پر همدې مياشت د ښاغلي نوراحمدقرآنمل له خوا(ادبي ډېوه) نومې (66) مخيزه تذکره خپره شوه، چې په هغې کې هم (39) تنه مړه او ژوندي شاعران معرفي شوي وو، خو نوموړې تذکره د يوشمېر طباعتي او ځينو نورو نيمګړتياوو له کبله د ليکوال له خوا بېرته ټوله شوه.

لکه وړاندې مو چې د (پر للمه اوري بارانونه) پر تذکرې شويو نيوکو ته اشاره وکړه يو شمېر شاعرانو چې په دې کتاب کې راغلي وو، پر دې خبرې هم سخته نيوکه کوله چې زموږ د شعرونو سرليکونه وربدل شوي او يا هم زموږ خپله ځانګړې ژبه بدله کړل شوې، چې دا کار هم د تذکرې په نيمګړتيا کې شمېرل کېده او ډېر کسان ورته په غوسه وو.

وايي: خولې ډېرې دي خو د خبرو اترو ژبه يوه ده، نو که په ادبي ډګر کې هر څوك له ځانه يوليکدود او ليکلار راباسي او له اړتيا پرته يې پر نورو د منلو هڅه کوي، يا هم غواړي چې يوازې خپله لهجه د قلم په زور له کومو اصولو او ارزښت پرته پر نورو وروتپي، ګومان کوم په ژبنۍ او بيا د يوې معياري لهجې د رامنځته کېدا او ځواکمنېدا په برخه کې به لويه ستونزه رامنځته کړي. ځرنګه چې هره سيمه ځانته لهجې لري، که د همدې سيمو ليکوالان په ليکوالۍ کې خپلې خپلې لهجې وکاروي، بيا خو هر سړی دې ته مجبورېږي چې يوازې د خپلې سيمې د ليکوالو ليکنې وګوري، چې دا لانجه او ربړه به د هرې ورځې په تېرېدو سره نورې هم اوږدې او لويې شي. له بده مرغه ددې ربړې د آوارۍ پر ځای ځينې ښاغلي د ژبې د ويونکو د "اکثريت" او "اقليت" خبره رابرسېره کوي، چې ددوی په اند بايد دهمدې معيار له مخې دې د لهجو په برخه کې پرېکړه وشي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې مې ددې تذکرې لپاره مواد برابرول، نو ځینو ښاغلو همدا ټینګار کاوه چې د شعرونو په: سو(شو)، د(له)، وکئ(وکړ) او داسې نورو تورو کې به لاس نه وهې، دا مې هم واورېدل چې ځینو لیکوالو له دې کبله له ځینو خپرونو سره خپله قلمي همکاري بنده کړې، چې د خپرونو د چلوونکو له خوا یې د لیکنې په ژبني جوړښت کې لاسوهنه کېږي او د هغوی سیمه ییزه لهجه معیاري کوي. د ډېرې خواشینۍ ځای دی چې داسې ورې خبرې مو د لویو لیکوالو له ګوتو څخه قلم راپرېباسي او له ادبي و فرهنګي ډګر څخه یې پردي کوي.

زه پرخپل وار له دې ښاغلو څخه عذر او بښنه غواړم چې ومې ونه کړای شول په دې تذکره کې د هغه معیار له برید څخه واوړم چې تر ما وړاندېنیو لویو لیکوالو ټاکلی، مراعات کړی او منلی دی.

په دې تذکره کې د ښاغلي لال پاچا ازمون(پر للمه اوري بارانونه) پر لسوتنو شاعرانو سربېره (41) تنه نور شاعران هم راغلي چې دا دي د لومړي ځل لپاره معرفي کېږي.

که څه هم په دې هـڅه کې وم چې د نویو شاعرانو شمېره ډېره شي او په دې برخه کې مې ترخپله وسه او امکاناتو ډېر زیار هم واېست، خو ددې لپاره چې د کتاب دبېځایه لویوالي مخنیوی وشي، ځینې نوي شاعران مې بلې تذکرې ته پرېښودل، ځکه هغوی په ډېر ابتدایي حالت کې وو او لایې د خپل پرمختګ لومړني پړاوونه وهل.

په دې کتاب کې د "للمې" له شاعرانو څخه د ښاغلي عبدالله هنرمل شعرونه تکرار راغلي، ځکه نوموړي اوس له لیکوالۍ او شاعرۍ څخه لاس پر سر شوی او نوي پنځونې ورسره نه شته، نور نو هڅه شوې چې د ټولو شعرونه نوي وي.

د ښاغلو: امید، جرس، پتیال، صمیمیار، پېژاند، مین، څارن او ... په څېر نور تنکي او ځوان شاعران به هم وپېژنئ چې د عمرونو په انډول یې شاعري ډېره مشره او پخه ده، تاسې به یې په خپله هم وارزوئ.

ځینې داسې شعرونه به هم ولولئ چې د شاعرانو له لومړنیو تجربو څخه دي، خو کېدی شي دا شاعران تر پایه همداسې پاتې نه شي، ځکه، کله چې د (1377)ل کال د وري پر میاشت کندهار ادبي ټولنه پرانیستل شوه، تر دې مهاله یې د همدې ځوانو او هوډمنو شاعرانو په برکت اوږده پړاوونه ووهل، که ددې ټولنې د شاعرانو د لومړي سر شاعرۍ له اوسنۍ هغې سره پرتله کړو، لوی بدلون په کې تر سترګو کېږي، چې دا په خپله ددې پرمختګ او برې پخلی کوي.

تر دې تذکرې وروسته په پام کې ده، ددې تذکرې په بل ټوک کې هم د لوی کندهار شاعران راشي.

په کندهار کې پردې شاعرانو سربېره ډېر نور پیاوړي ولسي شاعران هم شته یا وو، چې تر اوسه چا نه دي پېژندلي. د ځوانو، زړو، مړو او ژوندیو ولسي او نیمه ولسي شاعرانو ډلبندي او بېلول هم ډېرو امکاناتو او وخت ته اړتیا لري، نو پر اوس مهال مو لویه هڅه دا وه چې ددې سمیو شاعران یو ځل له هېرې او ورکاوي څخه وژغورل شي، منظمول،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوډون او ډلبندي يې په دويم چاپ کې ترسره کېدی شي. په کندهار ولايت کې له ډېرو شاعرانو او ادبپالو سره دګڼ شمېر ناپېژندل شويو لرغونو شاعرانو او ليکوالو ژونديلیکونه، ناخپاره شوي شعرونه او نور اثار خوندي دي، چې د همدې ښاغلو په واك کې دي او تر اوسه پورې نه دي رابرسېره شوي. کله چې مې له دغو ښاغلو سره وکتل او د ځينو شاعرانو د پېژندنې او ځينو شعري بېلګو غوښتنه مې ترې وکړه، له دې کار څخه يې معذرت وغوښت او نه يې هم راسره پر تبادلې موافقه وکړه. ځکه دوی ويل: دا مواد په موږ پورې اړه لري او خپل ځاني مال مو دی. له دغو ښاغلو څخه يوه دا خبره هم ياده کړې وه چې :" ماڅوارلس کاله پوهنتون ويلی او په کتاب خپرولو او ليکلو کې ډېرې تجربې لرم. زه دا مواد څنګه يوه واړه هلك ته ورکړم؟."!!

د فرهنګي او ادبي برخو د پرمخيون او غوړېدو لپاره په فراه، نيمروز، هلمند، کندهار، ارزګان، زابل او... ولايتونو کې دادبي ټولنو جوړول، د راډيوګانو فعالول او دکتابتونونو پرانيستل ضروري ټکي دي. په فراه او نيمروز ولايتونو کې دا اړخونه ډېر کمزوري دي، د بيارغونې اوسمونې په برخه کې يې هڅو څه نتيجه نه ده ورکړې. په هلمندولايت کې (هلمند) مياشتنی اخبار خپرېږي، چې دځرنګوالي له پلوه ډېر وروسته پاتې دی. کتابتون په کې شته چې تر(4-5) زرو ټوکو زيات بېلابېل کتابونه په کې خوندي دي، خو تر هغه ځايه چې ماته معلومات شته، په مياشتو مياشتو خلك نه ورځي او ورځي هم نو د څومره والي له پلوه ډېر لږ دي. راډيو يې په دې وروستيو مياشتو کې فعاله شوې چې د ورځې يو ساعت خپرونې کوي، خو بيا هم مسلکي کسان په کې لږ دي او دا يو ساعته خپرونه هم په ستونزو او کړاوونو سره ورته برابرېږي. په ارزګان کې هم دا ډګرونه ساړه دي او له نورو ولايتونو سره يې هم ادبي او فرهنګي اړيکي غوڅ دي. په زابل ولايت کې هم دا هڅې سړې دي، خو په نورو ولايتونو کې ددې سيمو ځينې مېشت فرهنګپال او فرهنګيال کرار نه دي ناست، بلکې ترخپله وسه کارکوي. که چېرې هر هېوادمينی شتمن افغان ددې ولايتونو فرهنګي بيارغونې او سمونې ته پام وکړي او په دې برخه کې خپله همکاري ونه سپموي، نو ډېر لوی مثبت بدلون به په کې رامنځته شي، چې نورو ولايتونو ته به يې هم ګټې ورسېږي.

څرنګه چې کندهار دخپل لرغونتوب له مخې په خپله زرغونه لمن کې ګڼ شمېر اوچت او پياوړي شاعران روزلي او ټولنې ته وړاندې کړي دي او طلوع افغان ورځپاڼه ددې ولايت دمېشتو ادبي او فرهنګي مينه والو په ذهني خړوب کې ډېر مثبت اغېز لرلی دی، خو دا خپرونه ددې ولايت په کچه وړه او نا څيزه ده، ځکه دا خپرونه ټولې سيمې ته نه رسېږي او اړيکي هم محدود دي، د جګړو له کبله هم ددې ډول خپرونو وېش محدود پاتې شوی او تر مينه والو او لېوالو پورې نه دي وررسېدلي. کندهار مجله هم په لومړي سر کې ښه په خوند او درز سره خپرېده او په ادبي او فرهنګي ډګر کې يې لوی بدلون رامنځته کړی و، دې خپرونې هم ګڼ شمېر ليکوال او شاعران وروزل، خو کله چې دا خپرونه ودرېده دا راټوکېدلې هيلې هم نيمګړې پاتې شوې، ورو ورو د ولس له ذهنونو څخه هم د نوموړو نويو راټوکېدلو شاعرانو دشعر وړمې ووتې، يو وخت داسې مهال راغی چې ټول شاعران پټ پاتې شول او هر يوه خپله شاعري يوازې له ځان سره خوندي کوله، په دې لړ کې له ځينو پرته ډېرو شاعرانو دېوانونه وکښل او په نثر کې يې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم ډېر کتابونه ولیکل. له بده مرغه په کندهار کې یو بل دود دا دی: که په ډېرو کورنیو کې کوم لیکوال یا شاعر ومري، نو پاتې غړي یې ټول اثار ورته د قبر ترڅنګ ښخوي او یا یې هم له بلې لارې له منځه وړي. د کندهاري شاعرانو او لیکوالو ډېر اثار په دې توګه له منځه لاړل او پاتې هغه هم دداسې کسانو لاسونو ته ورغلي چې د ولس شتمني یې نه، بلکې د ځان مال یې ګڼي او خېټه یې ورباندې اچولې ده. د یوه بل پیاوړي ولسي شاعر یو ژوندی دېوان او نور خواره واره شعرونه له یوې کورنۍ سره خوندي دیي چې نوموړې کورنۍ یې په بدل کې دلسو زور کلدارو غوښتنه کوي. خو باور لرم که دا روپۍ ورته وړاندې هم شي، بیا به یې هم له سپارلو څخه ډډه وکړي.

په کندهار کې تر پنځه لسو ډېروکسانو د تذکره لیکلو په موخه له شاعرانو او لیکوالو څخه شعرونه او ژوندلیکونه راټول کړي او ټولو په دې تمه دا کار کړی، چې یوه ورځ یې د خپرولو تر بریده ورسوي، خو دا نه ده څرګنده چې څنګه او څه وخت؟! تر دې څلور-پنځه کلن ځنډ وروسته څرګنده شوه چې ډېر ښاغلي یوازې په دې موخه داکار کړی چې دا توکي هم په ځان پورې اړوند کړي او یوازې یې دساتنې لپاره سره راغونډ کړي. نو اوسنۍ تذکره چې ستاسو پروړاندې پرته ده د هغو خواریو او زیار یوه نیمګړې او وړه پایله ده چې دوه کاله وخت او ډېرې منډې تړړې یې په پلو کې درلودل، هیله ده تاسو ته د منلو وړ وي.

نو دبلې تذکرې د بشپړتیا او سمون لپاره که نور هېوادمېشتي او بهرمګېشتي ملګري تر خپله وسه ددې سیمې د ژوندیو شاعرانو په راپېژندنه او یا هم د هغوی د یو انځور، ژوندلیك او شعرونو په رالېږلو سره راسره مرسته وکړي، ډېره لورېینه او پېرزوېینه به یې وي، همداراز پر دې تذکرې باندې رغنده نیوکې او لارښوونې هم پر لېمو منم.

د خپلو خبرو تر غوڅاوي وړاندې به دا غوره وي له هغو دوستانو څخه مننه وکړم، چې خپله مرسته یې راڅخه نه ده سپمولې او ددوی هڅونو او مینې ددې کتاب په ستونزمنو چارو کې ډېره مرسته راسره کړې ده.

له ښاغلي لطیف جان بابي څخه چې له هغې لرې سیمې نه یې په دې برخه کې لاس راوغزاوه او خپله اورنۍ او لېونۍ مینه یې په زبات ورسوله.

له ښاغلي محمدسرورحُسنیار څخه چې خپله مرسته یې راڅخه نه ده سپمولې، له ښاغلي عبدالقدیم پتیال څخه چې تر خپله وسه یې زما لاسنیوی وکړ، له ښاغلي حلیم څخه چې د ځینو شاعرانو په راپېژندلو کې یې خپله فرهنګي مینه په زبات ورسوله، له ښاغلي مجیدخان بابي څخه چې ډېر یې هڅولی یم، له هغو دوستانو څخه چې پر دې کتاب یې یادښتونه ولیکل، همداراز له وفا الرحمن وفا څخه چې د ټینګې مرستې او همکارۍ برکت یې ډېرې لارې راته اوارې کړې.

او له هغو ښاغلو او اغلو څخه چې دا تذکره تر پایه لولي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ډېره مينه او ادب

صالح محمدصالح

/1380وری/19 ل کال

د هيلې مجلې دفتر

پېښور-پښتونخوا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ارغند د ځپو ژبه؛

یوه ښکلې ادبي تذکره

د چلزینو په سر کې درته ولاړ یم

که راته ونه خاندې، مدام به ژاړم

د ارغند د ځپو ژبه کتاب د ښاغلي صالح محمد صالح د دوه کلنو هڅو نتیجه ده، چې موږ ته د کندهار دوه پنځوس تنه شاعران او لیکوال راپېژني، کتاب د امریکا په نیویارك ښار کې د پښتویون خپرندویې ټولنې په مالي لګښت په 218 مخونو کې په ښکلې کچه په 2001م کال خپور شوی دی.

پر نوموړې تذکره د هېواد وتلي محقق او شاعر حبیب الله رفیع، همدارنګه د پښتویون ټولنې مشر لطیف جان بابي، لال پاچا ازمون او اجمل اند په زړه پورې لیکنې کړې دي. د تذکرې د خپرولو پر اړتیا دې ښاغلو ډېر تاکید کړی او دا یې د تذکرو په لړ کې یوه ښه هڅه ګڼلې ده.

د سریزې پرځای د لیکوال صالح محمد صالح یوه اوږده او په زړه پورې لیکنه راغلې، کندهار ادبي غورځنګ او هڅې یې ستایلې دي، د نویو ځوانانو ادبپالنې ته یې نغوته کړې ده، له دې سره – سره یې د سیمې ځینو افسوسناکو روایاتو ته هم اشاره کړې: "له بده مرغه په کندهار کې یو بل دود دا دی: که په ډېرو کورنیو کې لیکوال یا شاعر ومري، نو پاتې غړي یې ټول اثار ورته د قبر تر څنګ ښخوي او یا یې هم له بلې لارې له منځه وړي. د کندهاري شاعرانو او لیکوالو ډېر اثار په دې توګه له منځه لاړل او پاتې هغه هم د داسې کسانو لاسونو ته ورغلي، چې د ولس شتمني یې نه، بلکې د خپل ځان مال یې ګڼي او خېته یې وربانديې اچولې ده..." زما په خیال دا یوه افسوسناکه عنعنه ده، چې تر اوسه پورې پالل کېږي.

او رښتیا د حیرت وړ هم ده، زه تر اوسه په دې خبره نه پوهېږم، چې داسې خلك ولې د یوه نارینه لیکوال د اثارو له خپرولو وېرېږي؟ که د کومې پښتنې خور اثار سوځول کېږي یا په قبر کې ورسره ښخېږي، نو دا تقریباً د ټول افغانستان ستونزه ده، چې د یوه منفي دود بڼه لري، خو د نارینه وو په هکله دا ډول کیسه د حیرانۍ وړ ده، خدای دې وکړي چې د صالح صیب دا لړزوونکی انکشاف زموږ د فرهنګ خدمتګارانو تر غوږونو وررسېدلی وي او په نژدې ورځو شپو کې مو د حیرتونو له نرۍ څخه راوباسي.

په تذکره کې د بېلابېلو عمرونو شاعران راپېژندل شوي دي، چې تر ټولو سپینږیری ژوندی شاعر یې حاجي صیب عبدالکریم دی، چې په 1300ل کال زېږېدلی دی، د حاجي صیب د بیوګرافۍ په برخه کې لیکوال په برجسته الفاظو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلي: "د شهرت لېونی نه دی، له همدې کبله تراوسه پټ پاتې شوی او چا نه دی پېژندلی، ما ته يې هم د خپلې پېژندګلوۍ له راسپارلو څخه ډډه کوله، خو بيا مې هم اړويست چې راويې سپاري."

د دې کرښو په لوستلو د سړي ذهن ته د عزت او وقار يوه نوراني څېره ودرېږي، زما د دې خبرې تمام ثبوت د حاجي صيب په يو دوو بيتونو کې شته. لکه:

د دنيا پرځای دې دوه سترګې څلور وي

دا د دين پرځای دې ولې شا ته زور وي

نه اودس سم، نه رکوع او نه سجده سم

راشې مخ کړې پر کعبه فکر دې نور وي

خدای دې وکړي چې حاجي صيب مو له خپلو حکيمانه وعظونو او نصيحتونو نه بې برخې نه کړي او په همدې هيله د تذکرې تر ټولو کشر شاعر ته راځو، هغه تاند او بااستعداده عزت الله اميد دی، چې په 1368ل کال زېږېدلی دی، چې اوس د البېروني لېسې د پنځم ټولګي زده کوونکی دی، په دې حساب سره دا نوی غوړېدلی ګلاب د دوولسو کلونو دی.

خو شاعري بايد يوځل بيا له مجبوريته په يوه کليشه يي جمله کې ارزيابي کړم، هغه دا چې شاعري يې واقعاً تر عمر ډېره مشره او پخه ده، د ګران عزت الله جان اميد د شاعرۍ په هکله صالح صيب وايي: "شعري بيان يې په عاطفه، اند او مترنم آهنګ کې رنګول شوی، چې راتلونکی هنري پرمختګ يې تضمينوي. هغه په دې وړکتوب کې د خپل شعور له مخې د هېواد پر ملي مسايلو پوه دی او د هېواد ناخوالو ته يې د شعر له زاويې کتلي او انځور کړي يې دي"...

دا يې هم څو بيتونه، تاسې يې د ده له عمر سره مقايسه کړئ:

چې جنګۍ په کې ملنګې د وختونو ښکاري

ها کابل جان هم سره سپرغۍ د سرو اورونو ښکاري

ملګرو! داسې لېونی شوم، خو اوس څه وکړمه

ژوندون مې هسې د ناپايو اميدونو ښکاري

يا:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خـــپلواکـــه وو موږ خپله، چا کار نه رادرلوده

دې تور غلیم ته ګوره خپلواکي ځان سره وړي

⊠⊠⊠

نـــن مـــو ګلبـــڼ کـــې غـــوړېدلـــې د انار ګلونـــه

چې په وربل کې نجونې ږدي کتار – کتار ګلونه

خدای دې وکړي چې عزت الله جان امید په راتلونکي کې زموږ له امیدونو دروند وخېژي.

زموږ ستونزې هم ډېرې دي، یوه یې دا ده چې په تفصیل سره د یوه کتاب پلټنه نه شو کولای او بیا چې کله تذکره وي، نو حیران شو چې اوس څه پرې ولیکو او پر چا؟ ځکه خو مو د عمر په مناسبت دوه کسه غوره کړل، د یادونې وړ بولـم چې په دې تذکره کې داسې تاندې ځوانۍ هم شته، چې د لوړ خیال او ژور فکر له مخې د ځوانو شاعرانو په لومړۍ لیکه کې راځي، لکه: عبدالاحمد محمدیار، عبدالوسع هڅیال، خلیل احمد څارن، عبدالقدیم پتیال... او نور ښاغلي.

د دې لپاره چې ځوك مو له یاده نه وي ایستلی او خپه شوي نه وي، نو یوه موضوع انتخابوو، په دې هکله بیا که هر شاعر کوم بیت ویلی وي، هغه د لوستونکو مخې ته ږدو، کله چې ما په دې هکله فکر وکړ، نو تر ټولو غوره موضوع راته د میوند د تاریخي سوبې ده. نو ځکه خو مې همدا موضوع انتخاب کړه او ستاسو په وړاندې پـــــه دې هکله د بېلابېلو شاعرانو خیالونه ګورو:

بـــس یـــوه ټپـــه چـــې ورتـــه ووایـــم

دوی به خپل لښکر له یاده وباسي

حیات الله کاکړ

لا خومره درنه شي پښتنه پېغله

نـــنـــګ ټپه_ټپه پر غزا واړوي

⊠⊠⊠

شهلا مـــلالو سترګو نه یـې اوري الهامونه

میوند_میوند ټپې مې پر احساس راواچوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالاحمد محمدیار

پېغــله مـــلالـــه مـــو پـــردیـــو یووړه

څوك به د غاړې رنګین پسول ونیسي

عبدالواسع هڅیال

بـــیا یـــې خـــوره كـــړه د ملالې ټپه هر مورچل كې

"زاهده" ګوره هر تاریخ چې مو نن ننـګ واخیسته

عبدالولي زاهد

بیا یـې میوند كې انګرېزي لښكرې وځپلې

پېغـــلې مـــلالـــې له غلیم څخه میدان ګټلی

ګلالی زهیر

او د خلیل احمد څارن ټول شعر چې سرلیك یـې ټپه دی:

چې خوره شوم د میوند پر سپېره دښته

شاه زلـمو كـړ ســـــر راپورته له بالښته

د دې تذكرې په هكله مې په یوه خپرونه كې لنډه معرفي ولوسته، چې د لیكوال كار یـې په لومړي سر كې له یو لړ تشریفاتي ستاینو وروسته نیمګړی بللی و، ښاغلي معرفي كوونكي له بیړې څخه كار اخیستی، زما په خیال خو یـې یوازې د تذكرې د نیولیك (فهرست) اخري نومرې ته كتلي، چې: "صالح صیب په دې تذكره كې (55) تنه شاعران راپېژندلي دي، چې ډېر ښه كار یـې كړی، خو ځینې شاعران یـې په دې ټولګه كې له یاده ایستلي دي، لكه: لطیف جان بابی، عبدالمالك همت او ... داسې به ډېر نور شاعران وي او مهمه خبره خو دا ده چې صالح محمدصالح په دې كتاب كې د ښځینه شاعرانو هېڅ ذكر نه دی كړی او موږ ډېرې تكړه شاعرانې لرو لكه: پروین فیضزاده ملال، مرحومه كریمه رسولي فیضزاده، بلقیس محبوبي اڅكزي او داسې نورې چې استعدادونه یـې د ستایلو وړ دي."

په ډېر معذرت ښاغلي معرفي كوونكي ته دومره وایم لومړۍ خبره دا ده چې په تذكره كې (55) نه، بلكې (52) تنه راپېژندل شوي، د فهرست لومړۍ درې شمارې د خپرندویې ټولنې، اجمل اند یادښتونه او د لیكوال سریزه په ترتیب سره راغلي، دویم دا چې د تذكرې پر لومړۍ پښتۍ (لومړی ټوك) لیكل شوی او لیكوال په سریزه كې هم دې خبرې ته اشاره كړې ده، چې دا لړۍ به دوام لري او دویم او درېیم ټوك تذكره به هم له خیره سره خپرېږي. اوس كه ټول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعران یوې ټولګې ته راغونډ شي، نو د کتاب د پنډوالي غم به یې بیا بېل وي او بل دا چې د خپرندویې ټولنې مشر لطیف جان بابي پر همدې تذکره یو لنډ یادښت کښلی، امکان لري لیکوال صالح د ده معرفي ترې غوښتې وي او هغه یې دا خواست نه وي منلی.

د ښځینه شاعرانو په هکله باید ووایم چې لومړی خو صالح صیب د داسې ځای په هکله لګیا دی چې د نارینه وو اثار یې ورسره ښخېږي او یا هم سېزل کېږي، دا خو د مرګ ستونزه ده او د ژوندیو نارینه وو په اړه خو یې په ډېر وضاحت او صراحت سره په سریزه کې کښلي چې دوه کاله مې په اخ و ډب ورسره تېر کړي او ایله مې دا دوه پنځوس ترې راوایستل، ښه خو چې داسې ده، بیا خو د صالح په هغه ... څه ورته وایي، هو! راپه یاد شول، بیا نو د صالح صیب په هغه حوصله آفرین چې دوه کاله یې مقاومت وکړ. دا ځکه وایم چې که خدای (ج) دې نه کوي داسې یو مسئولیت ما ته څوك راوسپاري، نو تر دوو میاشتو که خبره وځنډېده، نو بیا خو خدای خبر چې پسې وګرځم، ښه نو اوس که صالح صیب د لوی کندهار د دوو یا دریو ښځینه شاعرانو چې هملته دي او یا دلته، بیوګرافي رااخیستې وای، نو کتاب به څه لوی شوی و؟ نه، بلکې دا به یوه بله ستونزه ورته جوړه شوې وه او د کندهار بدي خو یې لا پرځای پرېږده.

زما موخه هېڅکله دا نه ده، چې د کندهار: د ښکلي کندهار او ویاړلي کندهار د باهمته ولس زړه ازار کړم، خو نن سبا چې څومره حالات ترینګلي دي، نو د ټولو خلکو سترګې همغې خوا ته دي، ځکه کندهار د یوه داسې نظام مرکزیت ګرځېدلی، چې د ښځینه نوم اخیستل ورته ګناه ښکارېږي.

او بل دا چې زما په خپل نظر د یو دوو خویندو بیوګرافي راوړل ما ته یوه غیر عادلانه خبره ښکاري، که دا ډېره ضروري وي، بیا خو باید د شریعت له مخې سم نیمایي حق ورکړو او که ووایو چې دومره شاعرانې له کومه کړو؟ نو بیا خو باید پنځه ویشت نه، بلکې (15) ښځې ضرور په کې وي، په داسې حال کې چې دوه پنځوس نارینه په دوو کلونو کې راوپېژندل شول، نو د دغو پنځلسو خویندو لپاره نو پنځلس کاله وخته ته ارو مرو ضرورت و، چې صالح صیب د اوسپنې څپلۍ پسې زړې کړې وای.

بله خبره دا ده چې دوه کاله وړاندې مېرمن ارین یون د وړمو بهیر په نامه د ښځینه لیکوالو او شاعرانو یوه تذکره راټوله او چاپ کړه، چې د ښاغلي پروین فیضزاده ملال خور په ګډون د کندهار نورې شاعرانې هم په کې معرفي شوې دي. د یادونې وړ ده چې د وړمو بهیر د افغانستان په کچه د (72) تنو ښځینه شاعرانو او لیکوالو لومړی ټوك تذکره ده، چې په داخل او بهر کې یې خورا تود هرکلی وشو. خو که دا تذکره د آغلې ارین یون پرځای بل چا، مثلاً محمد اسمعیل یون خپره کړې وای، نو زموږ د ډېرو نقادانو له ګوزارونو څخه به اوس هم په امان کې نه و، راځم خپلې اصلي خبرې ته، اوس که صالح صیب د یو۔ دوو خویندو بیوګرافي او د کلام نمونې خپلې تذکرې ته وراچولې وای، نو دا به یې ډېره لویه غلطي ګڼل کېدله، هغه ځکه چې د کندهار هغه وتلې شاعرانې چې زموږ ښاغلي معرفي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوونکي ښوولي، هغه (د وړمو بهیر) کې راپېژندل شوې دي او کومې چې پاتې دي، هغه به د وړمو بهیر دویم ټوك ته سترګې په لارې وي او دا کار د خور ارین یون په څېر له یوې هوډمنې لیکوالې پرته د کوم نارینه د وس او توان خبره نه ده.

په پای کې صالح محمد صالح ته د دې کامیابۍ مبارکي ورکوم او له لوی خدای (ج) څخه یې راتلونکی د ادب په آسمان کې د یوه روښانه ستوري په څېر غواړم.

د کړاو محصول

په انسان کې هېڅ داسې یو ضعف نه لیدل کېږي، چې هغه د تعلیم له مخې له منځه لاړ نه شي، خو دا کار یوازې او یوازې په هاند او ربړو پوره اړه لري، ځکه تعلیم بې له زحمت څخه د سړي په زړه او دماغ کې ځای نه نیسي، تعلیم هغه وخت د سړي چې او مغزو کې ټینګېږي، چې شپه او ورځ په دې لاره کې ربړ تکلیف وګالي، پرته له دې خوشې خیال او تصور دی او بس.

محمد الله کمال، پېښور

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله عارف

ملا احسان الله عارف د مولوي فیض الله زوی پر 1355ل کال د غزني ولایت په ناوې ولسوالۍ کې زوکړی دی. دیني زده کړې یې کړي او له شپږو کلونو راپه دېخوا شعرونه لیکي، چې یوه شعري ټولګه یې برابره کړې ده، نوموړی له ډېرو کلونو را په دېخوا په کندهار کې اوسي او پر اوس مهال د کندهار راډیو د اژانس مدیریت ور ترغاړې دی. وخت پروخت یې شعرونه او نثرونه په کندهار او خلافت مجلو او طلوع افغان ورځپاڼه کې خپاره شوي دي.

له هېواد او د هغه له ویاړلو خلکو سره ډېره مینه لري، د شعر ستره موضوع یې هم د همدې مینې بیانول او انځورول دي، چې همدغه ټکي یې لویه شعري پانګه ده، د دومره هنریت خاوند هم دی چې خپلو دغو خبرو ته مترنم او زړه راکښونکی جوړښت ورکړي، عارف یو هڅاند انځور ګر دی، چې د هېواد له پېښو څخه یې ډېره عکاسي کړې ده. داسې نه ده چې خپلې خبرې په وچ او کلك انداز کوي، ځکه ده ته ځرګنده شوې یوازې ښې خبرې او ښه فکر د ښه او لوړ شعر معیار نه دی. که چېرې یې په دې برخه کې خپله مطالعه او هنري تجربې نورې هم ډېرې کړې، نو کېدی شي خیال یې اوچت او شعري ځواك یې نور هم پیاوړی شي.

دسینې داغ

چې مې ستا ورانې ویجاړې ولیدلې
ګران وطنه! له زړګي مې نه وتلې

په لیدو دا ستا ماتم راباندې جوړ شو
خدای دې وران کړي چې یې ته را ورانولې

ستا دننګ څلي ټول رنګ وو ګران هېواده
پر ګرېوان مې ځکه اوښکې بهېدلې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره تيره دي په وينو باندې سره وه

له درو څخه دې وينې څڅېدلې

نه هغه شور د بلبل او نه چمن و

بوراګانو سرې منګولې لګولې

د بلبل پر سينه داغ و پيدا شوى

دماتم کيسې يې هر چاته کولې

له دردونو او زخمونو سره مخ وو

د وفا په سترګو هېچا نه کتلې

نور عارف ته منور ښکلا ښکلا شوې

چې "د خړ کتاب شريك" را وګټلې.

ملنګي

چې مين تل دمعشوق په هجران سوځي

ديعقوب زړه بيا په غم د کنعان سوځي

کړاوونه ډېر زغمي عاشق دمينې

نم د سترګو د مجنون دى ګرېوان سوځي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې انځور د یار دحسن یې په زړه شي

فرهادي شمعه کړي بله سندان سوځي

لېونتوب ورته د مینې په بازار کې

ټولول دخوشحالیو خپګان سوځي

ملنګي ورته هېڅ عار و پېغور نه وي

ټولوي خیرات د مینې جهان سوځي

په بیدیاوو، دامانونو کې اوسېږي

د بهار په امیدونو خزان سوځي

هلته لري دسپېرې جونګړې خوا کې

ارمانونه او اهونه یې ځان سوځي

چې ټول عمر دمعشوق په طلب ګرځي

ځکه ما عارف همدغه ارمان سوځي.

دالفت ډېوې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اخلاص شمعې شوې بلې په وطن کې

د بلبلو مجلس جوړ شو په چمن کې

زموږ دهیلو غوټۍ وسپړل ګلونه

د نفاق کارغان چې ورك شول په ګلشن کې

غمځپلې څېرې خاندې او موسکا کړي

دخوښۍ نغمې غږېږي هرمسکن کې

چې نه چور، نه چپاول او نه جفا شته

د الفت ډېوې نما کا په هر تن کې

قرباني مو مېوه راوړه ښه په ډاګه

سرلوړي مو شوه ښکاره په سره کفن کې

چې اخلاص اوصداقت مو ښه څرګند شول

عارف ځکه شوم خوشحال په دې میهن کې.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد صمیم

استاد احمد صمیم د شېخ حاجي عبدالغفور خروټي زوی پر1333لمريز کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحیه کې زېږېدلی دی، خپلې زده کړې یې په کندهار دارالمعلمین کې تر څوارلسم ټولګي پورې رسولې دي. د 1365ل.کال د غويي(ثور) پرڅلورمه نېټه دځينو ستونزو که کبله کډوالۍ ته اړ شو او په کوټې ښار کې یې استوګنه غوره کړه، د 1378ل.کال د وږي(سنبلې) پراتمه نېټه بېرته خپل هېوادته راستون او په خپل پلرني ټاټوبي کې یې واړول.

په کډوالۍ کې يې دهغه مهال په بېلابېلو جهادي دفترونو او پوهنيزو مرکزونوکې دندې ترسره کړي او د خپل هېواد بچيو ته يې د ژوند سپېڅلې لار ورښودلې ده.سربېره پر دې يې د ښوونکي په توګه هم په بېلابېلو ښوونځيو کې دنده تر سره کړې. د وخت کړکېچنو حالاتو دومره وځوراوه چې تر1354ل.کال را په دېخوا يې د شعر ژبه روانه کړه او په لنډه موده کې يې دډېرو خلکو پام دځان خواته را واړاوه.

په شعر کې يې فکري پانګه ډېره او شاعرانه بغاوت يې په خپل ځانګړې اډانه کې ډېرراښکون لري، هره مسره يې ديو درد او کړاو انځور دی، چې د رحمن بابا، سعدي، الفت او داقبال د کلام اغېز نوره ښکلا هم وربښلې ده، ځينې نثرونه يې هم ليکلي چې يو شمېر يې ناچاپ او ځينې يې چاپ شوي دي، د ليکل شويو اثارو شمېر يې له (22) څخه هم اوړي، له بده مرغه د 1357ل. کال د غويي تر اوومې نېټې راوروسته يې دځه ليکلو تابيا نه ده کړې او دا ډګر ترېنه پاتې دی،خدای􏰀دې وکړي چې د ډېرو ليکنو اوسېله يې زياته او قلم يې يو ځل بيا روان شي.

نوموړی ښاغلی اوس د کندهار ابو حنيفه مدرسې سر ښوونکی دی.دا يې هم دشعر څو بېلګې:

د هيلو زخم

زما ترنم د زولنو موسيقي

زماپه اهنګ کې تحول نځېږي

بيا مې مايوسو ورځو وخندله

نوره د فرېب بوډۍ په مرګ غزېږي

زما په قلم کې قيامتونه پټ دي

زما په نغمو کې انقلاب بهېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما ترانې د بغاوت زېرى دى

د میکدې خمونه بیا چړپېږي

زما تصور نور اسارت نه مني

لوی حرکت مې له خوبونو زېږي

نن فطرتي سورخیانې ښکاري پرمخ

پټ د ورېځو شاته لمر نڅېږي

نوره ځولۍ د ارمان تشه نه ده

د هیلو زخم د صمیم جوړېږي.

1378/2/1ل. کال، کوټه

☒☒☒☒☒☒☒☒☒☒

زه

زه د شپې خاموشه زړه یم

زه تور تم د خاطرو یم

زه یو ګروب ښار د فرهنګ یم

زه موزیم د حادثو یم

☒☒☒

زه یو برج د تحمل یم

زه رباط د انتظار یم

زه کلا د زاړه برم یم

زړه پاڼه د روز ګار یم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

☒☒☒

زه يو لوی خاموشه څلی

د سکوت همسايه کېږم

زه يادګار د ګذشته وو

په ګونګۍ ژبه غږېږم

☒☒☒

زه د قهر تخم پروت يم

دتاريخ په خرابو کې

زه يوه ورکه وچه اوښکه

د تور بخت په ګرېوانو کې.

1377/1/28ل. کوټه

☒☒☒☒☒☒

ناشناسه هديره

د فرياد په خړو اېښمو

ددې ښار اسمان خړېږي

يا دزړه دقهر عکس

پر افق باندې رسمېږي

☒☒☒

بيا د تورې تيارې دښت دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رڼا خېمه ړولېږي

بیا د لوی پاڼ له غارو نه

حشرات د خطر زېږي

⊠⊠⊠

بیا قبرو خولې وازې کړي

بیا د مړو ګوله غواړي

بیا خزان وهلی کښت دی

نه وریځ ورسره ژاړي

⊠⊠⊠

بیا هیبت د کنډوالو دی

د اجل چاړه تېره شوه

دسپاهیانو پته نه شته

ناشناسه هدیره شوه.

ناکامې اوښکې

بیا خندا تښتي له شونډو

بیا ولاړ تور ادمخور دی

بیا د مرګ لاسونه راغلل

سونوشت ورك کړی لور دی

⊠⊠⊠

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځنګله زړه غلغله ده

زیر و بم د فریادونو

د قفس د جېل مرغانو

نغمه سر کړه د یادونو

❋❋❋

د شفق انګار بلېږي

دخونین سبا پیام دی

په کلتور مې سر ځړېږي

زوړ عظمت د چا غلام دی؟

❋❋❋

د حزینو کونډو آه دی

د محزون ماښام سکوت دی

د حرمان په عذابځي کې

په ناکامو اوښکو قوت دی.

1378 /1/28ل کوټه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله جرس

ځوان شاعر احسان الله جرس دمحمد ترين زوی پر1363لمريز کال د وږي(سنبلې) پر شپږمه نېټه د کندهاربنار د لويې ويالې د "ډبرو پله" په سيمه کې زوکړی دی ، اوس د الببروني شوونځي په اتم ټولگي کې خپلې منځنۍ زده کړې پرمخ بيايي.

لومړنی شعر يې پر 1378ل ليکلی دی؛ له نېکه مرغه جرس په ډېر وړکتوب کې د ښو شاعرانه پنځونو لپاره پياوړی مټ او لوړ استعداد لري، په لنډه موده کې يې ځان دهنرتوب او شعرتوب لويې نړۍ ته ورلنډ کړ.که څه هم دشعري استعداد غزېدو ته يې فضا ډېره تنگه وه او د پرمختگ زمينه يې ډېره نه وه برابره، خو بياهم ډېر زيار يې وگاله او ډېر خنډونه يې له خپلې لارې څخه لرې کړل، خو يو شمېر يې لا پاتې دي. که د نورو ادبي او فرهنگي ملگرو هڅونې او په دې برخه کې مرستې نه وي، دی به ونه شي کړای د خپل کاله په تنگه فضا کې وده وکړي او يا يې څوك د هنر پر قدر وپوهېږي، د ملگرو په برکت پر ډېرو کړلېچونو او پېچومو راواوښت او خپل هنري او ادبي استعداد يې وځلاوه.

ده دقافيه وال تر څنگ ازاد شعرونه هم کښلي او اوس اوس يې د لنډو کيسو پر ليکلو هم پيل کړی دی.

غزليزه ژبه او شعري توازن يې ډېر پاموړ دي،که له شعر سره يې مينه همداسې توده پاتې شوه، په راتلونکي کې به خپلې وياړمنې ټولنې ته ډېرې ښې هنري بېلگې وړاندې کړي. د جرس ځينې شعرونه په طلوع افغان ورځپاڼه، ارغندجريده، هيله، گندهارا، کندهار، خلافت او نورو مجلو کې خپاره شوي چې ډېرو خلکو ستايلي دي. جرس څه له پاسه د څو مياشتو په موده کې يوه ټولگه شاعري وکړه، خو په دې وروستيو کې يې دا اندازه لږه شوې، نو هيله ده جرس يو ځل بيا پرليکلو پيل وکړي او په خپلو ښايسته شعرونو د مينه والو سترگې سړې او ذوقونه خړوب کړي.

شنې سترگې

پرزړگي مې له اسمانه را اورېږي الهامونه

هم له ستورو او سپوږمۍ نه را تويېږي الهامونه

ته وا حسن يې سپرلی دی ،ته وا شونډې يې غوټۍ دي

په شنو سترگو دجانان کې را شنه کېږي الهامونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږغزل دومره جګ شوی ،خدای�خبرکه بیا راټیټ شي

چې له څوکو دخیبرنه رابهېږي الهامونه

موږ ازل کې شاعران یو، شاګردي مو دخدای � کړې

نو مو ځکه هر غزل کې معلومېږي الهامونه.

1379\4\6لمریز،کندهار

کوترې

بیا ولوېدې له خروشه او له تللو نه کوترې

ای حسنه! تا خو جوړې کړې له ښکلو نه کوترې

دې ښکلو چې د حسن وزرونه پر ځان سرېښ کړل

اوس موږهم په هوا کړې له غزلو نه کوترې.

1379\3\16هرات بازار،کندهار

د حسن کتاب

زما چې دزړګي رنګین کابل زخمي زخمي ښکاري

کوم یوه ظالم ورته خنجر په لاس کې ونیوه

نه دورمي پېغلوټي اوس ګودر ته دپخوا په شان

ښايي کوم غماز تربنه ګودر په لاس کې ونیوه

زما معصوم زړګی یې په سکروټو راته وریت کړ

ستا سرکښو سترګو چې نظر په لاس کې ونیوه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشه پرځيګر درته دخيال څو ستوري وکرم

ځوان "محمديار"راته هنر په لاس کې ونيوه

ستورى چېرې نه وم، خو په ستورو يې حساب کړمه

کله چې دحسن کتاب، لمر په لاس کې ونيوه

څنګه به داستا دحسن ځل ته غزل نه ليکم

ستا دوصل شپو چې ژر سحر په لاس کې ونيوه

زما چې دغزل پرکندهار باندې سپرلى راغى

ژېړ ګل مې جانان ته نغمه ګر په لاس کې ونيوه.

1\2\ 1379لمريز – کندهار

دوصل عرش

خُمار – خُمار کتل مې د جانان، زړه تخنوي

په هغه دم مې اوښکې د ګرېوان زړه تخنوي

هروخت په غبرِ کې نيسم دخيال چتې سپينه پېغله

په ګوتو دغزل مې د "کاروان" زړه تخنوي

د وصل څو جامونه، اشنا! ماته را تيار کړه

زاهد وايي جامونه دشيطان زړه تخنوي

دميني هسك اسمان ته ځو، د وصل عرش ته خېژو

جانانه ! دا ارمان مې هر زمان زړه تخنوي

دميني په مکتب کې مې د ښکلو مينه زده کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

منم غزلیز خیال مې د اسمان زړه تخنوي.

\1378سلواغه\12 کندهار

نېستي

اوس نه مستي او نه نازونه دي دنجونو په کې

ځکه په وینو سور ښکاربېږي مازیگر دپېغلو

تش په خوبو او په خیالو مو زړه خوشحاله ساتو

نه سارنگۍ او نه سېتار شته،نه گودر دپېغلو.

بنگ

شرنگ چې د بنگړو شي له زخمي مړونده ولوېږي

جوخت مو سارنگۍ او هم سېتار له خونده ولوېږي

لا س د وچکالۍ ددېو شي، اوږد د گل غاړې ته

ښکلې ښاپېرۍ مو له رنگین ارغنده ولوېږي

خدایزده چې به بیا پیرنگ ته ماتې ور په برخه کړي

شور مو د ټېپو چې له سرکښ میونده ولوېږي

ژوند مو دغمونو پر بستر باندې تېر کړی دی

اوښکې مو گرېوان ته د لېمو له بنده ولوېږي

څنگه به داستوري په دې شنه هسك کې نشه نه کړي

بنگ غوندې غزل چې د صالح له انده ولوېږي

پام کوئ ملگرو!چې "جرس" ته ښېرې ونه کړئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیر که څو څو ځلې یې نغمې له خونده ولوېږي.

28\3\1379پنځمه ناحیه،کندهار

د اوښکو ځپېړه

زما په سوي زړه کې

د یوې ښکلې، ماه جبینې پېغلې

د وصال خیال نخښېږي

ورسره زه هم ناځم،

او په رښتیا شي راښکاره له لرې

او رانه حال وپوښتي

ورته خپل حال ووایم

ورته ګیلې وشیندم

او ورته ووایمه:

چې د جفا سپاهیان دې هره شېبه

زما نازك خیالونه

راته د اوښکو په ځپېړه باندې

تغمه تغمه کړي ټوله

خیر دی که هر څومره مې ووهې ډېر

خو زه پرې نه پوهېږم

ځکه چې ذهن مې پوخ شوی یاره!

له دې ځپېړو څخه

دا راته ووایي په ناز او ادا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې: خير دی صبر وکړه

او رانه لاړه شي د زړکې په تګ

راته يوازې خپل غمونه پرېږدي

راته يوازې خپل غمونه پرېږدي.

1378/12/10کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احسان الله غروب

احسان الله غروب د ښاغلي عبداللطيف زوی پر 1367لمريز کال د کندهار په نوي ښار کې زېږېدلی دی.

غروب د ګران هېواد پر ارته لمن هغه راټوکېدلي ګل ته ورته دی چې له ټوپکو،مردکيو،وينو او...څخه پرته يې پر بل څه سترګې سرې شوې نه وي، له 1378لمريز کال نه را په دېخوا شعرونه ليکي، د وروستيو خونړيو پېښو ځينې انځورونه يې په خپلو شعرونو کې کښلي دي؛ لا ډېرتنکی دی او ډېر مزلونه يې لار څاري، دده ذوق او استعداد دا په ډاګه کوي چې په نږدې کلونو کې به ښه شعرونه وليکي. خو دشعر ليکلو تر څنګ مطالعه او رياضت ته هم بايد پاملرنه وکړي، ددې تر څنګ که هڅه وکړي چې خپل شعري بيان ته ځانګړې تګلار وټاکي غوره به وي، ځکه دشعر له رنګ او څرنګتيا څخه يې دا څرګندېږي، چې د ويلو لپاره ډېرې خبرې لري او غروب هڅه کوي خپلو دې ويناوو ته هنري بڼه ورکړي. د غروب شعرونه ډېر لږ دي، خو بيا يې هم همدا لږه هڅه ستايو او نورې برياوې ورته غواړو.

نومو‌ړی اوس په امام ابو حنيفه مدرسه کې پر خپلو زده کړو بوخت دی. طلوع افغان ورځپاڼه دده د شعري استعداد په غوړولو او ځلولو کې ډېره اغېزناکه تمامه شوې ده، چې دده لومړنۍ تجربې په کې خوندي دي.

د غروب فکري او ذهني بلوغ ته ډېر وخت پاتې دی او ډېره موده په کار ده چې هنري او ادبي نبوغ يې هم وځلېږي.

خال

زه دلمر غوندې جانان د خيال ارمان يم

پرښايسته تنې يې ځان نه ورتېمه

د يو حسن او رڼاوو لاروی يم

دښکلا دپسرلي ارمان لرمه

دهر ستوري بدرګې ته اوښکې نغاړم

پر لمن يې نوراني ګرېوان کرمه

ته مې مه ګرځوه مخ له خپل شنه خاله

لا تراوسه قسمونه پرې زه خورمه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ارمان

یو څوك مې وژني هره شپه ټولې خېمې لټوي

لکه رڼا، ده څراغونه او لمبې لټوي

کاشکې د لمر په خوا مې کور وای ما به نور پېژنده

زما لېمې د تورو شپوپه غېږکې شپې لټوي

د باد سرہ څپه مې ودرېده پر څیري گرېوان

زما دهیلود ارمان هغه شپېې لټوي.

سرابي ښایست

اوس نو ستوري په کې نه شته

څه کمزوري په کې نه شته

دا د لمر په تاو کې گرځي

که یې گورې په کې نه شته

ها خوا دا خوا خو مې چاڼ کړل

هورې دورې په کې نه شته

هر گلاب له شعره جوړ دی

خو بیا تورې په کې نه شته

بس همدا غزل یې بس دی

خدای شته نورې په کې شته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1379لمریز، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمدالله وثیق

احمدالله وثیق د مولوي نقیب زوی پر1356 ل.کال د زابل ولایت په خروټو کلي کې زېږېدلی دی.نوموړي پر دیني زده کړو سربېره تر اتم ټولګي پورې ښوونځی هم لوستی دی، په هېوادکې یې په یو شمېر ادارو کې هم دندې ترسره کړي او د څه مودې لپاره د طلوع افغان ورځپاڼې مسوول چلوونکی او دکندهار راډیو نطاق و، اوس هم پر فرهنګي چارو بوخت دی، د هر کړېدلي افغان په څېر یې د خپل ژوند په بهیر کې څو څو ځلې هجرتونه هم کړي دي.

شعر یې عاطفي رنګ لري، چې لوستونکو ته ځینې نوي ټکي هم ورلېږدوي.د شعر په ژبه یې ځینې انځورونه هم پنځولي چې د انځورګر خیال ځواك یې په ګوته کوي، له تکلف او وچې تصنع څخه لرې ګرځي، خو په دومره سادګۍ کې هم نه دی ډوب چې خپلو خبروته د هنر جامه ورنه کړای شي،بلکې دده انځورګري داسې ده چې ډېرې کیسې په کې اخښل شوې وي، هغه که د "زاڼو د اتڼونو" نشت احساسوي او دبې شورو چینو یادونه کوي په خپله له انسانانو څخه د یوه تش او ړنګ کلي کیسه ده چې پر بل څه یې راغبرګه کړې ده. هغه ورځ به هم راشي چې نوموړی تر څه ریاضت او د تجربو تر ترلاسه کولو وروسته له ښو شاعرانو څخه وي. ځکه هنري ژبه او ادبي ځراکت یې ښه دي او دا ډاډ راکوي چې په راتلونکي وخت کې به نور پرمختګ هم وکړي.

زاڼې

زخمي ده زخمي ده، پر وزر زخمي ده

د الوتو په ځان کې شور نه لري

وچ دي لاسونه شه ښکاري زلمیه!

څومره ظالم یې، هېڅ شور نه لري

هغوی ساده دي د مین په کتاب

څوك چې په تن د مینې اور نه لري

ولې وېرېږې ترې د ځواك ښتنه

دی مساپر دی، دلته کور نه لري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس پرې د زانګو اتڼونه نه شته

ارام بهېږي، ټنګ ټکور نه لري

پلار د مرمۍ، مورېې د بم خوراکه

غریب یتیم دی دلته کور نه لري.

اوښکې

دي، تودې تروې اوبه پرمخ بهېږي

پر ګرېوان ترېوه څنډه بیا ورکېږي

دا چینې کله مستېږي له خوښۍ نه

کله بیا له ډېره غمه را خوټېږي

کله چاته د زاریو چوپ بیان شي

چې د سترګو له کاسو نه راتوېږي

کله جوړ له څاڅکو- څاڅکو نه سېلاب شي

د نړۍ واړه رندان په کې ډوبېږي

دا چینې هم کله وچې بې اوبو شي

سر پر سګر چې پرې غمونه رارسېږي

دومره زور په دې تروو اوبو کې شته چې

پورته شوې توره بېرته پرې کوزېږي

وثیق اوښکې ورته څکه څڅومه

پر دربار یې سوال په اوښکو ښه قبلېږي.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سورغر

تېر مو پسرلي شول له خنجر ځنې

وپوښته غيرت مو له "سورغر"ځنې

پڅه شوله توره د بزدل مغول

ورکه يې شوه لاره له لښکر ځنې

ښه بېدرېغه ګل يې رانه يووړلو

ماتې يې کړې څانګې له نښتر ځنې

خاورې دې پر سر شولې ښکاري اشنا!

بندې شولې زانې له ګودر ځنې

زړې د غمونو مې په برخه دي

پاتې شوم بې برخې له اختر ځنې.

اوبه

ښکاره ويلای نه شم "ستا به خوښه شي که نه" شي

پر زړه مې ستا لپاره ښه خبره ګرځي ګرځي

له خدايه د همته د"همت" کوي سوالونه

زما مين زړګی لکه سوالګره ګرځي ګرځي

لوی خدايه! جل وهلي دې په خپل رحمت اوبه کړه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کلي پر ګودر مو شنه لوخړه ګرځي ګرځي.

کندهار

مين

په لوړو سردرو کې چې خوږې سندرې بولي
شپېلۍ سره مې مينه ده، شپونکي باندې مين يم
چې ډول د غزا ووهي او ځي په تکبيرونو
د جنګ تېزو اسونو پر دربي باندې مين يم
چې راشي له اسمانه او د کب په خوله کې پرېوځي
پر هغه لوړ قيمته سره غمي باندې مين يم
چې هر مازيګرى يې نجونې لمانځي په سندرو
ګودر مې د زړه سر دى، پر منګي باندې مين يم
لري ځواني ګلرنګه، چناري ونه يې دنګه
دګل په څېرې ښکلي، يو سړي باندې مين يم
غمجن د بل پر غم وي، زړه يې ډك له پاکې مينې
پر هسې سالم فکر او زړګي باندې مين يم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد فاني

احمدفاني پر1353 ل.کال د کندهارښار په پنځمه ناحیه کې د شهید نوراحمد کره زېږېدلی دی.

لومړنۍ زده کړې يې په غازي محمد ايوب خان ښوونځي کې پيل کړې،خو د ځينو ستونزو له کبله له ښاره کډوال شول او زده کړې يې نيمګړې پاتې شوې خو يو څه موده يې په غازي عبدالصمد خان اڅکزي ښوونځي کې خپلو زده کړو ته دوام ورکړ،کله چې بېرته ښار ته را کډه شول يوولسم ټولګی يې په نساجي ښوونځي کې ولوست،تر هغه وروسته نورې زده کړې ترې پاتې شوې، پر دې سربېره يې ديني زده کړه هم کړې ده.

کله چې يې وحشي روسانو پر 1365 ل.پلار ور شهيد کړ، کورنۍ ټولې چارې ده ته ور تر غاړې شولې، پردې ستونزو او کړاوونو سر بېره يې له شعر سره هم خپله مينه اېښنده ساتلې ده؛ غزليزه شوخه مستي يې شعر ته ډېره ښکلا ښښي. د لرغونو شاعرانو اغېز يې ډېر منلی، چې په دې برخه کې يې د پيرمحمد کاکړ، حميدبابا او شيدا له شعري مزاج سره خپل شاعرانه خيال همغاړې کړی دی.

شاعري يې پخه او ښکلې ده خو که ددې وروستيو وختونو په څېر رياضت او ليکلو ته شا کړي نو دا وېره کېدی شي، چې شاعري يې په هنري لحاظ ټيټه يا کمزورې شي. د احمدفاني په شعر کې ځينې داسې ټکي هم شته چې لوستونکو ته بشپړه مانا نه شي رسولی، کله کله دا ستونزه په لفظي جوړښتونو کې وي کله هم په همدې لفظي پېچلتيا کې چې تر غور وروسته غوځېدی شي.

شرنګ

کاکل دې د چشمانو ښايسته زُحل وژلی

يوسف لکه چې نن د خپلې لارې مل وژلی

د زلفو جادو ګرو يې د کوډو غشي جوړ کړل

په سرو وينو شهيد يمه، ما ځان په بل وژلی

وږمو د صبحدم يې د سپين مخ زلفې کړې ماتې

د ګلو په ګلشن کې يې تنها سنبل وژلی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې پوڅ د اننګو خو یې د زړونو پیالې توی کړې

روسانو په ظلمونو کې زما کابل وژلی

نغمې- نغمې بلبلو په اواز کې سره لمبه کړې

یا ښکاري چې احمد فاني په حرف غزل وژلی.

کندهار، پنځمه ناحیه

مستي

خیال یې جادو غوندې یو برید دی د نیولو په کار

څومره ماهر دی لکه سترګې د وژلو په کار

تل د سهار د وړانګو مخ ته د ژوند لاس غزوم

نه یم عادت لکه شبنم د ویدېدلو په کار

ښایي افغان یم،په لویۍ کې هم ځان لوی ګڼمه

لکه یو لمر پوهېږم، بیا د رالوېدلو په کار

ما ته یې نه و زده، لومړی باب یې هم دلته پیل شو

اوس پوره پوه دی هر روسی د تښتېدلو په کار

دا خو منم چې تېپي شوي یو، هم زه هم وطن

ژوبل زمری لا قهرجن شي د څیرلو په کار

احمدفاني بې دډاګونو په توصیف موړ نه شي

نور بې ماړه شي د ګلونو د ستایلو په کار.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

درد

درد د پرهارو شوم ،د کابل پر طرف لاړمه

شپه شوم د زلفينو د چارگل پر طرف لاړمه

پوځ شومه د وربځو د شفق ځمکې مې لاندې کړې

وير شوم د مرميو، د منگگول پرطرف لاړمه

شر شومه، فساد شوم، د سندرو ملا مې ماته کړه

ستوني ته رانجه شوم، د بلبل پر طرف لاړمه

اه و اسوېلی شوم، د مظلوم د کعبې بت شومه

مينې ته گناه شوم، د ازل پر طرف لاړمه

تندر د هجران يم د گودر پر منگو پرېوتم

تبر د فرهاد شوم، د جبل پر طرف لاړمه

ما د ارمانونو د کوثر جام چپه واخيسته

چپ له خپله اصله د بدل پر طرف لاړمه

مايې له رخساره تورې څنې په لاس واخيستې

ځانه ته شوم پرېشانه، د سنبل پر طرف لاړمه

اور شوم د سندرو د احمد فاني د زړه پر سر

لمگر د تصور شوم د غزل پر طرف لاړمه.

سرې سينې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تل پسې را وځم، لکه لمر څېرې یې نه پرېږدم

هسې له تیارو سره مې خدای طبیعت نه کړ خوښ

ځان لکه باڼه غوندې په لمر سوځم، ازاد دې یم

ژوند مې لکه سترګه د بل چا په زحمت نه کړ خوښ

سوځم د وطن محفل ته ځان قر بانولای شم

شمعه غوندې ځان ته مې یو لږ څه راحت نه کړ خوښ

څوك چې مې په سیل سرې سینې ته مازیګر راځي

ما لکه شفق د ماښامونو ذلت نه کړ خوښ

سر کې به دې وروست شي، د افعان د غلامۍ فکر

لوړ اسمان له سره د ټیټوالي عادت نه کړ خوښ

نوره ګناه نه لرم احمدفاني تورن په دې

چاته مې په مړو سترګو هېڅکله خدمت نه کړ خوښ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله سحر

ارواښاد بسم الله سحر د جان محمد زوی پر 1352ل کال د زابل ولایت په نوبهار کې زوکړی دی. زده کړې یې په زابل ولایت کې پیل کړې او د کوټې او پېښور ښارونو په ځینو دیني مدرسو کې یې هم لوست کړی دی، کله چې له طالبانو سره یو ځای شو نو دشعر ویلو ځواك یې نور هم پیاوړی او غښتلی شو. ځکه دشعر ډېره برخه یې حماسه ده او چې کله یې د هېوادوالو ناخوالې له نږدې نه ولیدلې نو واړه یې په خپلو شعرونو کې انځور کړې او نورو مینه والو ته یې وړاندې کړې. په شعر کې یې د حماسي بیان ترڅنګ د مینې او ښکلا انځورونه هم کښل شوي، چې د شاعر د زړه غوښتنې او هیلې رابرسېره کوي. هغه یو دلګۍ مشر و او له خپلې دندې سره یې ډېره مینه درلوده، خو پر 1377ل کال د تخارولایت د خواجه غار په سیمه کې د یوې جګړې په ترڅ کې په شهادت ورسېد. دوه کاله وړاندې یې د کندهار اطلاعاتو او کلتور ریاست له خوا شعري ټولګه چې (سحر) نومېده خپره شوه، سحر په خپله ژوندی نه و چې پردې کار یې خوشحالي ښودلې وای.

ارواښاد سحر په ادبي ډګر کې د (سحر) نومي شعري ټولګې په خپرېدو سره مطرح شو او خلك یې له ذهني او فکري تګلوري څخه خبر شول. خو دا مهال ډېر ناوخته و؛ هغه په خپلو بوختیاوو او کارونو کې دومره ورك و چې دې چارو یې پر ادبي او فرهنګي هڅو سیوری اچولی و، کله چې یې شعرونه لیکل نو یوازې یې خپلو ملګرو ته اورول او د هغوی لارښوونو ته به یې غوږ نیوه.

محبت

د زړه په وینو مې غزل لیکمه

نازك تصویر دلاله ګل لیکمه

په وینو لیك سره توري تور اوړي

سوځند آهونه د بلبل لیکمه

په سوي سکور او دا ټوټې قلم مې

توري دیار زلفې سنبل لیکمه

چې کله یې او کله نه یې سحر

دا اوس د ځان ژوند ته اجل لیکمه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه شوه

دیدن ته په تلوار چې به راتلله هغه څه شوه

چې زما د زړه ژړا یې اورېدله هغه څه شوه

کوڅه کې چې به زما د اسوېلیو شور اوچت شو

له مینې به لمبه لمبه کېدله هغه څه شوه

سپوږمۍ د څوارلسم چې شي دغره پر سر اوچته

همداسې چې پر بام به راختله هغه څه شوه

وفا یې چې فطرت و د پتنګ د عشق و تاو ته

چې تل به لکه شمعه سوځېدله هغه څه شوه

دا لاره ترې په کومه، دلته اوس راغلی څوك دی

بېدیا کې چې د زړه مې اوسېدله هغه څه شوه

له وېرې چې سحره! په کلو ورته خاموش وم

غوسه یې چې لېمو کې تاوېدله هغه څه شوه.

د نیران کوڅه

ذرې ذرې مې د جانان کوڅه کې وغورځوئ

ډېر مې بېقدره د خپل ځان کوڅه کې وغورځوئ

د زړه زخمو کې مې دردونه په لړزان خوشې کړئ

خو یو ګړی مې د درمان کوڅه کې وغورځوئ

د زړه پرهر باندې مې نورې مالګې هم واچوئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رقيبو! بيا مې د ارمان کوڅه کې وغورځوئ

لاسو اوپښو ته مې راواچوئ کړۍ د ظلم

هسې مظلوم مې د زندان کوڅه کې وغورځوئ

پت او عزت قاتلو ای د محبت دښمنو!

پت او ابرو مې د بهتان کوڅه کې وغورځوئ

که ديار ديد کړې لږ و ډېر خو هېڅ پروا نه لري

سحر په ژوند کې د نيران کوڅه وغورځوئ.

1993/3/7م کال، کندهار

ټکور

ستا له يادونو سره لوبې کوم

ښکلو فکرونو سره لوبې کوم

چې د جنت ژوند يې تصوير غوندې دی

هسې خيالونو سره لوبې کوم

چې ستا بې سترګو بل ټکور نه لري

هسې دردونو سره لوبې کوم

چې نه يې دود، نه يې لمبې ويني څوك

هغو اورونو سره لوبې کوم

د قسمت لوبې دي له تندې مرمه

کومو خمونو سره لوبې کوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور مې د چا فکر او خیال نه شته دي

ستا له خیالونو سره لوبې کوم

سحر پر غم یم ددنیا ناخبر

د یار غمونو سره لوبې کوم.

1377ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بشیراحمد بشارت

بشیراحمد بشارت د ښاغلي محمد موسی زوی پر1356لمریز کال د کندهار ښار په څلورمه ناحیه کې زیږېدلی دی،ترمنځنۍ زده کړو وروسته نورې هغه ترې نیمگړې پاتې شوې او د خپل کمزوري اقتصاد له کبله پر ورځنیو دندو بوخت دی. درې کاله وړاندې د شعر میناتورې دنیا ته راننووت.کله چې یې د خپلو ادبي ملگرو له تاندو بنډارونو سره اشنایي وموندہ، د شعر وږمې یې نورهم په ذهن کې غزونې وکړې،که شعرونه یې لږهم دي په خپله سادگۍ کې یو شمېر راڼه انځورونه را برسیره کوي ،د وروستیو ناخوالو سیورو یې هم د اند یوه برخه نیولې ده، ورسره ترڅنگ د شعرونو تغزلي ښکلا یې هم زړونو ته لار پرانیزي. بشارت پر خپل شعري استعداد باندې ډېر باور نه لري کله کله خو ځان له ادبي او هنري دایرې څخه بهر احساسوي، کېدی شي په دې برخه کې یې خپل مات نفس هم وربانديې زورور وي، خو بشارت بیا دومره بېغوري کوي چې گرد سره د شعر مطالعې ته هم" هغسې چې ښایي" ډېره لېوالتیا نه ښیي او که ښیي یې هم، پر له پسې ریاضت نه کوي، چې داکار یې شعر او هنر ته زیان رسوي.

بشارت ښکلې هنري ژبه لري، که یې خپله فکري پانگه نوره هم ډېره کړه او نوښت ته یې ډېره پاملرنه وکړه، نو دا تمه ترې کېگگدی شي چې نور پرمختگ هم وکړي.

څپانده

اوښکه چې څرگنده شي، ځلانده شي

جوړه د ویر سیند شي را څپانده شي

څه شپېه بڼو کې غلې – غلې شي

راشي اننگو ته راغړانده شي

تم شي یو ځل سپینه مرغلره شي

درومي و هر لوري ته بهانده شي

هار شي بیا پر سپینه سینه وزانگې

لاړه شي گرېوان کې لالهانده شي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هارونه

پردېسې اوښکې مې روانې، د ګرېوان پر لوري

رنځور زړګی مې په نڅا شو، د جانان پر لوري

عقل مې پرېښودله لاره په جنون کې ګډ شوم

اوس ورېم په پښو کې زولنې، ځم د زندان پر لوري

شولې راپورې سرې لمبې د بېلتانه په ښار کې

لوګی – لوګی رانه خوځېږي، د اسمان پر لوري

چې مې را وناځي په زړه کې اندېښنې د هجر

ورېمه د اوښکو جوړ هارونه، د ارمان پر لوري

راته يو ديد يې قيامتي شو بشارته د يار

سر به ور لېږمه ډالۍ کې ددې ګران پر لوري.

1379لمريز،کندهار

کرښه

ځوك دعقل په بېړۍ کې د جنون پر لارو درومي

چاته کلی زنداني شي، زنځيرونه را پارېږي

دبدۍ کاروان روان دی، د زمان پر کړلېچونو

نفاق خپل منزل ته رسي، پسادونه را پارېږي

اسمان ټوله زلزله دی، د قسمت بدلول غواړي

د تقدير پر کرښه ګام ږدي، تدبيرونه را پارېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ دهیلو سمندر کې، لا نیمګړې بېړۍ لامبي

کله بیا راشي څپو کې، نهنګونه را پارېږي

د سمون پر سمه لاره، بشارته سم قدم ږده

هسې نه بېلتون راغلی، هجګرانونه را پارېږي.

کندهار، دویمه ناحیه

ویر

بیا دې په ځیګر کې د سرو وینو لښتي توی شول

بیا مې د نمجنې سترګې اوښکه توپاني شوه

بیا دې په ګرېوان کې د سکروټو باران وشو

بیا دې په ګوګل کې یوه چغه اسماني شوه

بیا دې په لمن کې د پردیو اور راشین شو

نن دې له لېمو څخه رودونه ولاړېږي

بیا پرې سپېلني شول د اسمان ځلانده ستوري

خوځې دې له ټنډې نه ګردونه ولاړېږي

⊠⊠⊠

سترږي کاروانونه دې د هیلو شول لارورکي

غاړې ته دې ولوېدل د سرو لمبو هارونه

شنې شولې تناکې دې پرسپینو مړوندونو

تاو دې شوله غېږکې د لوخړو بهیرونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپرلیه!

دمودو پردېس سپرلیه! راشه زموږښاړو مېرو ته

په پسته رنگینه غېږکې گلان راوړه دې دښتو ته

دژوندون په نامه ژوند دی، د زندان په څېر قفس کې

ټولې هیلې زندۍ شوې دي، د ظلم په محبس کې

د تیارو کړۍ ور لوېږي، د مظلومو لاس و پښو ته

هر محفل سور رنگ اخیستی، د حنا رنگ بېگانه دی

د مطرب لاس کې رباب دی، ایښی سر پر زنگانه دی

نه نڅا شته، نه موسکا شته،نه خوښي شته د چا زړو ته

دخزان ترخې سېلۍ مې رژوي راته گلځانگې

د یاغي توپان څپو کې مې ډوبېږي د عشق مراندې

د امید د بېړۍ تله دي، د هدف و رسېدو ته

په گردونو ډك اسمان کې د کرگسو شور ما شور دی

د بېوسو په انگړ کې د لوخړو اتڼ خپور دی

د وحشت په تاریکو کې لاره پرانیزه وړانگو ته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بها الدین الهام

ښاغلی بهاالدین الهام د ارواښاد حاجي فتح محمد زوی پر 1335ل.کال د کندهار په دربیمه ناحیه کې زېږېدلی دی، د ځینو اقتصادي ستونزو له کبله له عصري زده کړو څخه بې برخې پاتې شو، خو دیني هغه یې له خپلو سیمه ییزو ښوونکو څخه تر سره کړي، چې په دې ترڅ کې یې د خصوصي زده کړو لپاره پېښور، هلمند او چمن ته هم سفرونه کړي اود پوهې لمن یې نه ده پرې ایښې. کله چې سروپوځونو پر هېواد باندې یرغل راوړ نو ښاغلی الهام له خپلې کورنۍ سره په پاکستان کې استوګن شو، نوموړی تر پنځو عنوانو ډېر شعري او نثري اثار لري چې لا خپاره شوي نه دي.

څرنګه چې لرغوني کندهار په خپله تانده لمن کې ولسي شاعران روزلي او پاللي، نو په دې سیمه کې همدې ولسي شاعرانو تر ډېرې مودې پورې د شعر جنډه هسکه ساتلې ده. د ولسي شاعرانو شعري څرنګتیا یو له بل څخه توپیر لري، یانې د ځینو شاعرانو شعرونه له ورایه پېژندل کېږي، په دې شاعرانو کې ځینو له دیني زده کړو څخه پرته نورې زده کړې نه دي کړي، ښاغلی الهام هم له هغو شاعرانو څخه دی چې له اوسمهالي شعري بهیر سره یې هېڅ ډول اشنایي او بلدتیا نه ده موندلې، اوس هڅه کوي چې معاصر شعر هم ولولي او په خپل اند یې ټول اړخونه وارزوي.

ولسي شعرونه یې ډېر لوستي چې اغېز یې دده په خپلو په شعرونو کې څرګندېږي. دده په ذهن او زړه کې د هېواد مینه په څپو ده، چې ددې مینې او خواخوږۍ څرك یې په شعرونو کې کتای شو.

مه راځه سپرلیه

دلته مه راځه سپرلیه دلته، اوښکې نه دربېږي

دلته جوړه کربلا ده، دلته سرې وینې بهېږي

د لته هره ورځ تاوېږي، د غمو د کېږدۍ مراندې

د لته پلار و زوی ته ژاړي، زوی د پلار پر ژړا خاندي

دلته ګرځي بې ادبه، د ادب پرځکمه باندې

دلته توره تاریکه ده، سباوون نه معلومېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته خاورې ارمانونه، دلته مرگ پر مخ روان دی

دلته شا ته ارادې دي، دلته جوړ د ویر جهان دی

دلته هر گلبوټی ژاړي، دلته هر گلبڼ خزان دی

دلته غبرگې زولنې دي، په هېڅ ډول نه ماتېږي

دلته بڼ د تقوا لاښ دی، دلته نه شته همتونه

دلته ولي په ډبرو، ښایسته ښکلي لالونه

د لته پښې دنورو خلکو، موږ پرې اخلو قدمونه

دلته داسې جامعه ده، د تزویر ناوې نڅېږي

دلته لگي تېره غشي، پر سینه د بلبلانو

دلته قدر و عزت ډېر دی، په دې بڼ کې د زاغانو

دلته گام پر گام نېشونه، د وژونکو لړمانو

دلته خوار بهاالدین دی، د پردو په لاس خرڅېږي.

1375ل. کوټه

زموږ ټاټوبی

دا ټاټوبی د زمرو دی، داسنگر د مسلمان دی

هره لوټه یې سره زر ده، هره بچی یې مسلمان دی

دا نارنج چې موږ یې وینو، دتاریخ ستر یادگار دی

دمیرویس نیکه کورگی دی، اصلي دغه کندهار دی

دا سمبول د ازادۍ دی، پر خپل ځای باندې ولاړ دی

زرټوپونه یې خوړلي، اوس هم ټینگ پر خپل پیمان دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم د وخت بوډا دی، زړه يې ډك دی له رڼا نه

د مجاز نغمې ته غوږدی، ديثرب باد پرې چالانه

په لمن کې يې راوړي، سرې غونچې دي له عرفانه

په مثال د رود نيل دی، هر دښمن لره توپانه

دلته "میاصاحب" او نور ډېر عارفان دي اوسېدلي

ډېرې سترګې و الله ته په دې ځای کې ژړېدلي

د رڼا وو بارانونه پر دې ځمکه اورېدلي

دلته يوځ د فيضاتو، دلته بحر د عرفان دی

دا مرکز دی داسرارو، خانقا د نقش بند ده

د ادب ډېرې ويالې دي، په دې رود پورې پيونده

جام د جم ورته عاجزه، خزانه د علم و فن ده

دا د سرو ګلونو باغ دی، پرې خوشحاله هر افغان دی

ملاترِلی مجاهد دی، د انارنج چې معلومېږي

پولادي توره ورڅخه، له دښمن نه نه وېرېږي

ښکېلاکګر د زمانې يې په ليدلو چپه کېږي

دی مخکښ دی د برياوو، لوی فاتح د اصفهان دی

دلته پټه خزانه ده محمد هوتك ليکلې

د ادب زانګو په بيړه، پر دې ځمکه زنګېدلې

چا چې بد ورته کتلي پر هغه مور ژړېدلې

ای الـــــــــهامـه! ليکل بس کړه، ډېر ارت دغه ميدان دی.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورنپال بابی

ښاغلی تورنپال بابی د ارواښاد شهیدمحمداسحق خان زوی دی، چې په کندهار کې زوکړی دی. د کورنۍ لړۍ یې د میرویس خان نیکه تورزن، پښتوپال او ادبپال" بابوجان بابي" ته رسېږي. ښاغلی تورنپال د ستر او زلمي ټولواك شاه حسین هوتك په ښوونځې کې خپلې لومړنۍ زده کړې پیل کړې، د هېواد د دښمنانو د ورانکاریو او ظلمونو له کبله ونه توانېد چې خپلې زده کړې بشپړې کړي، له دې امله یې ددې جګړو ډېرې صحنې او پېښې په ذهن کې غزونې وکړې چې اوس یې هم هر مهال سترګو ته نېغې نېغې کېږي، نوموړی کډوال شو، سختۍ یې وګاللې او د ژوند ترخې او خوږې یې وڅکلې، د ملي محاذ په فرهنګي څانګه کې یې دنده پیل کړه، له ډېرو نورو شخصیتونو او څېرو سره اشنا شو، د خپل ملي او افغاني شعور له مخې یې د هېواد د لویو او ویاړمنو شخصیتونو د ویناوو د دودونې او ځلونې په موخه یې هم ښایسته هڅې وکړې، خو د ناسمو شرایطو د لا اوروږینېدو له کبله امریکا ته کډوال شو، نوموړي هلته د لطیف جان بابي او غرڅنیخان بابي په مرسته د افغانستان د ملي ژبې د غوړېدو او ځلېدو لپاره فرهنګي او کلتوري هڅې پیل کړې، د دووکلونو لپاره یې په خپل لګښت او مېړانې پښتو مجله خپره کړه، سربېره پردې یې پښتو کلیز، خبري پاڼې او خبرتیاوې یې په خوږه پښتو وژباړلې او خپرې کړې.

د کورنۍ له مشر"بابو خان بابي" څخه شاعري او لیکوالي په ورثه ورپاتې دي، چې تر دې مهاله ددې کورنۍ په فضا کې غوړېدلي او تاندې دي، همدراز یې کورني مشران رحمت الله خان بابی، سلیمخان بابی او دین محمدبابی د شعري دېوانونو خاوندان وو، د کورنۍ لرغوني اثار په تېره بیا د شاه حسین هوتك د مهال قلمي اثار یې د بېباکو واکمنانو او ناسیالو پښتنو له خوا لوټ شول، همدراز کورني شتمني او جایدادونه یې هم تالان شول، د کورنۍ سپینږیرو یې خرقې شریفې مبارك زیارت ته پناه یووړه او پر ځوانانو په تېره بیاغلام حیدرخان بابي او ابراهیمخان بابي د تېلداغۍ حکم وشو، درې سوه کسیزه درنه کورنۍ یې هر مهال د مرینې له ګواښ سره مخامخه وه، خو د نادري پېر(دورې) په پای کې یې مشران له زندانونو څخه خوشې شول او په کندهار کې یې د ژوند کولو حق تر لاسه کړ.

بابی یو هېواد مینی او پر ملي ویاړونو او ارزښتونو مین شاعر دی، لړه شاعر هم کوي ښه یې کوي.

غوښتنه

زه به څه غواړمه خاونده چې ته دا را

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته باندې پوه يې يو د ګل غوندې اشنا را

چې د ژوندون ترخې تيارې مې پرې روښانې وي

يوه ډېوه په تور زړګي کې د رڼا را

ښکلا او خپلواکي

تا د نامه په ښکلا د لمر وړانګې

خپرې وې هر لوري ته،

خو،

زه يې په سيوري کې وم؛

دا ولې! دا څکه

چې زما مينه ستا تر ښکلا لويه ده،

او ستا ښکلا زما د تور، سوړ او ژوړ زړګي

اوږده دالانونه نه شول پوره رڼا کولای؛

نو زه هم څکه ستا ښکلا نه لمانځم

ته مې هېر کړه

او ما هم د وروستي ځل لپاره هېره کړلې

واخله!

دا راکړی احسان دې بېرته واخله،

زه د مينې ړوند يم، ما ته يوازې احساس بس دی

بيا زما و تياره ګور ته هم ډېوې مه بلوه،

ما تا ته ربښتيا نه شوای ويلای

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دروغجن مه بوله

زه روغ ښکارم، خو ړوند یم، په دې چې تا نه وینم،

هغه یادونه چې زما پر زړه را اوري

روغې سترګې خز هم هغه نه ویني،

نو پرېږده چې زه ځم

پرېږده ما په ابدي خاموشي او تیاره کې یو او یوازې

خو خپلواک!

نو

پرېږده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حمید الله حمید

مولوي حمیدالله حمید د مولوي دین محمد زوی پر 1352ل کال دکندهار ښار په پنجوایي ولسوالۍ کې زېږېدلی دی. د پلار په مرسته او ځانه یې تر لسم ټولګي پورې په کور کې زده کړه کړې، تر هغه وروسته یې منځنۍ زده کړې په کوټې ښار او نورې دیني زده کړې په پېښور کې له مولوي عنایت الله غبرګي او شېخ عبدالمنان مفتي فرید څخه کړې دي. له 1366ل کال را په دېخوا شعر لیکي، چې اوسني شعرونه یې یوه ټولګه کېږي. سربېره پر دې یوه ژباړه یې هم چاپ ته تیاره ده.

ښاغلی حمید وایي چې دمجبوریت له مخې یې یو ځل خپل ټول شعرونه وسوځول او بیا یې هم په ناشعوري ډول یوه ټولګه تیاره کړه او ورڅخه له منځه لاړه، اوسنۍ ټولګه یې هم په خطر کې ده. ډېر ځوانان عادت شوي چې خپلې لومړنۍ تجربې ډېرې ټیټې او کمزورې ګڼي، پر همدې بنسټ خپله لومړنۍ شاعري له منځه وړي، خو که دیوې شېبې احساساتي کېدو پرځای له څه زغم څخه کار واخلي، ګټه به یې نوره هم ډېره وي، یو خو به دا نوي ځوانان خپل لومړني شعرونه او لیکنې له اوسنیو هغو سره پرتله کړي او خپل پرمختګ به ورته څرګند شي، بل د نوموړیو توکو خوندي کول یوه اړتیا ده چې باید ورته پاملرنه وشي. د حمید شاعري په یوه غلي چاپېریال کې د شپېلۍ هغې نغمې ته ورته ده، چې د یوه ماهر شپانه په لاس وغږول شي.

نوموړی اوس د یوه مدرس په توګه په یوه جومات کې بوخت دی او د هېواد بچیو زړونه او ذهنونه د پوهې په رڼا روښانوي.

د مینې پور

چېرته چې د لمر یاغې وړانګې رسي

چېرې چې کاروان د مینې واړوي

ووایي بلبل په ترانو دعشق

وسوځي، ایرې شي په لمبو د عشق

زور ورکړه شپونکیه و شپېلیو ته

وایه د سارا و لېونیو ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راشئ چې د مینې له مجنون سره

وخاندو په زوره له جنون سره

دادی پور د مینې ستاسو غاړه کې

دا دی اور د مینې ستاسو غاړو کې.

بارانونه

تر سترګو مې دردونه، سېلابونه را اوربږي

پرمخ مې شولې لارې ارمانونه را اوربږي

و مخ ته مې بندونه د لېمو ورته تړلي

پرې مات شولو ماتېږي توپانونه را اوربږي

د هجر باد د مینې انګارونه سره لمبه کړل

د زړه کور مې سوزان شو هجرانونه را اوربږي

ورځم د شاه خوبانو و هغې ښکلې هوجرې ته

روضه کې چې یې کښېنم رحمتونه را اوربږي

معشوقه استسقا رانه د سترګو پردې یووړې

که یو وار نظر وکړې بارانونه را اوربږي

د هیلو باغ مې ګوره د امید غوټۍ نیولي

پر هغه لار مې تش کړه چې نازونه را اوربږي

غوښتنه کې منظور شوه بیا هلته حمید ګوره

ارمان څه چې له خولې به یې سازونه را اوربږي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1378/5/28ل کال

کندهار

د کوڅې خاورې

ستا د کوڅې خاورې مې ښکل کړې د وفا په هیله

لارې د کلي مې پل پل کړې د وفا په هیله

ستا په درگاه کې یم سرټیټی، خړې سترگې ولاړ

سترگې د سوال مې درته ول کړې د وفا په هیله

اوښکې غوټې پر اننگو لاړې گرېوان ته لاړې

د گرېوان کور کې مې ځل بل کړې د وفا په هیله

یوه رښتیني هدف راوستمه ستا و در ته

ما وېل له زړه نه که ما ښکل کړې د وفا په هیله

ستا ښکلي مخ ته گورم یاره خو حمید ته گوره

شمعې حمید ما درته بل کړې د وفا په هیله.

1379ل کال- کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي عبدالکریم

حاجي عبدالکریم د ملا غلام محمد زوی پر 1300ل کال په کندهار ښار کې زېږېدلی دی. زده کړې يې په خصوصي ډول د خپل کلي او د سیمې جوماتونو له ملایانو او دیني پوهانو څخه کړي او له ډېرو کلونو را په دېخوا په کندهار کې د یوه حکیم په توګه دنده ترسره کوي اوله دې لارې خپل اقتصاد خړوبوي.

که څه هم پر اوس مهال سپینږیری شوی، خو په زړه کې يې د هېواد او هېوادوالو مینه هماغسې تانده او تپانده ده، کله چې د هېواد د روانو حالاتو او اخ وډب په هکله غږېږي نو ډېرې کیسې يې له سترګو څخه اوښکې بهوي، دا په خپله ددې څرګندوی دی چې ښاغلی عبدالکریم دردېدلی او ځورېدلی انسان دی، له خپل هېواد سره ډېره مینه او خواخوږي لري، داسې سخته ورځ هم پرې راغلې چې نوموړی يې د خپلو ډېرو ارزښتمنو کتابونو خرڅلاو ته اړوېستی دی، خو هغه بیا هم دا ترخې ورځې او شپې په سړه سینه زغملې او زغمي يې.

د شهرت لېونی نه دی، له همدې کبله تر اوسه پټ پاتې شوی او چا نه دی پېژندلی، ماته يې هم د خپلې پېژندګلوۍ له سپارلو څخه ډډه کوله خو بیا مې هم اړوېست چې راويې سپاري.

نوموړی د ټولنې او چاپېریال یو انځورګر شاعر دی، د شعر ډېره برخه يې نصیحت او پند دی، خلك اخرت او د دنیا پایلې ته ځیروي او دا اواز اوچتول غواړي چې له مادیاتو څخه باید سترګې پټې کړو او مانیزو توکو ته په درنه سترګه وګورو.

د ښاغلي عبدالکریم په زړه کې د هېواد سپېڅلې مینه او لېوالتیا همداسې تانده غواړو او د هغې ورځې دعا ورته کوو چې نوموړی خپل هېواد او هېواد سمسور ووینې او بیا يې یوه پېښه او صحنه هم پر ګرېوانه اوښکې راتویې نه کړي.

دنیا

د دنیا پرځای دې دوه سترګې څلور وي

دا ددین پر ځای دې ولې شا ته زور وي؟

نه اودس سم، نه رکوع او نه سجده

راشې مخ کړې پر کعبه، فکر دې نور وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه باغ به تاته څه ثمر در وکړي

چې له تخم او نهالانو څخه تور وي

که ایمان و، اخرت ځي باك پرې نه کړې

که دنیا ځي هغه ورځ ستا غم په کور وي

د دنیا مینې دې هسې زړگی وریت کړ

لکه نغښتی چې پر تورو ایرو سکور وي

عاقلان هېڅ د دنیا طلبگار نه دي

نادانان یې په طلب ځي ناصبور وي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیات الله کاکړ

ښاغلی حیات الله کاکړ د حاجي محمد عطا زوی پر 1358ل کال د کندهار درېیمې ناحیې د کاکړو په کوڅه کې زوکړی دی. تر پنځم ټولګي پورې یې (د چوك مدد سیمې) په سردارمدد ښوونځي کې او درې کاله یې په دیني مدرسو کې زده کړې کړې دي، چې اوس هم لګیا دی او دا لړۍ پرمخ بیایي. له دوو کلونو را په دېخوا یې له شعر و شاعرۍ سره مینه پیدا شوې او د شعر مطالعه یې پیل کړې ده، د نوموړي لوست تر دې کچې دی چې په ډېر کړاو سره کتاب لولي او په دې توګه هڅه کوي چې د کتاب پر ټولې منځپانګې ځان پوه کړي او ګټه ترې واخلي، د هېواد پر روانو پېښو کښل شوي کتابونه هم په مینه لولي او تر یوه حده په تاریخ کې یې هم خپل معلومات لا زیات کړي دي. تر دې مهاله یې په ادبي غونډو او بنډارونو کې ډېر لږ ګډون کړی او شعر یې هم له خپل ذهن او کتابچې څخه بهر ولس او ټولنې ته نه دی رسېدلی، پر لومړنیو شعرونو یې د سیاسي پېښو او ناخوالو سیوری ډېر و، خو کاکړ اوس په دې هڅه کې دی چې دغو پېښو ته هنري بڼه ورکړي او دغو انځورونو ته داسې رنګ ورپه برخه کړي چې په خپله ځان ته مینه وال را مات کړي. دشعر هنري جوړښت او ذاتي ارزښتونه یې پرخپل ځای اوچت او خوندي پاتې شي. کله چې یې شعر لولو، نو دا راته جوتېږي چې ښاغلی کاکړ خپل شعر دتکلف له لومو څخه راخلاصوي او د سادګۍ و روانۍ پر لوري یې بیایي.

بندیز

اور یې پر سندرو لګولی دی

برید دی زور ورو لګولی دی

نن دباز تر سیوري په سلګو ښکاري

تور یې پر کوترو لګولی دی

اوس د طلایي شغلو په کلي کې

غر یې د نشترو لګولی دی

نه شي الوتلای د لمر کې ته

مېخ یې پر وزرو لګولی دی

هره بزدلي له ښاره کډه شوه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شور دی برېتورو لګولی دی.

کندهار

لار

ورکړې ده ګلڅانګو چې ګلونو لره لار

د باد پر کلي تېره شوه عطرونو لره لار

اسانه دومره نه ده چې یې واګي کړي ترلاسه

مشکله ده چې وکړي څوك دې زړونو لره لار

اخر به په زاریو د غرور له هسکه راشې

ختلې ده حتمي اشنا! دې غرونو لره لار

زموږ د خرما ونې به په ملا کې کړي را ماتې

ور نه کړئ خدای لپاره و بادونو لره لار

خاکسار وجود له خپله ذاته مومي لوړ مقام

څوك نه کاږي له هسك څخه کورونو لره لار.

هېر

ما نه مې نظر له یاده وباسي

ښکلي چې خپل ور له یاده وباسي

اوس هغه معصوم ستوري ویده ښکاري

کوز به هم دا بر له یاده وباسي

سوځي ټول چاپېره شتمني د ژوند

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اور چې خپل شرر له ياده وباسي

ما نه مې د کسيو رڼا واخلي او

دا د حسن لمر له ياده وباسي

اوس يې په سندرو راولمه خو

نن که هغه شر له ياده وباسي

بس يوه ټپه چې ورته ووايم

دوی به خپل لښکر له ياده وباسي

هلته پاچايي که وي د عشق د خدای

ټولو نه به زر له ياده

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خالد احمدحيدري

خالد احمد حيدري چې اصل نوم يې بهاالدين دی، د جنرال سيد نجم الدين حيدري زوی د1359لمريز کال د غبرګولي پر18 مه نېټه په کابل ښارکې زېږېدلی دی، پلرنی ټاټوبی يې د کندهار ښار د ارغنداو سيمه ده. له نهو کلونو را په دېخوا شعرونه ليکي او يوه ټولګه يې برابره کړې ده.

دی هڅه کوي چې د شعر په ژبه نوې موضوعګانې بيان کړي او د نوښت پر لوري ګامونه واخلي، يو نيم ځای يې د نورو پر پله د تلو هڅه کړې ده؛کېدی شي په راتلونکي کې دشعر اّر جوهر ته په پام سره خپل شعر ته د نوښت او شعر توب رنګ وبښي، له ساده بيان او عاطفې څخه يې ځرګندېږي چې په غزل کې به تر څه هڅې وروسته خپله لار هم بېله کړي او هغه بري ته به ور لنډ شي چې د لړو کسانو لاسونه وررسېږي.

دښاغلي حيدري لپاره دا غوره کار دی چې په خپل شعر کې ځان ته دريځ ولري، هېڅکله د بل چا په خوښه څه ونه ليکي، خو موږ پر دې باندې باور لرو چې حيدري صيب هنر ته ارزښت ورکوي او خپل شعر به د هنر په جوهر نور هم ښکلی کړي، که له تکراري ترکيبونو، سمبولونو، استعارو او تشبيه ګانو څخه يې خپله فاصله نوره هم ډېره کړه او نوښت ته يې پاملرنه وکړه، شعر به يې نور هنري او ادبي ارزښت هم خپل کړي.

ملنګ

فاني ديدار ته مې سودا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

خيالي کېږدۍ مې پوپناه، شوه چې د غرو ملنګ شوم

دلبره !بيا د زړه چاودلي کورته څه راپاشې؟

معصوم زخمونه په ژړا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

بيا د اسمان پر کټ پراته دا لړې – لړې ستورې

ولې سپوږمۍ ته په نڅا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

خدای مې شاهد دی چې د شپو کلی مې ولړزاوه

شمعه له سوزه په ژړا شوه، چې د غرو ملنګ شوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

حیدري بیا د پاڼې-پاڼې جانان زړه ته کتل

خیالي مې مینه وه، رښتیا شوه، چې د غرو ملنګ شوم.

/1378جوزا/6 /لمریز

کندهار

لټون

د حسن پوځ به ستا په یاد پسې جهان لټوي

ځکه ټول عمر مې هر اه مست بلبلان لټګوي

سپېره شمال دې، په مړه خوله د مرګي زېری راوړ

چې تصور مې په یو وار ستا هر داستان لټوي

کوټلو وینو مې ماشوم زړه کړ په جبر خپه

ځکه احساس مې کړاوونه او زندان لټوي

د روح ښیښه به مې په ګوتو د تقدیر شي ماته

چې ستا انځور مې هر ګړی خیری ګرېوان لټوي

ستا پر پالنګ مې ګوهرناکې او ښکې ورکې شولې

ځکه لېمې مې له سینې د خون باران لټوي

چې حیدري پټ زنګوي ستا د فاني هیلو ټال

خود به ځیګر په راڼه عقل د اسمان لټوي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

\1378قوس\4 ل-کندهار

څپه

چې یو شور د تاندو هیلو د وختو پر پلونو څارم

څو څپه – څپه خیالونه د نغمو پر پلونو څارم

چې زخمونه د ځوانۍ یې د طبیب سترګې ړندې کړي

نن هغه چاودلی زړه، د ارمانو پر پلونو څارم

چې به شمعې ورته توی کړې هدیره –هدیره اوښکې

هغه شپې، هغه تیارې نن د سپېدو پر پلونو څارم

چې فلك د وینو جام یې د شفق په لېچو واخیست

حیدري هغه دلبر به د غمو پر پلونو څارم.

1378جوزا\6 ل

کندهار

بغاوت

قلم پورته کړه شاعره!

ویده زړونه رابیدار کړه

د ازل په زولنو کې

شعر د زړه په خون سینګار کړه

د ولس سپېڅلې وینه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په رګو کې په رفتار کړه

د غوټۍ له سره لړمونه

جوړ دفکر نو بهار کړه

تصور کې جهان جوړ کړه

تل ایجاد نوي افکار کړه

د اغیار غاړې ته دار نن

د بیتونو ښکلی هار کړه

د صهبا پیاله بیا راوړه

زوړ خمار پرې کرار کړه

له فطرته سبق واخله

حیدري! ځان دې هوښیار کړه.

\1378جدي\24 ل.کابل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیل احمد څارن

ښاغلی خلیل احمدڅارن د عبدالباقي زوی پر 1352ل کال د کندهار ولایت په پنجوایي ولسوالۍ کې زېږېدلی دی. خپلې زده کړې يې په نسیم اخندزاده عالي ښوونځي کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولي او د ځینو ستونزو له کبله لوړې هغه ترې پاتې شوې دي. اوس په یوه موسسه کې دښوونکي په توګه دنده ترسره کوي.

له اتو کلونو راپه دېخوا شعرونه لیکي، چې په دې ډګر کې د پیاوړي هنري مټ خاوند دی. شعر يې روان، ښکلی او شوخ دی.

څارن په پښتو، دري او انګرېزي ژبو خبرې کولای شي، یوازینۍ هیله يې دا ده چې د خپلو بېوزلو او کموزلو هېوادوالو لپاره په خپله سیمه کې د "ځلاندڅراغ" په نوم یو لوی کتابتون جوړ کړي، چې هیله ده دا ملي او افغاني ارمان يې پوره شي. د ښاغلي څارن شاعري دده دعمر په انډول ډېره اوچته او پخه ده. که له ځینو سولېدلو خبرو څخه يې نوره فاصله هم واخیسته، نو شعر به يې نور هم هنري ښکلا او ادبي ارزښتونه خپل کړي، د ښاغلي درويش دُراني په څېرېې په شاعرۍ کې د ژوند او هنر ټول اړخونه رابرسېره شوي، چې دژوند پګېښنو ته يې د هنر جوهر ورکړی او د یوې ښکلې میناتورۍ په څېر يې د لوستونکو مخې ته ایښې ده.

د ستورو خوی

سهاره! ورو ورو قدم ږده یوه دنیا ویده ده

د زړه په غېږ کې په خواږه خوب مې لیلا ویده ده

لکه سپوږمۍ چې د اسمان پر مخ ښکاره ولاړه

هسې ببدرېغه، بې پړونې برملا ویده ده

شبنمه! پام کړه چې بارخو يې زخمي نه کړې ګوره

نوې غوټۍ په نوې هیلې د سبا ویده ده

د پېغورونو له دنیا څخه ده ډېره لرې

ځکه په غېږ کې په هوس د خپل اشنا ویده ده

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وصل شپې! د هجر لمر مخې ته ودرېږه

ليلا د ستورو خوی لري له لمر په غلا ويده ده

څوك به يې خوب، څوك حقيقت، څوك به يې خيال بولي دا

ځارنه! ستاپه دغه شعر کې معما ويده ده.

نه وه!!

هسې خو نه چې دا راغلې له بهاره نه وه

زړګيه! ستا د ځوانيمرګ زړګي غمخواره نه وه

ما د يارانو له نېستۍ نه ځنې کډه وکړه

خو دغه کلي کې يوه نجلۍ بې ياره نه وه

اسمان پر ښکلي مخ د هرچا بخت ته ستوري راوړل

هر سړي خپله برخه يووړه، زما لپاره نه وه

ما د ديدن په تمه ووهل اوږده مزلونه

افسوس د يار منزل ته تللې دغه لاره نه وه

ما ته خو ډېر وي قدرمن، ما خونکار نه بللې

د سترګو سپينه! ستا سورخي خو له خماره نه وه

د هجر شپه وه، تروږمۍ وه، ګړنګينې کوڅې

سپوږمۍ و لمر تر لاس نيولې تر سهاره نه وه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا چې زما ماشوم زړګی په وینو ولمباوه

زما بېتابي ستا له جفا وه، له پرهاره نه وه

خپله يې مړ کړم، خپله ښخ، څارن پر ځان يم شاهد

د سترګو تور زما لوېدلې لا له څاره نه وه.

ټپه

چې خوره شوم د میوند پر سپېره دښته

شاه زلمو کړ سر راپورته له بالښته

پېغله وم چې شوم له پېغلې خوله بهره

بېشماره پر میدان سرونه رغښته

د غلیم وینو شېلې وبهولې

لکه جوړ شي سېلابونه له اورښته

د انګرېز مانۍ تراوسه په لړزه ده

ځکه ما يې وایسته بنیادي خښته

دلته ډېرو د بقا تخمونه ښخ کړل

خو چا نه يووړه مېوه له دغه کښته

چې پرون ومه نن هم یم، سبا هم یم

زه میراث یمه ورپاتې پښت پر پښته

د هر عصر يرغلګره! ښه غوږ خلاص کړه

زه ټپه د ملالۍ یم رانه تښته

د ویاړ څلي مې میوند جوړ شو څارنه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پند، عبرت دي يرغلگر لره زيات زښته.

کندهار، پنجوايي ولسوالي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواجه محمد رغبت

حاجي خواجه محمد رغبت دښاغلي حاجي گل محمد زوی د 1322 ل کال د لړم پر څلورمه نېټه په کندهار کې زېږېدلی دی، زده کړې يې په چکسواکيا کې په انجنيری ځانګه کې ترسره کړي او له پراګ ښخه يې ډپلومه اخيستې ده، نوموړی د کندهار په بېلابېلو ادارو کې دندې ترسره کړي او اوس هم له المان څخه افغانستان ته د پرزه جاتو پر سوداګرۍ بوخت دی. د کندهار په ورځپاڼو او نورو خپرونو کې يې ليکنې او شعرونه خپاره شوي دي، يوه شعري ټولګه(د مينې سوز) يې د چاپ لار څاري، (انسان او انسانيت) يې هم د نظم و نثر بله ټولګه ده چې دا هم لا خپره شوې نه ده. د رحمن بابا، خوشالخان ختك، ملايحيى، مولوي عبدالغفار بريالي ، ملاعبدالمنان ، ملاعبدالسلام او ملامحمدعيسى له شعرونو سره بې کچه مينه لري، له دوولسو کلونو راپه دېخوا په امريکا کې د کډوالۍ ترخې شپې ورځې سبا کوي. پر دې بوختياوو سربېره يې له شعر و شاعرۍ سره هم خپله مينه تانده ساتلې، له نورو فرهنګپالو او ادبپالو سره ادبي او کلتوري مرستې کوي، په فرهنګي غونډو کې ګډون کوي او د هېواد له فرهنګي او ادبي بيارغونې سره ډېره مينه او لېوالتيا لري. شعر يې د خپلې ودې او پرمختيا لومړني پړاوونه وهي او د هنريت او شعريت ټول ارزښتونه او اړخونه خپلوي.

په ځينو شعرونو کې يې د وزن نيمګړتيا ترسترګو کېږي چې دا ستونزه هم ترڅه رياضت او زيار وروسته غوځېدی شي.

خوبونه

ترې د عمرونو يم ساقي د شونډو بنګ را

سترې د کلو يم ښه خوبونه د پالنګ را

د مينې يو بيماريم ميخانې لره درځمه

د ميو يم خمار ډکې پيالې لره درځمه

د حسن ډك جامونه په هر ان کې رنګ په رنګ را

سترې د کلو يم ښه خوبونه دپالنګ را

ساقي وايمه تاته چې نصيب زما خراب دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بخت یمه ترټلی داخپل ژوندون مې لوی عذاب دی

خوار یم له ازله رانه ورك ښار د ګلاب دی

زه یو مست فقیر یم د کوڅو،کچکول په څنګ را

سترې د وختو یم ښه خوبونه د پالنګ را

اخته دې تور بېلتون له ډېره درده په نشو کړم

د وصل په ارزو دې یم یوازې تورو شپو کې

خپلو او پردیو دې محتاجه د پردو کړم

ستومانه یم راغلی هغه برخه د ملنګ را

سترې د کلو یم ښه خوبونه د پالنګ را

مجلس ته مې دښکلو درخبره کړه

په لیدو مې د هغه یار منور کړه

بدله دنیاګۍ مې په اخترکړه

لرې له غمازه ځای د سرو ګلو تر څنګ را

سترې د وختو یم ښه خوبونه د پالنګ را.

د هېواد مینه

پاڅه له خوبه ای افغانه چې هېواد دې بربادېږي

ترخو به پروت یې په غفلت کې سپینه ورځ دې تیاره کېږي

ای زلمیه! ته خبر یې چې خپلو ورور مو بېګانه شو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمسون او چال او فرېب د همسايه شو

په قدرت پسې له سده دېوانه شو

ايمان غيرت يې دښمن يووړل بېگانه شو

ناست مدهوش په بازارو کې کور مو يو پر بل خر څېږي

ترڅو به پروت يې په غفلت کې سپينه ورځ دې تياره کېږي

تماشه کړو هره ورځ چې وطن کې مو څه کړه دي

په وينو د ځوانانو دظالم لاسونه سره دي

د عقل پوه قلم او احساس ټول راڅخه مړه دي

يو ناست موږ په غرب کې ښه مو کور، ښه مو خواړه دي

څه همت راته په کار دی چې هېواد مو ليلامېږي

تر څو به پروت يې په غفلت کې سپينه ورځ دې تياره کېږي

لټي مه کوئ افغانانو! څه غيرت او همت وکړئ

له سره به کړو روغه دا جونگړه خدمت وکړئ

راټول له لر او بر شئ، يو اواز او وحدت وکړئ

وشړئ ظالم له پاکې خاورې صداقت وکړئ

که يو نه شو واړه گران وطن مو تباه کېږي

زما ورونو! ځان خبر کړئ د وطن په يتيمانو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو تور قیامت په هره شپه تېرېږي پر خوارانو

لاهو دی څوك په سرو وینو، څوك غم خوري د بچیانو

څوك ښځېږي څوك ناست پر فاتحه دعزیزانو

قسم دی ای رغبته که یو نه شو نابودېږي

تر څو به پروت یې په غفلت کې سپینه ورځ دې تیاره کېږي.

1995/10/20م کال

امریکا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواخان مینه پال

دوا خان مينه پال د ښاغلي شاه باران زوی پر1356لمريز کال د زابل ولايت په شاه جوی ولسوالۍ پورې اړوند د کوچيانو په کلي کې زیږېدلی دی؛ په هېواد کې د سياسي اخ و ډب له تودېدو سره جوخت کوزې پښتونخوا ته کډوال شول او هلته يې استوګنه غوره کړه، نوموړي خپلې زده کړې په ساينس او تقوا عالي لېسه کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولي او اوس په کابل کې د حقوقو پوهنځي د دويم کال محصل دی، له 1377لمريز کال نه را په دېخوا شعرونه ليکي، چې د وروستيو دوو کلونو شعري ظګرافت يې ډېر پاموړ دی او دا هيله ترې کېدی شي چې د راتلونکي لپاره ښې هنري بېلګې وپنځوي او نور هم پر مخ لاړ شي.

نوموړی د شعر تر څنګ لنډې کيسې هم ليکي او په هر ځای کې چې وي هڅه کوي ادبي او فرهنګي غونډې ورڅخه قضا نه شي، د مطالعې مينه وال دی، چې دهمدې مينې په برکت به دلوړتيا پر لوري د پرمختګ اوږده مزلونه ووهي، که له شعر و شاعرۍ سره يې خپله مينه نوره هم وپالله، نورې برياوې به هم ترلاسه کړي. مينه پال د ژوند په بوختياوو کې راښکېل دی، کله په کندهار، کله زابل او کله په کابل کې وي.

نوموړی فرهنګپال او ادبپال ځوان دی، که له نورو فرهنګي او ادبي ملګرو سره يې خپل اړيکي نور هم ټينګ کړل او د تخليق ترڅنګ يې مطالعه له پامه ونه غورځوله، نو د غوړېدو او ځلېدو هيله ترې کېدی شي.

د ستورو کېږه

ستورو له مدار کېږه وکړله

ښکلو له دې ښاره کېږه وکړله

جوړ چې يې پر مخ راته زخمونه کړل

اوښکو په دې لاره کېږه وکړله

ها څو بلبلان چې ښکاري وويشتل

مات وزر يې خپاره کېږه وکړله

شونډې دې ټکور شوې و زخمونوته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څړیکو له پرهاره کډه وکړله

نه شته ها ښکلا هغه زینت په کې

څو غمو له هاره کډه وکړله

اوس له لاس نیوه تر وره واته دي تش

مینې له بازاره کډه وکړله

نو نو مینه پال زابل کې څه لري

تاهم ځنې یاره کډه وکړله.

پاڼه

د ګل پر پاڼه دی دلبر لیکلی

هم پر چنار هم پر نښتر لیکلی

که څوك نظر وکړي پر سمه او غره

په هر یو کاڼي او پر سخر لیکلی

دا راڼه ستوري هم سجدې کړي ورته

هم پر سپوږمۍ او هم پر لمر لیکلی

په ترنم یې بلبلان یادوي

د هر مرغه دی پر وزر لیکلی.

ښامار

جانانه! تا چې دی له سپینې غړۍ هار تاو کړی

ماهم له غاړې نه یو ټینګ مزی ددار تاو کړی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دې اشنا له دغو مړاووکتو شم سپېلنی

څومره په ناز دې هر باڼو ترې پېره دار تاو کړی

چې دې پر تورو زلفو سپينه لوپټه خپره کړه

ډېر دې په خوند له تورو شپو ځنې سهار تاو کړی

پرون دې ليد چې پر سپېره بېديا، سپېره ولاړ و

نن بيا زرغون کميس له ځانه برچنار تاو کړی

چې پر دنيا يې له غيرته کهکشان لړزېده

نن يې له ځانه د سپېرو خاورو مزار تاو کړی

نور مينه پاله اننګي مې ښکلولای نه شې

بيا مې له سپين مخ نه د زلفو تور ښامار تاو کړی.

1379/7/1لمريز

پرې منګولې

چې يې نيولې دي خورې منګولې

زما په وينو يې دي سرې منګولې

د زړه په وينو مې شفق سور شوی

دي باندې ښخې خونخورې منګولې

بيا يې په زهرو دي نوکان ډک کړي

چې يې نيولې دي کږې منګولې

په مينه – مينه ور کتلای نه شم

د کوم ظالم دي پرې پرتې منګولې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور به دې نه کړي په شعرونو انځور

له مینه پاله دي اوس پرې منګولې.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

روح الله ساقیيار

ښاغلی روح الله ساقیيار چې اوس(نامراد) تخلص کوي، د ښاغلي سیف الله زوی پر 1340ل کال د کندهار په پنځمه ناحیه کې زېږېدلی دی. خپلې زده کړې یې تر لسانسه رسولې او اوس دیوه بااحساسه ډاکټر په توګه دنده ترسره کوي، له څو کلونو را په دېخوا په چمن کې استوګن دی او خپلو فرهنګي او ادبي هڅو ته دوام ورکوي.

تر دې مهاله یې دغه اثار خپاره شوي دي: د مینې زمزمې، رڼا

اوښکلا او زخمي یادونه. همداراز پښتو فارماکولوژي او ناوړه دودونه نومې دوه کتابونه یې چاپ ته چمتو دي. دښاغلي ساقیيار په شعر کې د عرفاني ښکلا یو څرك هم ځان ښکاره کوي چې دا په خپله دده په شعر کې د ځینو لرغونو شاعرانو اغېز جوتوي، قافیې او ردیف یې ښایسته دي. ددې ترڅنګ یې دشعر هنري جوړښت ته هم سترګې ور اوړي. ښاغلی ساقیيار د ښکلا او مینې په اړه هم ډېر بحثونه کوي او هڅه کوي چې ددې فلسفې او ستر راز پر مانا پوه شي او په دې دوو مسایلو کې ډوب او ژور لاړ شي، چې دا په خپله دده مینه او ذوق څرګندوي. د کندهار ځوانو شاعرانو یې شعرونه لوستي او خوند یې ورڅخه اخیستی دی. هیله ده شاعري یې نوره هم وځلېږي او نثر و نظم دواړو کې پوره برې ترلاسه کړي.

رڼا او ښکلا

زما د مینې په جهان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

زما د زړه په کهکشان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د بلبل وینا په تاده، د سره ګل ښکلا له تا ده

په بهار او ګلستان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د ګلرخو په څېرو کې ستا د حسن عکس ښکاري

د خوبانو په کاروان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

د افق سپینه وړانګه یې، په شفق کې ستا سرخي ده

د سپېدو په روڼ ګرېوان کې رڼا ته یې ښکلا ته یې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د زړه په کوه طور کې انوار ستا د تجلو دي

د جمال په دې عرفان کې رڼا ته يې ښکلا ته يې

هر طرف ته چې نظر کړم، ستا رڼا ده، ستا ښکلا ده

د هر مصر په کنعان کې رڼا ته يې ښکلا ته يې

ساقييار پر تا شيدا يم، ستا وصال زما ارزو ده

زما دهيلو په اسمان کې رڼا ته يې ښکلا ته يې.

ته هم ژاړې زه هم ژاړم

شمعې! بيا د چا لپاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

په سرو اوښکو تر سهاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

ته سوځېږې زه سوځېږم، ته ويلېږې زه ويلېږم

اوس مو نه شته بله چاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

نور تمام جهان خاموشه، د سکون په خوب ويده دی

زه او ته ناست يو بيداره، ته هم ژاړې زه هم ژاړم

د هجران له درد وغمه د يار ياد دی په سرو اوښکو

په هجران کې بې له ياره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

لاله! ومې ګوره زړه ته ستا په شان داغ او خونين دی

پر سارا بهر له ښاره ته هم ژاړې زه هم ژاړم

دا د مينې سر انجام دی زموږ نصيب واړه ژړا ده

شمعه وايي ساقيياره! ته هم ژاړې زه هم ژاړم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جمال وړانګې

زما د عشق سبا سبا دی ستا جمال وړانګه وړانګه شو

هر طرف ښکلا ښکلا ده ټول جهان ډېوه ډېوه شو

زما د ژوند اغاز اغاز و یاره ستا په مینه مینه

زما ارمان ګلاب ګلاب و ستا ځواب غونچه غونچه شو

ستا لیلا لیلا نظر و زه یې هم مجنون مجنون کړم

تا زلفان ګیسو ګیسو کړه زما ګرېوان پاره پاره شو

زما د زړه په لوی جهان کې دا ستا خیال خیام دی

زما هوس زخمي زخمي دی ستا غرور نغمه نغمه شو

د ساغر مستي مستي ده د کوثر پر خنده خنده

دلته جام خمار خمار دی، هلته خم پیاله پیاله شو.

د ژوندون کاروان

د دنیا پر کږو لارو د ژوندون کاروان تېرېږي

د حالاتو ننداره ده له وختو سره بدلېږي

د تقدیر په حواله دي د جهان واړه کارونه

د قسمت په حکم شلېږي ټول د عقل زنځیرونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لار کې دي ناکامه ارادې او تدبيرونه

له هر چانه پټ جهان دی عواقب يې نه ښکارېږي

له عدمه دې جهان ته ډېرې کډې دي راغلي

له هر څه نه نا خبره څو شپې دلته اوسېدلي

په اميد ورته راغلي په ارمان ورځخه تللي

انسانان له دنيا درومي ارمانونه يې پاتېږي.

اور

پرې ولوېدې ستا د خولې د انعکاس سکروټې

زما په زړه کې ستا د مينې شرر او واخيسته

له دغه اوره مې اوس ټوله ځيګر اور واخيسته

زما په لاس کې د شرابو ساغر اور واخيسته

د يوه څاڅکي توان يې نه و د مينوش په نوش کې

ساقي د جام له سرشاريه کوثر اور واخيسته

چې پلوشو دې را ايسار کړه د اسمان لمنه

له ډېر جوشه پر اسمان باندې لمر اور واخيسته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ښکلي مخ دې له نقابه راښکاره کړ شهلا

ستا په نظر دښکلو مخو منظر اور واخیسته

نه پروانه یم نه د چا اتشکدو ته عابد

دا ستا لپاره مې جانانه پر سر اور واخیسته

د نوراني شمعې بوسې ته چې يې شوه تلوسه

پر پروانه باندې دستي خپل وزر اور واخیسته

د سپین بارخو د خولې څاڅکی بې اثره نه و

شبنم د ګلو په بستر کې سحر اور واخیسته

زه ساقییار شومه نامراد هیلې مې شوې نیمه خوا

زما د وصال د ارمانونو ثمر اور واخیسته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید عبدالخالق صادق

سيد عبدالخالق صادق دارواښاد ميرا آغا زوی پر 1320 ل کال دې نړۍ ته سترګې رڼې کړې دي. ښاغلي صادق تر دوولسم ټولګي پورې په بېلابېلو ښوونځيو کې زده کړې کړي، دوديز علوم يې دکندهار په جوماتونو او ديني مدرسو کې ترسره کړي دي. له اته کلنۍ څخه شعرونه ليکي چې تر دې مهال يې شل ټولګې خپرې کړي او ګڼ شمېر سندرغاړو يې هم شعرونه په ترنم کې ويلي دي. په دې توګه يې په کندهار ولايت کې يو ملي ريکارډ ټينګ کړی او په دې ولايت کې بل داسې شاعر نه شته چې دده تر کچې يې شعرونه ترنم کې ويل شوي وي. صادق په ولس کې يو محبوب شاعر دی، د شعر اکثر مينه وال يې نالوستي کسان دي، ځکه د ده شعرونه د سندرغاړو په اوازونو او د موسيقۍ په سرو تال کې رانغاړل شوي او په ټول ولس کې حل شوي دي. په کندهار کې به دلوستو او نالوستو کسانو په ګډون داسې څوك نه وي چې ددې ښاغلي يو-دوه شعره يې په ياد نه وي، که څه هم تکړه او برلاسي شاعران ډېر وو او اوس هم شته، خو د صادق ذهني او فکري اړيکي له سندرو سره ډېر دي او وو، چې اوس يې هم د پخوا په شان په ډېرو مجلسونو او ناستو کې شعرونه پر ژبو ګرځي، د همدې محبوبيت له مخې د کندهار ټول خلك ورته درناوی کوي او په درنه سترګه ورته ګوري.

ډېر نالوستي شاعران چې پر شعر ليکلو پيل کوي، نو په لومړي سر کې د صادق له شاعرۍ څخه مرسته غواړي او دده شعر تر اغېز لاندې شعرونه ليکي. د صادق شاعري د پند او نصيحت شاعري او د ټولنې رښتيني انځورګري ده، چې دولس رښتينې هيلې او نيمګړتياوې رابرسېره کوي.

ملامت

چې پير نه وي کامله مريدان ملامت نه دي

تقصير چې د استاد وي شاګردان ملامت نه دي

پر سپين لباس بېخي ژر توره ټپله معلومېږي

مُلا چې د نيا خوښه کړي اميان ملامت نه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا کار د عاقلانو، چې ترمخ ځي تر شا ګوري

بينا سړی چې غوځار شي، نو ړنديان1 ملامت نه دي

شرف د هر انسان مدام په علم و په ادب دی

هوښيار چې کار ويران کړي، لېونيان ملامت نه دي.

کندهار

ځاله

ستا په هجر کې اميدم کړم د وصاله

بدلومه دا زړه شړی په شاله

بې له تا زما په مينه کې دا حال دی

لکه و چې کړي مکتب کې مرغۍ ځاله

چې لذت يې د چينې ليدلی نه وي

خود به خوښ په کنډولي وي د کلاله

د بې سترګو که هرڅو قران په ياد شي

پېژندلای نه شي حرف د دال و ذاله

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ښایست خریداران تر حساب تېر دي

لږ قیمت پر یوسف مه ایږده دلاله!

زما د مینې ابادي له ډېره وخته

ای رقیبه ځان ساته له زوړ دېواله

لکه ژړو ته چې اب د زرو ورکړي

ظاهري جمال هم داسې بې کماله

ستاد ورزو د هلال له برکته

پر عبدالخالق اختر دی سرو کاله.

غلط

د هوښیار پر خپل اقرار بېرته انکار بولم غلط

تر حساب تېرې خبرې او لږ کار بولم غلط

چې په خپله شي څوك بد یا د بل مل گناه د چا ده

ته بې زوی ملامت بولې، زه یې پلار بولم غلط

د پردو لاسونه چې زموږ له وطنه کوتاه نه کړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسې مشر او سپینږیری او واکدار بولم غلط

چې يې موږکړو د ځان مشر دی ځان کړي د نوروکشر

دارقم څوکۍ نشین سیاستمدار بولم غلط

هغه غوټه چې په لاس خلاصېږي غاښ ته څه حاجت

جنګ جدل دا ډېر قتلونه او کشتار بولم غلط

یواسلام، یومو وطن، ټول یو ورونه یو د بل

یو پر دې لار، بل رهي پر بله لار بولم غلط

چې يې جوړ له هره بیته یو متل د پښتو نه شي

زه سید عبدالخالق هغه اشعار بولم غلط.

میاشت

ما لیدلې په ابرو کې د دلبر میاشت

چې و ځنګ ته راختلې وه د لمر میاشت

دازل نقاش چې دا هلال دی کښلی

د بخت په شپه کې يې ویني بختور میاشت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

که د شپول پوړنی ایسته کړې له مخه

راښکاره به شي په دې ژېړ مازيګر میاشت

چې جلوه د بام پر سر وکړي محبوبه

سلامي ورته کوي د غره پر سر میاشت

دا لنډی برات د هجر خدایه تېر کړې

پر سید عبدالخالق کړې د اختر میاشت.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شريف الله شرافت

ځوان شاعر شريف الله شرافت د ښاغلي محمدرفيق پوپلزي زوی پر 1362ل کال په پاکستان کې سترګې رڼې کړې دي، له اّره د کندهار ولايت د پاشمول سيمې د اخندزاده خېلو جومات ته ورڅېرمه په يوې کليوالې او ساده کورنۍ پورې اړوند دی. پر اوس مهال تر ښکارپور دروازې بهر د پوپلزو په نوې کلاچه کې استوګن دی.

په پاکستان او کندهار کې يې په بېلابېلو مدرسو کې، همدا راز له خپل پلار څخه زده کړې کړې دي، له دريګيو کلونو راهيسې شعرونه ليکي چې اوس يې هم دا لار نه ده پرې ايښې، که خدای کول د هنري او ادبي تجربو په لاسته راوړلو سره به وتوانېږي خپل اصلي منزل ته ورسېږي، ځکه د کندهار ادبي ټولنې په ډېرو ادبي او فرهنګي غونډو کې ګډون کوي، خپل شعرونه چې اکثر يې لومړنۍ تجربې دي لولي او د ځينو ادبي شخصيتونو له لارښوونو او کره کتنو څخه هم ګټه اوچتوي، چې دده په روزنه او پالنه کې ډېره مرسته کوي. شرافت هم په پيل کې د سيدعبدالخالق صادق ولسي شاعري اورېدلي او يا هم لوستې ده، له دې کبله د نومورې اغېز ورباندې پروت و، خو اوس چې يې نورې شعرې ټولګې او کتابونه هم ولوستل او په خپل اند يې وارزول، نو په دې هڅه کوي شو چې په دې ډګر کې خپله لار بېله کړي، اوس ولسي شعرونه هم لولي او له نويو شعرونو څخه هم ګټه اوچتوي، ځکه د اوسمهالي شعر مطالعه دا مانا نه لري چې ولسي هغه دې هېر کړو، د دواړو پالل او لوستل ضروري دي، دا هم د تنکي شاعر شرافت څو شعري بېلګې:

د غم ستوري

چا به ليدلي لکه لمر وي دا رقم ستوري

ماخوليدلي په رښتيا دي ای صنم ستوري

دا چې د مينې هسك اسمان کې هسې ستوري لرو

خود بې تابع شي ددې ښکلو د عالم ستوري

څومره رڼا يې خپره شوې لا خپرېږي پسې

د هغو نورو په څېر نه دي دغه سم ستوري

ستوري د ستورو و وړانګو ته تېروي تورې شپې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه پرې وياړي ورته ډېر دي محترم ستوري

چې سپك نظر ورباندې نه کړې شرافت لري ډېر

دا غمشريکه، غمځپلي دي دغم ستوري.

1379/6/10ل کال

کندهار

خېمې

د ورځې چېرې يې د شپې راشې

زما و سر ته څو شېبې راشې

ښکلا د حسن دې منو محبوبې

لکه ها پيغلې د خېمې راشې.

1379/5/12ل کال

زخمي احساس

پښتنه پېغله يم کومه په پښتو خبرې

ځکه مې خوښې دي د پاکو پښتنو خبرې

د ښکلا ميره يمه غواړمه سالو د مينې

خاونده مې يې را ته نيسې د هغو خبرې

زخمي احساس مې نه لري د ژوند کولو تمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې مې زړه راته کوي د امیدو خبرې.

کندهار

مینه !!؟

مینه کوو خو زده مو نه دی هغه چم د مینې

واړه لوېدلي یو له کیفه او له برم د مینې

بس دومره پېژنو چې دا ده بله نه شته قبله

نور مو د تورو ګردو ډك د زړه حرم د مینې.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالستار کمین

ښاغلی عبدالستار کمین د حاجي عبدالحلیم زوی پر 1343ل کال دکندهار شپږمې ناحیې په سرپوزې (داماني) کې دې نړۍ ته سترګې وغړولې. تر اتم ټولګي پورې یې ښوونځی ولوست، چې د اقتصادي ستونزو له کبله نورې زده کړې ورڅخه پاتې شوې او د کورنۍ ټولو کړاوونو اوستونزو ته یې اوږه ورکړه، سره له دې چې دکورنۍ د اقتصادي خړوب لپاره کار کوي، خو بیا هم لس کاله کېږي چې شعر لیکي، ددې تر څنګ په ترنم کې هم لوی لاس لري.

شعر یې ولسي رنګ او خوند لري. د ارواښاد بریالي او ګلبیدار له شاعرۍ څخه اغېزمن ښکاري. ښاغلی کمین کله کله دکندهار ادبي او فرهنګي ټولنې په ځینو غونډو کې هم ګډون کوي، که دې برخې ته یې نوره پاملرنه هم وکړه او دنورو شاعرانو له شعري تجربو څخه یې نوره ګټه هم اوچته کړه، پایله به یې ګټوره وخېژي. شعر یې ولسي څرنګتیا لري او ددې سیمې د ځینو ولسي شاعرانو اغېز په کې ترسترګو کېږي چې کېدی شي د وخت په تېرېدو سره دا اغېز لږ شي. همدا راز د اوسمهالې پښتو شاعرۍ مطالعه هم ورته ضروري ده، ځکه د لرغونو او اوسمهالو شاعرانو د فکري، ذهني او هنري کچ ارزونه او شننه هم ډېر نور اړخونه رابرسېره کوي، چې هرڅوك باید په دې کار کې برخه واخلي، ښاغلی کمین ډېر شعرونه د ترنم لپاره د موسیقۍ پر مقامونو جوړوي، هیله ده چې له خپل ذهن او فکر څخه دا چوکاټ لرې کړي او داسې شاعرۍ ته دې مخه کړي چې د زړه او ضمیر هیلې او غوښتنې یې په رښتیني ډول انځور کړي.

نه وای

خپل بدن بلبل افګار لیدلی نه وای

د ګل څنګ سره مې خار لیدلی نه وای

سپین لباس پر تور صورت چوخه اغوستی

بې عمله مې ګفتار لیدلی نه وای

مینان له معشوقو سره خوشحال وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يافرهاد د تېشې وار ليدلی نه وای

د ازل برخه تقسيم کړه تقديرونو
د يوسف مې خريدار ليدلی نه وای

د معراج پر شپه چې لاړ و لامکان ته
دڅو شپو مې يو سهار ليدلی نه وای

چې په اور کې يې گلزار دمينې جوړ کړ
ما خليل پر سره انگار ليدلی نه وای

د سهار تر کوره شپې د وزخ دوزخ شي
د يار مخ ته مې اغيار ليدلی نه وای

چې و هر چمن بوستان ته کمين ورشي
په سرو وينو مې بهار ليدلی نه وای.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالله خیال

ځوان شاعر عبدالله خیال د ښاغلي حبیب الله زوی د کندهار ښار پنجوایي ولسوالۍ دصالحانو په کلي کې زېږېدلی دی، تر اتم ټولګي پورې يې د کوټې ښار په ابوذرغفار مدرسه کې زده کړه کړې او وروسته یې په یو شمېر کلیوالي ښوونځیو کې هم لوست کړی دی، خو د زده کړو بشپړېدو ته وخت پرې نه ښود، اوس د ډنډ ولسوالۍ د حاجي عربو په کلي کې استوګن دی.

دوولس کاله کېږي چې شعر لیکي اوپه دې ډګر کې د ښې تجربې خاوند دی، که څه هم په خپلو ورځنیو دندو او کړاوونو کې دومره بوخت دی چې څه لیکلو ته ډېر لږ وخت پیدا کوي، خو بیا یې هم خپله هنري ښکلا د ځلښت تر بریده رسولې ده. فکري لېږد او شاعرانه ترکیبونه یې ښکلي دي، خپل احساسات په بشپړ ډول په ساده ژبه بیانوي، له تکلف څخه به ځکه لرې وي چې په زوره یې د شعر لیکلو تابیا نه ده کړې. سپین شعر ته ورته ځینې ټوټې یې هم لیکلي چې په هغو کې یې هم ځینې انځوریزې ورې پېښې را اخیستې دي. نوموړی ډېرې مطالعې ته هم اړتیا نهویني ځکه وایي په ادبي ډګر کې د بل چا اغېز منل هم ډېر غوره کار نه دی. سړی دې لږ ولیکي ښه دې ولیکي، د خیال صیب(وېره) نومی شعر د ښاغلي محمداسمعیل یون د(شعر حجاب) نوي شعر ته ورته دی، چې لومړی بیت یې داسې دی:

د ژوند مړاوې سندره مې رباب کې راولم

د ویښو شپو کیسه دعشق کتاب کې راولم

خو زه پر دې ډاډمن یم چې خیال به د یون صیب شعر نه وي لوستی یا که لوستی یې هم وي او په شعوري ډول د هغه تر اغېزې لاندې نه دی راغلی، ځکه چې ده هغه نوي کتابونه ډېر نه دي کتلي چې تر هېواد بهر خپرېږي.

د خیال شعر روان او اغېزناك دی، که دا ډګر یې پرې نه ښود او همداسې پرمخ لاړ، نو ډېره هیله شته چې دښو شاعرانو په لیکه کې ودرېږي.

تنده

سپور په نیلي یم روانېږم ،بیا ارمان ونه کړې

سترګې را واړوه ستنېږم ،بیا ارمان ونه کړې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه له توپانه زېږېدلی، د موجونو غر یم

په رپ د سترګو کې ورانېږم ،بیا ارمان ونه کړې

اوس لا راغاړې وځه پلنګ د ګلاب زما و ستا دی

لکه شبنم درنه ورکېږم، بیا ارمان ونه کړې

یم د اوبو د مخ هنداره، وربل ژر سموه

په یوه پوه سره ورانېږم، بیا ارمان ونه کړې

په بیړه ونڅېږه ښکلیه ! مهال پاتې نه دی

د مجلس شمعه یم ویلېږم، بیا ارمان ونه کړې

دا توري څڼې دې په مستو څاڅکو ولمبوه

د سپرلي اېښمه یم، تېرېږم، بیا ارمان ونه کړې

یوه شېبه مې پر زنګون باندې سر وزنګوه

یو سیلانی یم روانېږم، بیا ارمان ونه کړې

ژوند دخوبونو سلسله ده، په باور خو نه دی

لکه ویده هسې ویښېږم، بیا ارمان ونه کړې

قلم راواخله یو انځور مې پر کاغذ ولیکه

"خیال" د شاعر یم ترې هېرېږم ،بیا ارمان ونه کړې.

کندهار

د تقصیر ایینه

زما دسوي زړه ناره ده ،څوك بې واوري فریادونه

دامې خپل بخت مرور دی، شول کاڼه د وخت غوږونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه ملیار د هسې بڼ شوم، هر څه ورك، هر څه یې وران وو

پاڅو، بوټو سر اخیستی، سر نګون ښایسته ګلان وو

دا ګلبڼ نه و،ځنګل و، په کې پټ وږي ماران وو

هر نوروز یې خُمپرست و، ورکول یې سره ګلونه

نصیب هسې ځای ته راوړم، په کې ورك خپل او پردي وه

بس شرنګی د زولنو و،له قانونه سرکشي وه

هر یو خپل پر ځان مین و، ټول مجذوب وو،لېوني وو

ټولو وخندل راباندې ما چې وپوښتل نومونه

زه پر داسې کور مېلمه شوم، کوربانه ټول مرور وو

زه او دوی، نه دوی په خپله، خپل تر منځ په یو نظر وو

عقل وویل جنون ته :درنه غواړم کومکونه

تر قلم مې اوښکې څاڅي "خیال"به جوړ څنګه دیوان کړم

قسمت ژبه راټرلې، حال د زړه څنګه بیان کړم

د تقصیر په ایینه کې پټ انځور څنګه عیان کوم

لا په ګونګه خوله د خپل زړه رانه غواړي تعبیرونه.

وېره

توصیف د ښایستو په دې وختو کې پټوم

سپوږمۍ د تخیل په حجابو کې پټوم

پېغور د زمانې شوه پر باړخو نښه د هجر

سېلاب د ترمو اوښکو په لېمو کې پټوم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شپې په لړمانه کې مې تقدير خېمه وهلې

انځور د سباوون په اميدو کې پټوم

قسمت راته بلا شو، سوابق مې د ژوند څېړي

جانانه! زاړه پلونه دې کوڅو کې پټوم

نصيب مې محتسب شو، تېره توره يې په لاس کې

د نظم ښايسته پېغله په پردو کې پټوم

کچکول او چلتار دواړه په دې ښار کې تومتي شول

کميس د ملنګۍ مې په بوخڅو کې پټوم

اسمانه! عواطف مې په زړګي کې زنداني شول

براس د سوي زړه په اسوېلو کې پټوم

سبا را څخه وپوښتئ وعدې د پرون خلکو!

د وخت له وېرې هر څه په شيفرو کې پټوم

ماشوم فکرونه وايي چې د "خيال" غاړه کړه ده

يارانو!خپل غرور مې په سجدو کې پټوم.

کندهار

مست ژوند

ساقي ځار دې شم تر سترګو، سر پر سر پيالې ډکېږي

اوس يو ښکلی جام تيار کړه، چې نوبت مې رارسېږي

زما له مرګ نه وېره نه شته، زه د مست ژوندون ملنګ يم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ژوند نیم اورې شمعه هسې هم خاموشه کېږي

شېخه ځه و خپل خلوت ته، د مستانو سیالي مه کړه
زموږ په وینو اور ګډ شوی، شاه رګونه مو نڅېږي

دا محفل د لېونو دی، دلته عقل بېګانه دی
هر یو جام د ژوند په بیه دلته مړي ژوندي کېږي

د دوزخ په کروندو کې، جنتي تخمونه پاشي
د جنون انګازې کښت دی، په کوثر سره اوبېږي

ټول رندان سره راټول دي، هوش يې تللی دی له سره
هر مرید کامل مجنون دی، عقل کله پرې رسېږي.

1376/10/10نیمروز

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزت الله امید

تاند او بااستعداده شاعر عزت الله امید د ښاغلي اغاجان(رحمت الله) زوی پر1368 ل کال د کندهار په پنځمه ناحیه کې زېږېدلی دی، نوموړی اوس دالبېروني ښوونځي دپنځم ټولګي زده کوونکی دی.

ګران امید په ډېره لنډه موده (څه له پاسه د څو میاشتو په موده کې) وتوکېد او و غوړېد، هغه په دې لنډه موده کې د پرمختګونو بلا ډېر مزلونه ووهل، چې ډېر لوی کسان به هم په کې پاتې راشي، دا په زغرده ویلای شو چې امید د ښو استعدادونو له کتاره هغه زرغونه څانګه ده که یې د غګوټیو بارونه لا پر اوږ و وړي نه دي، ددې جوګه دی چې د سرو او ژېړو غوټیو درمندونه راوټوکوي او ډېر خلك ګوته پر غاښ کښېنوي، که له یوې خوا د مشر ورور هڅیال شاعرانه طبیعت ورته دشعر لپاره ډېر څه ورکړي، له بلې خوا یو مرموز شور یې هم په تاند ذهن کې اېشي، چې انعکاس یې دده په شعرونو کې کتای شو، امید هغه د چا خبره لا په ذهني و فکري لحاظ بلوغ ته نه دی رسېدلی او ډېر مسایل شته چې دده ذهن یې نه شي راجذبولای، خو دنېکمرغۍ ځای دا دی چې امید د اوچت خیال او ویښ ذهن خاوند دی.

شعري بیان یې په عاطفه، اند او مترنم اهنګ کې رنګول شوی، چې راتلونکی هنري پرمختګ یې تضمینوي. هغه په دې وړکتوب کې د خپل شعور له مخې د هېواد پر ملي مسایلو پوه دی او هېواد ناخوالو ته یې دشعر له زاویې څخه کتلي او انځور کړي یې دي.

هغه وخت به لرې نه وي چې "امید" پر "ډاډ" بدل شي او د کندهار شاعرانه سیمه نوره هم ښکلې کړي.

توتي

شینکی توتي و، د همزولو له کتاره پرېووت

لکه ژېړ ګل چې دګلونو له ګلزاره پرېووت

قسمته! څه شوې لا د هیلو ارمانونه ګوره

ښکلی بلبل خو د وختونو له ښاماره پرېووت

د زړه هوسۍ پسې مې څله دا ځنګل لټوې

ماشوم غرڅه و، له خپل اه او له پرهاره پرېووت

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بيامو نيمګړي ارمانونه نيمه لار کې پاتې

د يار ديدن راته د سترګو تر انګاره پرېووت

بيا مې زړګی راته ټکور کړئ چې رنځور يمه لا

نا"اميد" ناست، زړه مې له ښکلي کندهاره پرېووت.

1378/61لمريز

کندهار

انارګل

نن مو ګلبڼ کې غوړېدلي د بهار ګلونه

ځکه وربل کې نجونې ږدي کتار-کتار ګلونه

سپرلی راغلی، هر ګلشن کې غوټۍ وسپړېدې

دا چې منګول کې يې نن وينم د ملیار ګلونه

بلبل د ګل خوا کې له نازه داستانونه وايي

د ترنم نغمو کې نغاړي د"غفار" ګلونه

ښوال د ګلو خواکې وينمه خندېږي ورته

چې غوړېدلي يې کاله کې د انار ګلونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما دې له ډېره وخته لار څارله، دا ومنه

ځکه چې شپې غېږ کې راوړې د سهار ګلونه

"امیده" ! یمه د ګلونو د کاروان لاروی

ځان سره وړم یو څو تنکي د کندهار ګلونه.

1378/1/15ل. کال، نوی ښار

کندهار

ملنګې

چې جنګۍ په کې ملنګې د وختونو ښکاري

ها کابل جان هم سره سپرغۍ د سرو اورونو ښکاري

د فریاد اوښکې یې په سترګو کې څپه څپه شي

د هیلو ناوې مې انګړ کې د اهونو ښکاري

د ویر نغمه بیا غړوي د چا پر حسن باندې

شور او غوغا نن په کې بیا د څو غمونو ښکاري

چې ترنم کې لوستل کېږي ستا د مینې په نوم

زما د عشق څو غزلونه د وختونو ښکاري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملگرو! داسې لېونی شوم، خو اوس څه وکړمه

ژوندون مې هسې د ناپايو اميدونو ښکاري.

څپې

د وخت ياغي څپې زموږ کښتۍ ځان سره وړي

بدمرغه پړانګ راغلی دی، هوسۍ ځان سره وړي

ټول عمر مو تېر کړی، په خندا او په هوس

اوس غم راته راغلی خوشحالۍ ځان سره وړي

خپلواکه وو، موږ خپله، چا کار نه رادرلوده

دې تور غليم ته ګوره خپلواکۍ ځان سره وړي

توپان راباندې راشي ما ته وايي چې دې وړمه

خزان راباندې راشي ښې ځوانۍ ځان سره وړي

پردېس او مساپر له خپل وطنه نا اميد يم

رقيب ظالم ته ګوره نېکمرغۍ ځان سره وړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عزت الله پېژاند

ښاغلی عزت الله پېژاند پر1356 لمریزکال د کندهار په زرغونه غېږ کې دې نړۍ ته سترگې غړولې دي، ښاغلي پلار يې "احمد شاه" د خپل تنکي ارمان د زېري په اورېدو سره په زړه کې ډېرې داسې هیلې وروزلې چې د ژوند ډېر سپېره اړخونه يې پرې ښکلي شول.

پېژاند اوس خپلې منځنۍ زده کړې پر مخ بيايي، ددې تر څنگ د يوه بااحساسه نرس په توگه په میرویس روغتون کې دنده تر سره کوي، له درېیو کلونو را په دېخوا شعرونه ليکي؛ ددې وروستيو وختونو شعري بيان ته يې د هيلو سترگې وراوړي، د ازاد شعر پر ډگر هم د خپل آندوخيال نیلی په ښه برياليتوب سره ځغلوي.

په لفظي انځورونو کې ځانگړې عاطفه او آند سره گډوي، چې خوږلني او ظرافت يې هر زړه ته لار پرانيزي. هنري جوړښت او د انځورونو راتله توب ته ډېره پاملرنه کوي، همداراز يې د هېواد د وروستيو هغو غميزو او ناخوالو ځينې برخې انځور کړي چې د هر افغان زړه ترېنه شين شوی دی، د کندهار او نورو ځايونو په خورو ورو خپرونو کې يې شعرونه او نورې ليکنې خپرې شوي او په دې وروستيو مياشتو کې يې يو شمېر لنډې کيسې هم ليکلې دي.

د پېژاندصيب ازاده شاعري تر قافيه والې هغې ډېره ده، چې په ازاد شعر کې ښه په بري سره روان دی، يو وروستي ازاد شعر يې په کندهار کې د لومړۍ درجې جايزه وگټله.

قافيه واله شاعري يې هم ښکلې ده، پر لړو بيتونو ډېره خوار کوي او هڅه کوي چې شعر يې بېځايه اوږد نه شي، هغه خبره چې په لنډو ټکو کې کېږي په ډېرو الفاظو کې يې نه پېچي.

زرينې پاڼې

ورليکم يې پر سترگو ،پر لېمو زرينې پاڼې

اشنا چې رانه غوښتې دغه څو زرينې پاڼې

سپوږمۍ بېگا د بام تر سره پټه – پټه راغله

راتويې کړې د ورېځو له درځو زرينې پاڼې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې رانه واخلي ،بس هر څه راځنې هېر شي

چې تاو کړي رانه ښکلي د لاسو زرينې پانې

يو دنګ او شازاده شپانه شپېلۍ کې راته ووې:

باروتو کړې لوګۍ زمورِ د زړو زرينې پانې

دې شېخ ته که يو څه د کلي خلکو مخه ورکړه

په ډېره به کړي ښکل د اننګو زرينې پانې.

\1379سلواغه\10 ل.دويمه ناحيه ،کندهار

تمه

زه چې ماښام تنها له ځانه سره

د تېر سهار د غم سکې وشمېرم

او دخپل خيال په ګوتو

يې د زړګي په تل کې ښخې کړمه،

د اومه ذهن نړۍ

مې ټوله ولړزېږي

او د لېمو له کليو

داوښکو سپينې پېغلې

له خوبه وپاڅېږي،

کتار-کتار شي، دګرېوان ښار ته پناوې يوسي

لکه زمورِ دکلي

پېغلې چې ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تورو تورو شپو کې

ځي تر پردیو ښارو

او هلته ورکې شي، ترۍ شي د سبا په تمه.

\1378سلواغه\12ل. کندهار

مانۍ

د اسوېلیو، د دردونو او زخمونو مانۍ

څوك به را جوړې کړي زموږ د ماتو زړونو مانۍ؟

ټوپکه! ستا بدمرغه خوله چې ترېنه واوښتله

په دغه ښار کې شولې جوړې په سلګونو مانۍ

جانانه لږ نظر پرې وکړه ورنه مه تېرېږه

دي جوړې کړي مې ستا لار کې د سوالونو مانۍ

که نورې هم دا د باروتو لمبې مړې کړې ربه

سرېبه شي جوړې پاس د غرونو پر سرونو مانۍ

ورته لوګي کړې د لویدیځ د نجونو لوڅ سرونه

څومره دي ښکلې د حیا په پلوونو مانۍ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا یو موسکی انځور مې یاره د زړه مخې ته پروت

پرې جوړوم د خیال په ګوتو د رنګونو ماڼۍ

ستا پیکه شعر ته به پېژانده څوك ښه ونه وایي

چې په کې نه شته د رنګونو،هنرونو ماڼۍ.

\1379وری\12 ل.میرویس روغتون،کندهار

اوښکې او یادونه

یو وخت به ما او اشنا

جوړه-جوړه او لاس تر غاړې تللو

د پورې غره لمن ته

هلته به لاره کې د کلي نجونو

راته پټ – پټ له دریځو کتله،

بیا به یې ښکلې شیر چایي شونډکۍ

ورو شانته وموسېدې،

لکه د ښکلي کنداري ګل ګلاب

غوټۍ چې وغوړېږي؛

بیابه د غره لمن کې

پر هغه غټه ګاره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې پرې ليکلي به وو، زما او د اشنا نومونه

دواړه جوړه کېناستو

او زموږ د کلي د رمو شپونکي به

راته پسته خوږه شپېلۍ وهله،

ما او اشنا به مې په غبرګو او جوړه غږو کې

ښکلې ټپې ويلې

او د ژېړ لمر ښاپېرۍ

به په نڅا لاړله

د هاغه غره ترڅوکې.

⊠⊠⊠

وروسته تر ډېرو مودو

لاړمه ها د پورې غره لمن ته

هغه د کلي ددرڅو په منځ کې

دنګې ښايسته جنکۍ نه ښکارېدې

او نه د غره لمن کې

راته دکلي شپونکي

ژېړه شپېلۍ شونډو کې ونيوله،

د پورې غره له سره

بس د باروتو شنې لوخړې تللې؛

باد په پستو لاسونو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخې ته لرې یوه سپینه جنډه

راښوروله ورو ورو

لکه له لوړه چې یوه دنګه پېغله

د جنګ ډګر ته تلله؛

د لو نګینو برېتورو زلمو لارې څارې

او تورې څنې یې پر سپین ټیکرې وې باد شیندلې؛

جنډې ته څو ګامه ور وړاندې شومه،

د مازیګر د زرین لمر وړانګو مې

پر دواړو سترګو باندې

زرین شال وغوړاوه،

ورو مې د لاس په سیورې

شال رااوچت کړ د لېمو له مخ نه

پر هغې دنګې ،هغې سپینې جنډې

مې په تور لیك لیکلې،

دا تورې ولوستله:

"چې مې د قبر خوا ته راشې

دیدن به نه وې نو دې پورته کړه لاسونه."

/1378سلواغه/10ل.دویمه ناحیه،کندهار

باز

ولې پوښتئ ښکلو نه د شپو کیسې ؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوی خو په لېمو کې زده کړه کړې ده

زه هم اخر یمه ددې غرونو باز

ما هم په دې غرو کې زده کړه کړې ده

هر څه باندې پوه یو خو څه نه وایو

موږهم پټ په زړو کې زده کړه کړې ده

دا چې هر اټکل په ټوپکونو کړو

دا مو په جګړو کې زده کړه کړې ده

مه سپارئ هغه ته څوك د مینې کار

چاچې په تسپو کې زده کړه کړې ده

دا دځان لپاره کوه نور ګنم

ما چې په پښتو کې زده کړه کړې ده.

/1379غویی/30 ل.دویمه ناحیه ،کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالباري حيرت

ښاغلی عبدالباري حيرت د حيات الله کاکړ زوی پر1356لمريزکال د زابل ولايت په "دارې"کلي کې زېږېدلی دی ،د جګړو تور ښامار کډوالۍ ته اړويست، په کډوالۍ کې یې تر اتم ټولګي پورې د لورلايي په "زنګيواله" کې زده کړه وکړه.

پر1376ل. له "ګورنمنټ ډګري کالج" څخه ددوولسم ټولګي په بريالیو زده کوونکو کې و،پر همدې کال د کانکور تر ازموينې وروسته کندهار پوهنتون ته بريالی شو او اوس د کندهار پوهنتون د طب پوهنځي ددرېيم کال محصل دی ،له پنځو کلونو راپه دېخوا شعرونه ليکي.حيرت د خپل شعري پر مخيون په بري کې د"پښتو ادبي جرګې " مشر خير محمد عارف ډېرې هڅونې ستايي، چې دده په اند ډېر څه يې ترې زده کړي دي.

شعري بيان يې ساده او عاطفي دی، که يې ډېر څه ولوستل د راتلونکي لپاره دډېرو ښو هنري پنځونو لپاره به د پياوړي مګټ څښتن شي، که د وزن او څپو په برخه کې يې هم له لږ څه غور څخه کار واخيست شعري بيان به يې لا ښکلی شي، د نويو غورو شعري ټولګو لوستل هم په دې کار کې ورسره مرسته کولای شي. د کندهار پوهنتون فرهنګي څانګې په مياشتنيو غونډېو کې هم ګډون کوي، همدا راز کله کله کندهار ادبي ټولنې ته هم ورځي او خپله ادبي تنده په کې ماتوي، د پوهنتون د درسونو تر څنګ ادبي او فرهنګي هڅې رواني ساتي.

سترګې

په خوب ليدلي ما د ګران سترګې دي
اوس راته ګرانې د جهان سترګې دي

ژوندون دغه دی، که نور هم غزېږي؟
زما په تمه د وجدان سترګې دي

چې يې فطرت پر سينه چورلي-چورلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دداسې خلکو پر ګرېوان سترګې دي

په هر قانون باندې پیسې اورېږي

ځکه ړندې د هر انسان سترګې دي

که ددنیا کونجونه ولټوې

ما ته خوږې د خپل جانان سترګې دي.

1376ل.لورلایي

لپه

پر ټولو دا یوه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

نوځکه داخوږه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

ګیله څه په کار نه ده، اوس له خپلو له پردیو

دنیا کږه وږه ده، چې ته هم ژاړې زه هم

ستا چم سور او زرغون شو،زما جونګړه شوه لوګۍ

عجیبه ننداره ده، چې ته هم ژاړې زه هم

د تمې لپې نه شته، د سرونو تجارت دی

ددوی دا فیصله ده، چې ته هم ژاړې زه هم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړګیه یوه ورځ خو د حیرت په رضا راشه

ژوند کله یوه شپه ده، چې ته هم ژاړې زه هم.

1377لمریز

مړی

دخپل عشق په لمبو سوی مړی پروت دی

د اجل انتظار وړی مړی پروت دی

بیا د غم سترې شپېلۍ ورته په شور کړئ

داد عشق تورو ځپلی مړی پروت دی

مینه لاړه دوی هم نورو ته تکیه شول

هغه مست د وجدان کلی مړی پروت دی

سرې منګولې غبرګې ښکارې د یار خوا ته

د دېوال سیورې ته تللی مړی پروت دی

خود به تل داسې حیرت په غم کې ښکېل وي

بخت یې ځنګ ته لکه سترې مړی پروت دی.

/1379غویی/30 ل.دویمه ناحیه ،کندهار

لاهو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

یمه حیران چې زه خپل ځان لاهو کړم

دا ټول ګرېوان، که ټول جهان لاهو کړم؟

که د ډېوې اوښکې کړي وچې سبا

نن به زه هغه پتنګان لاهو کړم

چې يې ايستلی وم د پام له کوره

هغه د عمر په زندان لا هو کړم

که د پښتو قلم په ګوتو راشي

زه به د وخت ټول جابران لاهو کړم

په ټول ژوندون مې د خوب خيال نه درلود

حيرته تا غوندې انسان لا هو کړم.

هنداره

په سمولو ستا د ځنو او کمځو یمه زه

کابله ستا پر سينه بيا په ګډېدو يمه زه

زه چې په سپينو جامو نغښتی وم تا خپل ګڼلم

نن په ساده جامو کې ولې د پردو يمه زه

ددومره وخت په تېرېدو سره سمسور نه شوې ته

بخته ظالمه تل له تا په اسوېلو يمه زه

هغه هنداره يم چې څوك راكې ځېرې لټوي

بدرنګې ډېره شوه اشنا په ما تېدو يمه زه

هېواده ! ستا د خپلواکۍ لاره له كومه كرمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر دغو ډېرو کړلېچو په ورکېدو يمه زه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالنافع صمیمیار

ښاغلی عبدالنافع صمیمیار د ولي محمد پردېس زوی پر 1359 ل کال دکندهار په شپږمه ناحیه کې زېږېدلی دی. شپږ کاله یې په ځینو دیني مدرسو او جوماتونو کې زده کړې وکړې چې اوس هم پر دیني او ادبي زده کړو بوخت دی.

صمیمیار په شعر لیکلو کې د ښه هنري او ادبي ځواك او ذوق څښتن دی. که څه هم ډېر تنکی دی، خو ژور فکر او اوچت خیال یې ددې خبرې پخلی کوي، چې نوموړی د سبا ورځې په ښو شاعرانو کې راتلای شي. که ځینې سولېدلي شعري ترکیبونه، استعارې او تشبیهات یې پرېښودل او دټولنې او وخت نوي انځورونه یې راواخیستل، لنډه دا چې د نوښت لار یې ونیوله هنرمنده او شاعرانه ژبه به یې دده هنري او فکري پانګه نوره هم بډایه کړي.

صمیمیار صیب په خپلو شعرونو کې له اخلاقي او ادبي جرئت څخه کار اخیستی او تل یې هغه څه لیکلي چې په ذهن کې ورته الهام شوي دي. د ډېرو لرغونو شاعرانو له کلام څخه یې خوند اخیستی او مینه ورسره لري. په دې وروستیو وختونو کې یې بوختیاوې ډېرې شوي، له همدې کبله له ادبي چاپېریال څخه یو څه لرې شوی دی. خو بیا یې هم له قلم او کتاب سره خپله مینه اېشنده ساتلې ده.

ساقي

ساقي زړه واخلي، پر سکرتو مو لېمې خپرې شي

له خُمه اور ځاځي مستۍ کې مو نشې خپرې شي

شیدا او عقل سره ورك کړي د جنون پر اسمان

سترګې را واړوي هی هی شي غلبلې خپرې شي

اوښکې شوې وچې د بڼو ریښې مې سرې په وینو

لمن کې وینې ورم چې ستا د جام جلوې خپرې شي

تندی پر خاورو ږدي په اوښکو یې اغزي اوبه شي

چې ستا په یاد د لېونیو سجدې1خپرې شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زخمونه سرې جامې په تن کې روح د وينو مل شي

لا به دې عشق لره هم نورې جنازې خېرې شي

په وينو ولمبېږي مات شي، ډبرين فکرونه

چې د غرور رخسار دې شمعې ږدي لمبې خېرې شي

شيدا خو هغه ستا زخمونه چې په تيرو څيري

زما له ناكامه تش پر زړه د اور جوپې خېرې شي

سينې انګار شي ستاله عشقه د شراب په نور کې

ذکر په رقص کړو پر خوب مو لطيفې خېرې شي

ستا د نوم زور دی چې د تېښتې په غبار کې شي ورك

د مجاهدو پر دښمن چې قافلې خېرې شي.

/1379تله/29 ل کال، کندهار

د سترګو معراج

بيا دې د سترګو پر معراج د کيف جلوې پرتې دي

ځکه منظر کې مې د وينو سرې لمبې پرتې دي

د اوښکو بوی مو ستا له عشقه دی خمار تود کړی

زړونه نرګس شول د شرابو پرې شغلې پرتې دي

تندي يې يوورل پر سکروټو د سجدو محل ته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر د جنون دی بې مداره يې لېمې پرتې دي

باڼه دې غبرګ کړل په سینو کې بیا سپرغۍ راښندي

راج د رخسار سره دې یاره زولنې پرتې دي

تا اورولي دي زمين ته نورسي اورونه

مکتب د حورو دی د خال و خط ډېوې پرتې دي

د ځنکدن سلګۍ چې ستا په یاد شهیدې وځي

پر هغو زړو د ابدي ژوند ننداري پرتې دي

چې رابطې به د ایوب وي ستا د زلفو په ننګ

وار د نیزو ته يې تر اوسه لاسینې پرتې دي.

/1380جوزا/21ل کال، کندهار

د عشق مستي

زما چې د خيال سلسلې سرته راغلې

واړه افکار مې وو هم ستا د مینې

سر مې دی کښته ستا مغرور حسن ته

ويني كرم پر كربلا د مینې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یو عاجزه د جنون مسله

دا ستا د کبر پر اسمان غوړوم

ستا و رخسار او مستغني صورت ته

درته په خاورو کې لېمې ټيټوم

که ستا فرمان پر کایناتو نه وي

له تورو خاورو نغمې څوك پاروي؟

بیا تر لحد تجلې څوك روڼوي

په تورو شپو کې ورځې څوك ویښوي؟

که دې ازل په عشق پرېولای نه وای

که دې د مینې انځور کښلای نه وای

او محبت دې د معراج سراج کې

په سرو شرابو لمبولای نه وای

دلته به نه وای د اشنا خوبونه

نه د منصور رنګه رسوا یادونه

نه د مجنون او د لیلا لېونتوب

نه د یوسف او زلیخا خوبونه

نن مې مستۍ هم ستا له عشقه بولم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په دوزخ کې جنتونه کړم

او له غماز سره به یو غمازان

د حسن اور کې دې صورت نڅوم.

/1379جوزا/11ل کال، کندهار

داغ

په ضمیر کې مې ژړېږي يو پرېشان داغ

له فراق څخه را زېږي د نیران داغ

رقیبانو مې په وینو ګوتې سرې کړې

له ځیګر ځنې مې کاږي د جانان داغ

رنځور زړه رنځورې وینې په لېمو کې

تر محشره یې راکړی د هجران داغ

چې هرڅو مې رابطې پرې مرتب کړې

درد را تود نه کړ ټېر کې د یزدان داغ

د لحد شپې مې سینګار غواړي د وینو

شهادته را نصیب کړ يو روښان داغ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

/1379جوزا/21ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد ابراهیم مشرقي

ښاغلی محمد ابراهیم مشرقي د ارواښاد شهید ګل محمود خان مشرقي زوی پر 1339ل کال په کندهار کې زېږېدلی دی، لومړنۍ زده کړې یې په فاضل کندهاري ښوونځي کې ترسره کړې چې وروسته له احمدشاه بابا لېسې څخه په ښو نومرو فارغ شوی دی، د کابل پوهنتون په کرنې پوهنځي کې یې خپلې زده کړې تر درېیم ټولګي پورې رسولې وې چې د غویي کرغېړنې کودتا توپان راوالوت اونومړی هم پر1362 ل کال د خپلو زرګونو او لکونو کړېدلو هېوادوالو په څېر پاکستان ته کډوال شو، تر یوه کال وروسته امریکا ته لاړ او اوس د همدې هېواد په نیویارك ښار کې استوګن دی. نومړی دخپلو ورځنیو ستونزو د غوڅاوي لپاره پرسوداګرۍ بوخت دی، له موسیقۍ سره بې کچه مینه لري چې دهمدې مینې او دپاك خدای د یوه نعمت(خوږ غږ او له سوزه ډك ترنم) په برکت یې په هنري دنیا کې ځان ته ځانګړی ځای په نښه کړی دی، سربېره پردې د کډوالۍ په هغه ستونزمن چاپېریال کې افغاني ماشومانو ته د یوه ښه لارښود او مهربانه ښوونکي په توګه د هېواد تاریخ او پښتو ژبه په وړیا ډول تدریسوي، چې تر پنځه دېرشو زیات زده کوونکي لري، دوه ناچاپې شعري ټولګې لري او اوس هم لګیا دی شعرونه او نور مضامین لیکي.

شعر یې روان او ساده دی چې هڅه کوي نوي مضامین په کې راونغاړل شي، په هغه پردي چاپېریال کې یې د هېواد مینه په زړه کې تانده او ځپانده ساتلې او هر مهال دخپل هېواد ویاړونه او دخپلو سرلوړو هېوادوالو مېړانه او سرښندنې ستایي او دا د ځان لپاره ستر ویاړ او لویه شتمني ګڼي.

ژړا

نن بیا پر هېواد راغلم تېر یادونه دي ژړېږي

سپېره ماحول ته ګورم، ځیږ مخونه دي ژړېږي

امید د پسرلي ته پرېشان خلك هېښ ګوري

ګل نه شته، هوس نه شته، خزانونه دي ژړېږي

سېلۍ دي د ټګیو نړیوال راته په دروه شول؟

ګلبڼ مو خپل پرې لوټ کړ، لاړ ګلونه دي ژړېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ظلم تیارې راغلې دافغان فضا یې ګیر کړه

وربځ د وچکالۍ شوې بارانونه دي ژړېږي

قلم د خوشال څه شوې؟ حقیقت پر ژبه راوړه

نفاق پر موږ نسکور شو، وحدتونه دي ژړېږي

په چل د پردو جنګ دی، پرګنې یې په تنګ کړي

ورور، خور د افغان ویر کړي ماتمونه دي ژړېږي

رښا به خدای کړي کله؟ سباوون ته انتظار دي

افغان د تیارو مېشت شو، ارمانونه دي ژړېږي

یو دین دی، یو یې ملك دی، مشرقي کشکې ټول یووای

پښتون که هزاره، تاجك قومونه دي ژړېږي.

خپله خاوره

شم به قربان تر خپله خاوره

دښمنه غوږ شه له مانه واوره

که بې پروا شولم یارانو

سرمې په دار کړئ بس وار له واره

زما د بابا میراث راکړه راته

ساتل یې فرض دی ترهر څه ماته

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

تورې، ټوپك ته لاس كومه

غليمه! خوله به كړم درماته

هېواد مې مور، هېواد مې كور دى

هېواد مې پلار، هېواد مې گور دى

زه توريالى، سرتېر افغان يم

دشهيد نوم راباندې پور دى

دا پښتانه دي چې كړېږي

دا پښتانه دي چې مړه كېږي

د پښتنو مېړنى زور دى

انگرېز او روس پرې ښه پوهېږي

څوك دې برباد غواړي وطنه!

سر بې ورپرې كړمه له تنه

زه مشرقي وايم په ډاگه

نه به شې ورك له مادښمنه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدظاهر رشید افغان

ښاغلی ډاکټرمحمدظاهررشیدافغان د حیات الله خان زوی پر1351ل کال دزابل ولایت د شملزو ولسوالۍ په قلعهءرشید کلي کې زوکړی دی.

لومړنۍ زده کړې یې په شهیدعبدالمتین مدرسه کې او منځنۍ یې د پاکستان په کوټې ښار کې په شهیدغلام محمدنیازي لیسه کې ترسره کړې دي. پر1373ل کال د کابل پوهنتون طب پوهنځي ته بریالی شو او پر1380ل ترېنه بریالی راووت او اوس په روغتیایي برخه کې خپله دنده پرمخ بیایي، نوموړي له نهم ټولګي څخه شعرونه لیکل، چې د جهاد دورې ډېر شعرونه یې اوس هم خوندي ساتلي دي. ګڼ شمېر منثور و منظوم اثار لري، خو د کمزوري اقتصاد له کبله یې پر خپرولو نه دی بریالی شوی، د ترتیب شویو اثار شمېر یې اتو ته رسېږي، چې څلوریې شعرې ټولګې او څلور نور یې نثرونه دي. رشید افغان په نورو ادبي او فرهنګي خپرونو کې هم نه دی راڅرګند شوی دی. که څه هم ناسته ولاړه یې له فرهنګیالو او ادبپالو سره ده، خو دی په خپله هڅه کوي چې خپلې هڅې په خپلواك ډول رواني وساتي او هغه څه چې لیکي یوازې هېوداني ملي ارزښتونه او ویاړونه په کې بیان شوي او شنل شوي وي. په شعر کې یې یو ډول بغاوت او له ځینو بریدونو او پولو څخه تېګښته تر سترګو کېږي، چې د شاعر ذهني تمایل او د زړه غوښتنه انځوروي. د رنځورو هېوادوالو د پالنې او لاسنیوي تر څنګ ادبي هڅې هم رواني ساتي.

ساز

که راشي شین زاهد یو ځل و ساز ته د رباب

تسبې به کړي راځوړندې شهباز ته درباب

دا یو ته محتسبه! نه پوهېږې پر ښه بد

محمود ټینګېدی نه شي و ایاز ته د رباب

ورځه، ورشه قاصده! وړه پیغام پیغمبري

سلام زما له خوا وایه غفار ته د رباب

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړي زړونه د تنکيو ماشومکو کوترکو

ورکړی خدای پنجې عقابي، باز ته د رباب

ورځه زاهده پرېږده د رشيد دا شين خمار

والله که ټينګېدلای شم تناز ته د رباب.

تږی

دا چارې د تقدير زه په تدبير تړلای نه شم

د وخت و فرعونيانو ته ضمير تړلای نه شم

مجنون ناروغ، ليلا غوندې طبيب غواړي يارانو!

دسرو شونډو پر تږو دا اکسير تړلای نه شم

ګېډۍ د ژېړو ګلو چې راټول کړم د يار مخ ته

ترې ښکلی دی، اشنا زه يې نظير تړلای نه شم

په تن يم د زاهدو د ټوليو په محفل کې

خو زړه نه د اشنا ښکلی تصوير تړلای نه شم

له وينو به غاټول د خپل هېواد ميرو ته جوړ کړم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښایسته به پښتونخوا کړم ترې کشمیر ترڅلای نه شم

قلم به له انکار نه وقبول ته کړم راکښته
خو عقل لېونی مې په زنځیر ترڅلای نه شم

زما رشید پر زړه د ښکلو خال حکمراني کا
عسکر به وترمه خو امیر ترڅلای نه شم.

خوب

ښکلی کابل پر لوګر تور ویده دی
د ګل په غېږه کې اوس اور ویده دی
چېرې به وګټې میدان د تورې
رستمه! متو کې دې زور ویده دی

په دې محراب کې څنګه وکړم سجدې
چې تور شیطان په کې نسکور ویده دی
د زاغ منګولې تر غوټۍ راتاو شوې
بلبله ژبه کې دې شور ویده دی
هېواده! ستا په دې کړو کوڅو کې
هغه خندا هغه ټکور ویده دی
نه ځي رشید، له هر بېسره سره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه خو غلی په خپل کور ویده دی.

مات تکل

تقدیر تېره کولنگ دی، د تکل د ماتېدو

کنه نن مې و قصد د تور وربل د ماتېدو

ړنگ کړی به په هسك کې وای ما خپل سپېره لیکلي

خو نه راځي په لاس چم، د ازل د ماتېدو

دا پورې پښتنه چې د ملالې ټپه وایي

ده وېره له ما خواره د تامبل دماتېدو

روح واخله عزرائیله! خو اشنا ته په سجده کې

نېټه بدلېدی نه شي د اجل د ماتېدو

رشیده! د خولگیو د زکات پر ورځ ویده وې

گیله کوې له چا تندی دی خپل د ماتېدو.

یوازې

نه محتسب، نه مې ملا دی اشنا

د میخانې پیر مې رښتیا دی اشنا

د شېخ، زاهد له نومه بد ورمه زه

مست خرابات مرشد زما دی اشنا

رشید خاوند د سرو او سپینو گڼم

یو ستا له وصله بېنوا دی اشنا.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدمعصوم هوتك

الحاج محمدمعصوم هوتك د حاجي محمود زوی پر 1326ل کال د کندهار په کابل بازار سیمه کې زېږېدلی دی، لومړنۍ زده کړې يې د خپلې کورنۍ له مشرانو څخه ترسره کړي او تر دوولسم ټولګي پورې يې په میرویس لېسه کې زده کړې کړي او لوړې هغه يې له حقوقو پوهنځي څخه پیل کړې او بیا يې د کابل پولیتخنیك د ساختماني انجنیرۍ څانګه ولوسته او تر هغه وروسته يې د کندهار عالي دارالمعلمین او کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو پوهنځی ولوست، ددې ترڅنګ يې دیني زده کړې هم کړې دي. په تاریخ کې هم د ډېرې مطالعې خاوند دی.

رسمي دنده يې د کندهار په مشرقي لېسه کې د ښوونکي په توګه پیل کړې، سربېره پردې يې په نورو څانګو کې هم یو لړ دندې درلودلې دي. لومړنی شعر يې پر 1343ل کال په طلوع افغان ورځپاڼه کې خپور شوی دی، د ښاغلي هوتك ځینې شعرونه د "څرك" په نامه هم خپاره شوي دي.

د هوتك صیب شعر پر ټولنیزو مسایلو راڅرخي، د مانا له مخې يې په خپل شعر کې یو لړ ملي او افغاني ارزښتونه رابرسېره کړي او هڅه کوي چې هنري معیارونه هم اوچت وساتي.

په جلا وطن چاپېریال کې د فرهنګپالو او فرهنګیالو افغانانو ترڅنګ د ښاغلي هوتك هڅې هم د ستاینې او مننې وړ دي، چې د همدې مینې په برکت يې د نورو فرهنګیالو او قلموالو لاسنیوی هم کړی او خپله دغه مینه يې په زبات رسولې ده. په خپله هم خپلو ادبي او فرهنګي کارونو ته دوام ورکوي، چې په دې برخه کې يې په هماغه پردې او اغزن چاپېریال کې هم څو کتابونه لیکلي او خپاره کړي دي.

جګه غاړه

څه ارزوګانې دګور بندي شوې

څومره ککرۍ کام د مرګي شوې

ځارتر ها سترګو قربان تر خولو يې

چې نه شوې ټیټې نه په زاري شوې.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

يثربي مينه

چې تور تندی مې د حرم پر سپینه ژۍ لګاوه

يثربي عشق مې اور د زړه پر ودانۍ لګاوه

د سپین کفنو له لښکر سره چې مل شوم خلکو

ما چې ویل تاج مې پر سر د سلطانۍ لګاوه

ښامار د نفس ترخوله اورونه غورځول له خښمه

بخته درځار شم، ماېې غاښ پر ککرۍ لګاوه

ما د مزله د شهسوارو رفتار ولیدلو

یو ګام یې دلته بل یې هلته پر سپوږمۍ لګاوه

د توپانونو له څپو راژغورل شوي ماڼو

په ډاډه زړه یې مېخ په خپل لاس پر بېړۍ لګاوه

د کفنپوشو د سېلاب څپې چې وخروښېدې

رقیب مې کوت، اور یې په خپل کور و ماڼۍ لګاوه

د ډېرین مورچل ترشامې دښمن ولیدلو

د ماتې داغ یې پر تندي په مایوسۍ لګاوه

په ښادنامو یې ستوني وچ کړل د سفر ملګرو

چې د عشق مهر مې پر دفتر د زندګۍ لګاوه

قاصده زېرى ځغلوه زما تر کوره پورې

چې معصوم ګول د محبت لکه هوسۍ لګاوه.

/2001مارچ/12م کال، منوره مدینه

د "استاد" هڅونه)1(

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد مې له کابله نوشتو ته هڅوي

مرغۍ په مات وزرو الوتو ته هڅوي

د لیك په هره كرښه كې فیضونه راته خاندي

دشعر هره مسره مې ترانو ته هڅوي

خبر نه یم چې زما په تور تندي كې څه لیدلي

چې مات زړه مې و لویو کارنامو ته هڅوي

كه هر څو راخبر چې پردېسۍ یم سخت ځپلی

بیا هم مې تورې ژبه ګړېدو ته هڅوي

د خیلو قافله مې له سکون څخه راباسي

پر لوري د سبا یې خوځېدوته هڅوي

یوسف د امیدونو مې د یاس له څاه راکاږي

ټولۍ د ارزوګانو کنعانو ته هڅوي

ښاخونه د لاښ بڼ مې نه پرېږدي و وچېدو ته

غوټۍ د قریحو مې غوړېدو ته هڅوي

تهنه د عقاب د الوتلو مینه نه ده

بازان مې د خیالونو سردرو ته هڅوي.

د خولګۍ ټکور

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه سر ټيټېدو لرم نه ژبه د زارو

جنون ټکورومه په اورونو د خولګيو

يو ښکلوته تسليم يم بل عشوې د خوبانو

ځواني راغږوم لښکر وهمه د پېرړيو

شبابه توره ډال سمبالوه بيداره اوسه

زړښت نغم کيندي و قلمرو ته د ځوانيو

سبا ځم اجاره د ګلاب پاڼو ټوله اخلم

سرې اوښکې د شبنم پيوندوم په خوشحاليو

غالبه باندې مينه د ليلا چې مچول يې

که نه مجنون و پوه، چې خولې مردارې دي د سپيو

قصور مې دی د ختي چې په مينه کې يم پاتې

غرور دې په ميراث راپاتې شوی د پېرړيو

تيارې دي، ترورمې دي تېرې تيرې دي پښې لوڅې

قدم ږدم پر سکروټو لار وهمه پر اغزيو

محتاجه، سرګردانه، لالهانده، وږی تږی

نه لاس د مرستې شته، نه اراده د مرستندويو

داړو راته نيولی دی کمين په لويه لار کې

پر هر ګام واهمې دي راته پټې د غديو

نېستۍ دي بې ازارې دي ديدنۍ دي، نامېندۍ دي

پر سر راسره دورمې لکه چتر د ژليو

خو:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سینه مې کوه قاف ده، حوادث په کې ورکېږي

لمن کې مې اوسېږي پرګنې د ښاپېریو

ډېوې به مې شي بلې د ماضي په مستقبل کې

که پاك خدایج وژغورم له فنتو نه د پردیو.

/1998اپرېل/23م کال

اوکویل، کاناډا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهدي خليق

استاد محمد مهدي خليق دميزا محمدرفيق زوی پر1328ل.کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحیه کې زېږېدلی دی، لومړنۍ او منځنۍ زده کړې یې د کندهار په کاکاسیداحمد ښوونځي کې ترسره کړي او پر1348لمریز کال له احمدشاه بابا ښوونځي څخه په بریالي توګه فارغ شوی دی.

د اقتصادي ستونزو له کبله له لوړو زده کړو څخه بې برخې پاتې شو او د خپل روزګار د سمولو لپاره یې کارته ملا وتړله، تر دې مهاله یې د خپل ورک برخليك پر لارو سختۍ او کړاوونه ګاللي اولا یې ګالي ، که څه هم پر شاعري یې ښه اوږده موده اوړي او د دري هغه تر څنګ یې پښتو ادبیاتو ته هم د قلم له لارې پامور او غوره سوغاتونه وړاندې کړي دي.

ده هم د ځينو خپلکو په شان خپل ډېر شعرونه او نورې ليکنې سوځولي او له منځه وړي دي، خو اوس یې دخپلو ځينو ملګرو په ټينګار د خپلو شعرونو او ليکنو خوندي کولو ته زړه ښه کړی دی.

د شعر پر شنه سمندر یې دیوه پټ درد او خواخوږۍ څپې په غورځنګو دي، چې له هېواد اوخلکو سره یې خپله توده مينه په زبات رسوي.

شعر یې د دردونو او هغو ناخوالو رښتيني انځورونه دي، چې دهېواد له وروستيو پېښو او نانډريو څخه الهام اخلي، همدا راز فلسفې ته ورته ځينې ټکي یې هم دشعر په ښکلا کې برخه اخلي. "رنګ" نومی ازاد شعر یې دهمدې خبرې پخلی کوي چې په دې وروستيو کې یې کښلی دی.

استاد خليق ښکلی غږ لري چې په ترنم کې یې استادي ګټلې ده، نوموړی دخپل هېواد پر ټولو ارزښتونو او وياړونو فخر کوي. بد غندي او ښه په نره ستايي. کومه ورځ د ګاونډي هېواد کوم"تور" سړي د "افغان" په اړه څګګه سپکه خبره ورته کړې وه، خليق له ګرېوان نه رانيولی او د هغه کميس یې پوزې ته نږدې کړی و، بيا یې ورته ويلي وو: ستا له جامو څخه اوس هم د غلامۍ بوی ځي، ته راځې پر افغان ملنډې وهې؟

خليق صيب چې په خوله څه وايي په عمل کې یې هم تر سره کوي، له دروغ، تکلف او ټګۍ څخه تش دی، له همدې کبله یې ډېر ملګري پر کړو وړو، هنر او اخلاقو مين دي او هڅه کوي چې هر وخت یې له مجلس څخه خوند واخلي. نوموړی په ادبياتو کې ډېره مطالعه لري، خو څرنګه چې په دې وروستيو کې یې پر نثر ليکلو پيل کړی دا دعا ورته کوو چې قلم یې روان او ذهن یې تاند اوسه!

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواني

ستا د سرو سترګو لغزش دی هوسۍ سترګې

که شراب په سره پیاله کې احمر واوښت

پر رخسار باندې دې زانګي تورې څڼې

که د شپې په تور ظلمت کې سحر واوښت

دعشرت ښیښه شوه ماته دماغ سوزه

که دشوخ ساقي له لاسه ساغر واوښت

دا غیبي د زنې خال ته ورشیوه شوم

که د یار پر زنخدان مې نظر واوښت

وهم و خیال ګوره، فلك دی چې نخښږي

که مې روح هسې دمرګ پر خطر واوښت

زه خلیق پر هوس پوه د ځوانۍ نه شوم

چې قامت مې سهي راست پر کمر واوښت.

نهیلي

انصاف ګوره دقاموس په لمنلیك کې

موږکانو دی خوړلی هغه ټوك

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عدل څومره چې يادېږي کتابو کې

هومره نه شته په نړۍ کې لکه نوك

شرعه دلته په محراب کې ياغي شوې

چې پر خوله دې هر سړی وهي په سوك

دې قضا ته چې لېوان پر ډډ پرېوزي

جلادان به خود پراته وي بغل چُوك

د قانون دفتر مو سوی سر تر پايه

زه خليق ورمه ځنګله ته د زړه دوك.

کندهار

ماتې

د ماتو زړونو له روغتونه ځنې

يو زه مجنون ترېنه وتلی يمه

نورو د مينې معماوې حل کړې

خو زه مفتون ځنې وتلی يمه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

⊠⊠⊠⊠

له دې سارا نه تښتېدلی نه یم

په سویو زړو کې سوی ځان لټوم

پر وچه ځمکه لامبوزن یمه زه

لالونه سره د بدخشان لټوم

⊠⊠⊠⊠

پر یوه ټکي چې تاوېږم هسې

خو ابتدا او انتها مې ورکه

هغه ذهني انځور ټاکلی دی ما

چې هر ګړی مې ترېنه کېږي کرکه

⊠⊠⊠⊠

ماته تلقین دمړومه راکوه

زه د خلقت یم نارامه څپې

ستا د مرموزو ګوتو وینم اثر

ما به نابود کړي له دې ښاره څپې

⊠⊠⊠⊠

زه چې د صبر کړۍ ورمه پښو کې

د همنوا له خولې نه آه نه خېژي

دلته احساس دی په اوهامو کې پټ

خلیقه ځوږ د هر همراه نه خېژي.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګ

له انځور ګر نه شاعر وکړ تپوس:

ته انځورګر یې، ښه رنګ ستا په نظر

کوم هغه رنګ دی، په رنګونو کې

رنګین تر ټولو؟

انځور ګر وویله:

ګرانه! رنګونه ډېر دي

او په رنګونو کې(رنګ)

د بېرنګۍ دی رنګین.

/1379د روژې 27 نېټه، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سردار محمد شکیب

ملا سردار محمد شکیب د ښاغلي راز محمد زوی پر 1354 ل.کال د زابل ولایت د شاه جوی په سیمه کې زېږېدلی دی. ديني زده کړې يې د زابل ولایت او پاکستان په بېلابېلو مدرسو او جوماتونو کې تر سره کړې دي، تر دې مهاله يې ګڼ شعرونه ليکلي،شعر، "په ځانګړې توګه غزل"يې ډېر ظرافت او ځينې بيتونه يې په خپل سندريز تال کې زړه راکښونکی جوړښت لري.نوموړی هڅه کوي چې خپل احساسات او خيالونه په زغرده انځور کړي، خو بيا هم خپلو خبرو ته دومره ډېر استرونه نه وراغوندي چې فکري او هنري انډول يې خپل يووالی له لاسه ورکړي، شعري بيان يې له خپلې ټاکلې اډانې څخه بهر نه وځي، په شعر کې يې يوه مرموزه مستي په غورځنګو ده او ځينې ټکي به داسې هم په کې وي چې د پوهېدو لپاره يې بايد له لږ څه سوچ او ژورتياڅخه کار واخيستل شي، يا يې هم د ځينو شعرونو د انځورونو او لفظي جوړښتونو تسلسل يې په بشپړ ډول نه دی غزول شوی، چې په ازادو شعرونو کې يې ډېر تر سترګو کېږي.

خو تر هـغه ځايه چې يې نوي شعرونه لولو، ښه بيان يې ددې ښرګندوی دی چې ښه هنري ژبه لري، چې په راتلونکي کې به نوره هم ښکلې او زړه راښکونکې شي او دا کار ورسره په پرمختګ کې مرسته وکړي، د ځينو ازادو شعرونو وزن يې روان نه ښکاري، چې دا ستونزه يې په پخوانيو شعرونو کې ډېره تر سترګو کېږي او اوس يې دا ستونزه غوڅه کړې ده. ښاغلی شکيب دشعر تر څنګ نثرونه هم ليکي او ژباړه هم کوي. چې تر ډېره حده ديني او اسلامي موضوعګانې څېړي، کوم ځانګړی خپور شوی اثر نه لري. نوموړی د څه مودې لپاره د خلافت مجلې مسوول چلوونکی هم پاتې شوی او اوس هم په کندهار کې پر فرهنګي چارو بوخت دی.

زور

له بره راشي، د ګرېوان پر ښکلي چم پر پوزي

څو سترې اوښکې مې له سترګو نه هر دم پرېوزي

د زړه پر تخت که مې زخمونه جوړوي رقيبان

د يقين توري مې پر زړه لکه مرهم پرېوزي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ګلو څانګې به شي تاوې له سکروټو څنې

پر هره پاڼه به رحمت لکه شبنم پرېوزي

څومره ساده دي هغه خلك چې لا نور نه مني

ګنې د ستورو قافلې به پر عالم پرېوزي

د مظلوم اوښکې بې څه مه ګڼه، شکېبه یاره!

یووخت به دا هم پر کلنتېن لکه اټم پرېوزي.

کندهار

پرونۍ وعدې

پرېږدئ چې وسوځم ،لوګی لوګی شم

پرېږدئ ستي ستي شم

زه د پتنګ په څېر لمبو ته دانګم

پرې چې لوزونه مو نیمګړي نه شي،

ها پرونۍ وعدې مو ماتې نه شي

زه چې ازل کې لا د مینې په ټالو زنګېدم

او هغه شېبه

د لېونو زندان ته وهڅېدم،

نو ځکه اوس هم ، دهغې مینې

تنکي خیالونه،

زما په رګونو کې غورځنګ کوي ،ټوپونه وهي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

او رانه غواړي چې لمبه لمبه شم،

زه يې هم سرو اورو ته ونځېدم

و سرو سکروټو ته يې وغورځېدم

لا د همدې مينې په تور

ځان ته زندان او هتکړۍ لټوم،

چې زولانه شم او جنون غوره کړم

ددې زمان له نيرنګونونه پردی پاتې شم؛

خو:

زه له قسمت سره پوخلا نه يمه

يا دا فلك راته اغزن خوبونهويني

يا داسمان په ماڼيجن ذهن کې

د تش غرور خيالونه غورځي راته

يا يې په زړه کې پټ اورونه شنه دي؛

چې يې بخري زما تر خوا رااوري

راته په قهر قهر ګوري او رمزونه لري

خو زه،

له دغې مينې تېرېدلا ی نه شم

هغه وعدې هم ماتولای نه شم

زه د پتنګ په شان له شمعې بېلېدلای نه شم

پرېږدئ چې وسوځم،لوګی-لوګی شم.

\1379تله\16 ل. کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلی

دکلي چم کې يې ځوږ نه شته مساپر دی چېرته

رقيبان وايي پرې يې نه ږدئ هېڅ وبال نه لري

شپې د هجر يې اوږدې شوې خدايزده څه پرې وشول

د وصال تږي سره ځواب نه وي اوسوال نه لري

چې پرې رڼې شي د عمرونو خوبوړې سترګې

دغه منبر هغه اذان، هغه بلال نه لري

د زړه پر پاڼه يې ليکلی دی پيغام د مينې

د جانان نوم چې کله واخلي بيا زوال نه لري

خير که نن نه وي سبا به يې د سوبې اورې

داسې يې مه ګڼه چې توره نه شته ډال نه لري

شکيبه! ستا غوندې به کله څوک پرې ورحمېږي

وايي يتيم دی، هېڅ تربور يې نه شته سيال نه لري.

ملنګه

د سعدالله سعيد په قافيه

قاتل يې مه ګڼه چې زړه له دې ملنګه راوړي

د ښو غشي اوروي سوبې له جنګه راوړي

دعشق منصب يې دی خپل کړی پر دې لاره درومي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپېڅلې شمعې ته وزرونه له پتنګه راوړي

د یوې نرۍ رڼا په تمه سل مزلونه وهي
هغه زلمی له کوه طور نه شمعه څنګه راوړي

چې پرې را یادې شي د سرو وختونو سرې لښکرې
د رقیبانو ککرۍ به له سالنګه راوړي

د تېرې تورې هر ګوزار یې دی په ژوند منلی
نه چې ددوی غوندې خیالونه له پالنګه راوړي

د انقلاب د سیند څپو نه به ساحل ته رسي
دا لامبوزن د توپانو خوی له نهنګه راوړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سعدالله سعيد

ښاغلی سعدالله سعيد زابلی د الحاج ملاعبدالقيوم اخند زوی د 1358 ل کال په شاوخوا کې د زابل ولايت، شملزو ولسوالۍ د "کښته ژيغ" سيمې په "غبرگي" کلي کې زوکړی دی. خپلې لومړنۍ او منځنۍ زده کړې يې د جنوبي پښتونخوا د ضلع قلعه سيف الله مسلم باغ په مالگګۍ کمپ کې ترسره کړې دي، ددې ترڅنگ يې ځانگړې(ديني) زده کړې هم کړي او پر 1378ل کال د جلال اباد ښکار له ننگرهار عالي لېسې څخه فارغه شو او بيا دکانکور تر ازموينې وروسته د ننگرهار انستيتيوت منځني طب ته بريالی شو، چې اوس هم په دې پوهنځي کې خپلې لوړې زده کړې پرمخ بيايي. له پنځو کلونو راپه دېخوا شعرونه ليکي ددې ترڅنگ يې په نثر ليکلو کې هم ښه قلم چلولی دی.تر دې مهاله يې لاندېني اثار کښلي دي:

- يوه شعر ټولگه.(ناچاپ)
- دفولکلوريکو کيسو يوه ټولگه.(ناچاپ)
- د لنډو کيسو يوه ټولگه.(ناچاپ)

د زابل ولايت د "ساوټ غره" په زرغونه لمن کې د تاندو شاعرانو دې مين لاروي(سعيد) هم په خپل شاعرانه مزاج سره دفکر و خيال پانگه غوښنه او شتمنه ساتلې او د راتلونکي لپاره ډېره هيله ترې کېدی شي، دشعر څرنگوالي ته يې په پام سره دا ويلای شو چې سعيد به د راتلونکي ښو شاعرانو په ډله کې هغه بېلگه وي چې د هنر ډېر مينان به يې د شعر په ورمو دخپل ذوق تنده ماته کړي.

که يې مطالعه او خپلې هنري تجربې نورې هم ډېرې کړې، نو دی به هم دهنر په ډگر کې خپل لوی ارمان ته ورسېږي.

شينکی چنار

تر شنه چنار لاندې په ترپ نازُکې پښې ووهي

پر گودر تاوې شي، راتاوې شي چمبې ووهي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تنکو ولیو چې ژی واخلي او کږه وږه شي

لکه هیلۍ د سیند په منځ کې ځپځپې ووهي

که مې په ورینه ټنډه ولمانځې سلام به وکړم

ما دې د شېخ په سپینو لاسو کې تسپې ووهي

تندی دې ولې وي مدام وما ته تروش نیولی؟

رقیب چې راشي ستا له څنګ سره ګونډې ووهي

ستا په کتو کې زړګی یخ شي اشنا دومره خوښ شم

لکه کوچۍ چې په سره دوبي کې شلومبې ووهي

سعیده! هر چا چې سوځلي، بې ازاره یو موږ

رب دې همداسې د هغوی پر کور لمبې ووهي.

تورخنجر

دا خو ګناه ده په تا څه شوی اثر جانانه

قبله دې چپه کړه ولاړ یې مخ پر لمر جانانه

صبر او زغم یې رانه وړي دې ارام نه راځي

دا ستا د مینې اثر زیات دی له منتر جانانه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

وېل ستا بچو زما بچو ته د بند ځلی جوړ کړ
پرون شمشاد ګیله کوله له خیبر جانانه

که ستا په خیال کې له ملنګه لاهم کم راځمه
ما ته خو ګران يې په ولاړ د زړه له سر جانانه

لاس ورکړه مړ به شي ظالمه څه کافر خو نه دی
سعید ته نښه بېلتانه کړ تور خنجر جانانه.

ګواښ

تندی دساقي تریو دی، چې وچاته کوي ګواښ
رقیب ته په غوسه دی که وما ته کوي ګواښ
دا چا به مقاومت وي د خمار وربانديې کړی
د مینې لېوني ګوره صهبا ته کوي ګواښ
ملګرو! لږ خبر خو زما هم واخلئ له یاره
دا ولې همېشه ما بېنوا ته کوي ګواښ؟
زړګیه! زه خوتل ورته په عجز کړمه سوال
رقیب خو زورور دی چې اشنا ته کوي ګواښ
بس مه پوښته سعیده! ددې خلکو زړونه کاڼي
ترس نه شته له ازاره بېګناه ته کوي ګواښ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼه چینه

سرونه اخلو په ورغوي ناوې چنګه راوړو

د خیال ګودر ته به بدرۍ، لاچي، لونګه راوړو

چې په کې وګوري د شپې سپوږمۍ تصویر دسینې

رڼه چینه د غرو له سره ړنګه بنګه راوړو

چې ښاپېرۍ مو درته سترې کړې خوله خوله شوې

بیا به دې هله موږ په تاب د رباب ترنګه راوړو

دا په جرګو مرکو نه شي په قیام به ورځو

دا سوبه خدای خبر ملګرو! بې له ننګه راوړو

دا د حسینو قاتلان موږه بښلی نه شو

والله چې غچ یې هم له روس، هم له پیرنګه راوړو

د حریت ټیك پر تندې ږدو د پتمنې ناوې

سعیده! رنګ بې د سپوږمۍ له سپینه رنګه راوړو.

پیغام

دا مسولیت به وي د چا پر غاړه

چې مو ځواني شوه په دردو کې تېره

حق د ګیلې لري راتلونکی عصر

خو په موږ هم شوه په دردو کې تېره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سید عبدالله سعیدي

سید عبدالله سعیدي پر 1312ل کال د کندهار درېیمې ناحیې د افغانپورو په کوڅه کې زېږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې په شالېمار(مشرقي) ښوونځي کې پیل کړې او له احمدشاه بابا لېسې څخه یې د دوولسم ټولګي بری لیك ترلاسه کړی دی. وروسته د لوړو زده کړو لپاره کابل ته لاړ او هلته یې د ادبیاتو پوهنځي په انګرېزي څانګه کې لوړې زده کړې وکړې، وروسته یې د کندهار په بېلابېلو ښوونځیو کې د انګرېزي، پښتو او دري ژبو د ادبیاتو پر تدریس پیل وکړ.

د ښوونځي له اووم ټولګې څخه یې له شعر و شاعرۍ سره مینه لرله، وخت پر وخت یې نثري لیکنې او شعرونه په خپرونو کې راڅرګندېدل. په شعر کې یې د ټولنې او طبیعت ځینې داسې انځورګرۍ ترسترګو کېږي، چې زموږ د وګړو ذهني او رواني غوښتنې او هیلې خړوبوي او انځوروي، د لرغونو شاعرانو د ډېرې ژورې او هر اړخیزې مطالعې له کبله د هغوی له شعري ځواك څخه اغېزمن ښکاري، د شعر ترڅنګ یې د نورو خورو ورو مقالو شمېر هم ډېر دی، چې ځینې یې د هېواد په بېلا بېلو مهالنیو خپرونو کې خوندي دي.

نوموړي ښاغلي پر 1379ل کال د ورپېښې ناروغۍ له کبله له دې نړۍ څخه سترګې پټې کړې او پاتې ژوند یې موږ ته راوباښه.

دا هم دنوموړي ارواښاد یوه شعري بېلګه:

ګل

د عبدالقادرخان پر ځمکه

شګفته په باغ و راغ شول د بهار ګل

هم پر بام هم په کوڅه، هم پر دېوار ګل

نه یوازې ګل د ګلو بوټی ونیو

بادام ګل، شفتالوګل، ونیو انار ګل

هر اشیا د ځمکې ګل، پروردګار کړ)1(

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمادات گل، نباتات گل،کُل ابشار گل

کاڼي بوټي خاورو خس په گلو پټ شول

دهمه واړو عیبونو شو ستار گل

چې د سترگو نظر لگي واړه گل دی

وړاندې گل دی،وروسته گل یمین یسارگل

هېڅ یو ځای خالي له گلو پاتې نه شو

په بازار گل، پر سارا گل، پر کوهسار گل

که اسمان په شپه په ستورو ښایسته دی

لا ترې ځمکه ښایسته کړه په بهار گل

عندلیب نارې وهي چې سیل کاندي

بهار درومي رژېدون کا په وار وار گل

لا تر کوره کور دید پروت په گور کې ښه دی

چې به نه گوري سږکال ددې گلزار گل

دبهار په سیل جونه زلمي کښېږدي

په وربل گل، پر پټکي گل، پر دستار گل

د دلبر صورت تمام لکه گل روغ دی

پښې یې گل، لاسونه گل څېره رخسار گل

می گلگون، ساغر گلگون، ښیښه گلگونه

ساقي گل، حریفان گل، گل نگار گل

دبهار په سیل وخوځه له کوره

دراتلو دې هر کور ډېر کا انتظار گل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ګلونه بویوي احتیاط بویه

چې پر شونډو دې ونه کاندي پرهار ګل

چې د ګلو هار پر غاړه نازنین کا

پر سینه باندې یې څرخي لکه خار ګل

خاص و عام یې بهره من په ننداره شول

منتونه پر هر چا باندې کړه بار ګل

چې د یار له وصله ښاد وي ګل به ګوري

د مهجورو به هرګز نه وي په کار ګل

چې بې یاره دبهار په سیل درومم

په خاطر باندې مې لګي لکه نار ګل

په هزار رنګه ګلونه شګفته شول

ښکاره نه شولو په څېر زما د یار ګل

چې دا هسې یې په ډکه خوله خندا کړه

مګر نه و له خزانه خبردار ګل

په هوس، په خوشحالۍ یې اموخته وي

ګل پروره، مه کړه ژر له ژره خوار ګل

بلبل هېڅ نه و خبر دعشق له تاوه

په فریاد کړ، په نارو کړ په چغار ګل

چې د سرای په ځمکه وا دپسرلي شي

شرمنده کا د کشمیر د بل دیار ګل

دا رنګ ګل چې په سرِکال د غواص وا شول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دچا یاد نه شي پخوا هسې بسیار ګل

چې نښان دخپل اشنا ورځنې مومي

ځکه یاد عبدالقادر کړ په تکرار ګل

په بیاض کې مې دشعر ډول ډول

شګفته دي ترداښه هزار هزار ګل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالاحمد محمديار

ښاغلی عبدالاحمد محمديار د ارواښاد محمد حسين زوی پر 1356ل كال د شنه ارغنداو په چارباغ سيمه كې زېږېدلی دی، يو كلن و چې د ګوزڼ(فلج) كرغېړنې ناروغۍ يې له سترګو څخه رڼا او له تنكيو پښو څخه د خوځښت زور واخيست.

محمديار د ژوندانه تر دې شېبې پورې يوازې پر خپلو دوو ژمنو ملګرو(لكړو)د خپل ژوند درانه پېټې لېږدولي او له هغوی سره يې د تلپاتې يووالي ژمنه كړې ده.

څه له پاسه اووه كلنه شاعري يې دې حد ته رسولې ده، چې په كندهار ادبي ټولنه كې يې د ادبي بنډار ټول ملګري تر بلې مياشتنۍ مشاعرې پورې د شعر اورېدو ته په تمه وي. ځينې خواره واره نثرونه او شعرونه يې په طلوع افغان ورځپاڼې، خلافت، هيلې، ګندهارا، كندهار او نورو مجلو كې خپاره شوي دي.

د محمديار د ذهن يوه برخه حماسې او يو ډول جوش ته ځانګړې شوې چې ځيره ژبه يې بيا ددې اغېز نور هم ډېروي، تغزل يې ښايسته او له بغاوت څخه ډك دی، هېڅوخت يې د خپل شعر(واعظ او زاهد) ته ددوستۍ لاس نه دی وركړی، بلكې دی ورته هره شېبه ګواښېږي او نادودې يې په زغرده غندي.هېڅوخت له ژونده نهيلی شوی نه دی، هغه د صبر لوی غر دی چې يوازې ديوې وركې رڼا په تمه شپې سبا كوي او هر څه زغمي. كله چې قلم اوچتوي نو د الهام په مست سمندركې ډوبېږي او خيال يې دومره اوچت الوت كوي چې"د اسمان لور"(سپوږمۍ) يې پر لمن باندې را رغړي

غزل

هر ياد دې په لاسو د غزلونو شي رااوړد
غزل له ځوانو ځوانو الهامونو شي رااوړد

راتشه مې لمن له تشو تشو ثوابوشي
دروند پېټې پر اوږو د ګناهونو شي رااوړد

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګري مې شي لمر، د ورځې ټوله خرابات

د شپې هم د سپوږمۍ په تنابونو شي رااوړد

دعاوې د روغتيا به راته نه کوئ خواخوږو!

يو کيف جهان جهان مې له دردونو شي رااوږد

توبه به راته نه وايې ډېر ډېر د توبې زويه

قسم که لږ تاثير دې له وعظونو شي رااوږد.

غرونه مانا

سترګې چې کږې په ادا واړوي

درد باندې د زړونو دنيا واړوي

بويه چې اسمان به يې راځي پښو ته

روس چې تر امو په څغستا واړوي

وزانګي راوزانګي نشه نشه

وار چې دخمار پر سوما واړوي

ځومره ورته ګرانه پښتونواله ده

مخ باندې پلو له حيا واړوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا څومره درنه شي پښتنه پېغله

ننګ ټپه ټپه پر غزا واړوي

ته وا کوم غازي د سوبې وياړ ګټي

شور چې د بنګړو پر شرنګا واړوي

دا د ګل د راز لو مفسره ده

اوس به درته غرونه مانا واړوي.

1378/3/1ل. کال، کندهار

پښتانه ستوري

سر په خندا دي، پر اسمان د ګرېوانه دي ستوري

بيا دې پاشلي پر لمن، دانه دانه دي ستوري

شوخې! تر پښو يې لاندې نه کړې، لږ په پام خوځېږه

تنکي زلمي دي، ښايسته دي، نازدانه دي ستوري

سپوږمۍ رڼا په غېږو غېږو ده راوړې کور ته

ځکه چې نن يې په کاله کې مېلمانه دي ستوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سره شفق خوني منګولو کې خواشيني نه دي

لاهم ځلېږي، مېږني دي، پښتانه دي ستوري

د شپې اوښان يې مهار کړي، لېږدېدلي کاروان

ځي د سبا تر کېږدۍ پورې، اوښبانه دي ستوري

سپين سپين غمي دې دي، ټومبلي د ښکلا پرښتې!

څه پر لېمو، څه پر باړخو، څه پر بانه دي ستوري

محمديار د خيال پالنګ کې اوچت ځای ورکوم

وړ د درنښت او د عزت دي، ډېر درانه دي ستوري.

لاس

په غاړه کې چې مسته جوړه لاس راواچوي

و زړه ته مې دمينې پوخ اساس راواچوي

رخصت چې ځنې غواړم زړه نا زړه اجازه راکړي

له سترګو نه د اوښکو روڼ الماس راواچوي

شهلا ملالو سترګو نه يې اوري الهامونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ميوند ميوند ټپې مې پر احساس راواچوي

ګاونډ کې مې مېشت شوی يو بدشکله تور شيطان دی

په کار کې مې د عشق شك و وسواس راواچوي

زه ناست ورته په ونه کې د خيال يم ښکلې کښته

د وصل بلنليك به هلته پاس راواچوي.

1378/3/10ل. کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالجبار ترنګ

ځوان شاعر او ليکوال عبدالجبار ترنګ د ښاغلي عبدالاحد ترابي زوی پر 1360ل.کال په کندهار ښارکې زېږېدلی دی. پلرنی ټاټوبی يې ارزګان ولايت دی او له ډېرې مودې راپه دېخوا په کندهار کې استوګن دي. لومړنۍ زده کړې يې په البېروني لېسه کې پيل کړي، چې اوس هم د همدې ښوونځي د دوولسم ټولګي زده کوونکی دی، دوه درې کاله کېږي چې د ترنګ شعرونه په ځينو هېوادنيو او بهرنيو خپرونو کې تر سترګو کېږي، ددې تر څنګ ځينې لنډ هنري نثرونه يې هم کښلي، چې په هنري لحاظ ډېر اوچت او پامور دي.

ترنګ ايله په دې وروستيو کې وغوړېد او خدای شته ډېر ملګري ورته هيله من شول، وړاندې يې هم هغه د چا خبره(توري پېيل) او په ځينو خپرونو کې به راښکاره کېده، خو وروسته چې يې غوره شعرې بېلګې ولوستې او د اوچتو شاعرانو تجربې يې وکتلې، نو تر ډېره وخته تم شو او څه موده غلی کېناست، چې ټول ملګري يې ځان ته هېښ کړل. اوس ډېر لولي، اوري خو لږ ليکي. په لږو بيتونو او لنډو قافيو کې ډېر هنري شته ځايوي،خو که يوازې د قافيه وال لمن يې ټينګه ونيوله او په دې فورم کې پر مخ لاړ غوره به وي، نومړی دخپل ويښ ذهن او شعور په ملتيا د هرې ليکنې هنري او ادبي جاج اخلي او ټول شته يې ارزوي. له خپل هېواد او هېوادوالو سره ډېره مينه لري، د ملګرو تر منځ به يې په ځينو ناستو کې دهېواد پر روانو پېښو او چارو خبرې اترې کولې، کله چې يوه موضوع ورته ارزښتمنه وبرېښي نو تر ډېره وخته يې څاري او سم و نا سم اړخونه يې ځان ته معلوموي، په اصطلاح د کنجکاوۍ حس يې پياوړی دی. کېدی شي د خپل پلټونکي ذهن په ملتيا ډېرې برياوې ترلاسه کړي او د زمان هغو غوښتنو او پوښتنو ته ځواب ووايي چې ګڼ شمېر خلك په کې پاتې راغلي دي.

جادو

د باړخو د اوښکو ځل يې جادو ګر دی

ته وا ستورى پر شفق باندې را بر دی

د څو حسنو لارويان به شايد ډېر وي

زما يو(اشنا) د مينې پيغمبر دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته لمر به شي هر سيورى راوژلاى

خو د جنگ سيورى والله پرې زورور دى

دا دسپينو خلکو لاس دى چې دوى چوپ دي

نه بلا ده، نه پېرى دى، نه اثر دى

دا غزل پښتون غزل دى جباريه!

تر هغو چې(دُراني)،(ستورى) او لمر دى.

رازونه

ټول رازونه نن د ستورو درته وايم

زه يې نه، گوره! په نورو درته وايم

پردې قول ياره! ژوند غونډې ولاړ يم

چې منې په هغو تورو درته وايم

د شيښو مخونه تور دي، څېرې تورې

دا زمورِ حالت چوپ، ورو ورو درته وايم

د ځوانۍ د کيف مريده اشنا گوره

د ښکلا د نوم په تورو درته وايم

تر زړگي وي لاهم تېرې ځينې ښکلي

له خبرو په زړه پورو درته وايم.

1379ل کال، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېر شوی توری

دا یو زړه چې رانه دلته اشنا! هېر دی

د هغوی دکانو شمېر مې هم بیا هېر دی

د جانان د پلونو خاورې چې شنم

دې کوڅه کې مې یو (توری) بېګا هېر دی

بس له دغو سپینو خلکو دومره واورئ

چې یې ذکر لا د لمر او سبا هېر دی

د شیطان قدم پر زړه تقدیر رد کړی

چې دا ولې ترې زړګی داسیا هېر دی

سپینې اوښکې اوسلګۍ، زارۍ، خبرې

ته وا ناز غوندې منتر ترې رښتیا هېر دی.

1379ل کال، کندهار

ستورې

د حسن پرمدار وې دوه خشنګ ستورې

اوسېږې دواړه یاره! ښنګ پر ښنګ ستورې

عشقونه چې نغمې شي او شرنګېږې پرې

دا څو شي له دې ستورو هماهنګ ستورې

د زړه د شپې سباوې په راتګ ته وا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوی مري چې لړ پورته شي په درنګ ستوري

دا شپه چې شمعې غواړي او مفلسه ده

بایللي بې وي خدایه! بیا خپل دنګ ستوري

را اوري سر ته ناست"درویش" اسمان څخه

بېشمېره(په لمن کې) با اهنګ (ستوري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالقدیم پتیال

ځوان شاعر عبدالقدیم پتیال د حاجي سردار محمد الکوزي زوی پر 1361ل.کال د کندهار ښار په لومړۍ ناحیه کې زېږېدلی دی، د ځینو ستونزو له کبله یې زده کړې نیمګړې پاتې شوې او د ژوند کړاوونو ته یې اوږه ورکړه، چې اوس هم د لوحه لیکنې دکان لري. د لیکګرۍ هنر ترڅنګ لیکوالي هم کوي، چې پر دواړو یې لاس بر دی او ښګګه پیاوړی او بریمن مټ لري، که څه هم ډېرتنکی دی، ښه استعداد او تاند ذهن یې دا په ډاګه کوي چې پتیال به په نږدې وخت کې د ښایسته کندهار پر هسك باندې د یو ځلاند ستوري په څېر وځلېږي او ډېرې سترګې به وبرېښوي.

څه له پاسه درې کاله وړاندې چې د ځینو په وینا لا یې د شعر پر ځمکه خاپوړې کولې، په یوه ادبي غونډه کې یې ځینوشعرونو یو شمېر مینه وال رامات کړل، وروسته چې له نورو ادبي ملګرو سره اشنا شو او نوې کتابونه یې ولوستل نو په لنډه موده کې یې شعر د مستۍ په هغه ځُم کې رنګ شو، چې "جهاني" یې جهاني کړی او ډېر زړونه یې تسخیر کړي دي.

تر څه مودې وروسته یې دځینو سر لارو شاعرانو له اغېزو څخه هم د وتلو هڅګګه پیل کړه او تر یوه حده یې خپله لار په نښه کړه، اوس که یې څوك شعر لولي پرته له دې چې نوم یې واخلي نو شعریې پېژندل کېږي.

شعر یې په یوه ځانګړې مستۍ او شور کې ډوب دی. لنډې کیسې هم لیکي، چې یوه ټولګه ترې جوړېږي، کره کتنه هم کوي چې ښه په نره په کې پر مخ روان دی، ځینې فني نیمګړتیاوې به لري خو دا به وخت ته ګورو چې دی ترې څه مومي، نوروته څه ورپه برخه کوي او وخت ورسره څه کوي.

د سترګو مسجد

یو مست کافر احساس مې پر ثواب تاو او راتاو شي

له خروشه نا ارام شي، پر ګرداب تاو او راتاو شي

د مینې له چینې نه د وفا کټورې ډك کړې

د نور له مستو وړانګو بیا بېتاب تاو او راتاو شي

د اوښکو له محله مرغلینې پېغلې ورکې

د خیال نیلی یې اوس خو پر پنجاب تاو او راتاو شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورانکار او یار ساقي مو د زاهد خلوت راګړوب کړ

وای ګونډي چې دا شېخ مو پر شراب تاو او راتاوشي

الهام ته د غزل مې حريفان بې ګټې ګواښ کړي

يو بيت به يې د دوی پر درست کتاب تا او راتاوشي.

/1379زمرى/26ل. کال _کندهار

د غچ ژبه

د الهام شېخ، د مست غزل پر لوړ منبر غرېږي

خو د شپو شپول ورته تر مخ او تر اوتر غرېږي

د غه باټك د(زمري زوی)د(خره) له ترپه ژېړ شو

خو په خبرو کې هر چاته يو لښکر غرېږي

ستا د جام تور ځنګل کې ښکار شوه زما د شونډو هوسۍ

نو د غچ ژبه به ساقي اوس سر پر سر غرېږي

دا د(طور) لور ده، پردی ځوانه! بد ور ونه ګورې

که څه ددې ښامار ته، ستا ښامار منتر غرېږي

خير که د مرګ ګرېوان کې ښخې شوې دژوند سرې اوښکې

خو دلېمو پر راڼه عرش به په محشر غرېږي.

/1379لمريز، دويمه ناحيه، کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپېره ژبه

دمستۍ یو مست سېتار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

داحساس دسپېدو څار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

دتقوا دپښو له ترپه زما دزړه هر غوږ کوڼ شوی

د پایزېب خوږ شرنګهار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

دسپېرې ژبې پر ځمکه د شرابو اتڼ سوړ شو

نو خود زوړ یار مست خمار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

زما د ښکلي د کور وره کې ځړول چې مې خيالونه

هغه ځای او هغه دار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

د لېمو د اسمان لمر کې د ښو شپې شوې سرکشې

اوس د يار يو روڼ ديدار مې رانه ورك دی، وي به چېرې

دا غزل مې شېخه شوی چې ميدان ورته خالي دی

ها(ښاغلی ګناهکار) مې رانه ورك دی، وي به چېرې.

/1379وږی/2 ، کندهار

د احساس سرخانه

راځه ماتې دې توبې کړه، د شراب په جم شريکه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خیالونو ایمان راوړه، پر سرکښ صنم شریکه

د احساس په سرخانه کې د غیرت چرسان تیار کړه

پر چیلم بیا شونډې کېږده، کش کړه درونډ خوږ دم شریکه

د مستۍ احد کې خرپ خروپ د مچکو تورې اورې

موږ په دې غزا بېلېږو، له یو تور تورتم شریکه

شېخه موږ خو ښکلي تل په غېږ کې ټینګې دي نیولي

راشه ته هم پر یو چټې ځان کړه سریښ هر دم شریکه

د لېمو جام مو نن ګرو دی، په کعبه کې مو مستي ده

نړوو په نظرونو د رقیب حرم شریکه

د"غزل"په (ښکارپورۍ) کې سندریزې ببباکۍ دي

راتویېږي مست خیالونه تر(پایلوچ) قلم شریکه.

/1379غویی/12 ل.کال_کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالقیوم مینه وال

ښاغلی عبدالقیوم مینه وال د حاجي عبدالرحیم زوی پر 1348 ل-کال د کندهار میوند ولسوالۍ د پاشمول په وزیرانو سیمه کې زېږېدلی دی. خورې ورې دیني زده کړې یې کړي، نوموړي هم د کډوالۍ او جلاوطنۍ ترخې ورځې تېرې کړې او پر دې ستونزو سربېره یې له شعر و شاعرۍ سره خپله مینه پاللې ده. کله چې د کندهار ادبي ټولنې مشري ورتر غاړې شوه نو ددې ټولنې د غونډو جوړولو او سمبالولو چارې یې په مینه پر مخ بېولې، د همدې هڅو په لړ کې یې له ډېرو سیمو څخه ځوان شاعران او لیکوال سره راغونډ کړل او سره معرفي کړل.

مینه وال صیب د پخو شاعرانو له تجربو څخه هم ګټه اخیسې او خپله هم هڅه کوي چې په شعر کې یې اخلاقي معیاورنه ، ټولنیز او اسلامي ارزښتونه خوندي وساتل شي. شعرونه یې تر یوې ټولګې ډېر دي کوم خپور شوی مستقل اثر نه لري. د ډېرې اوسېلې خاوند دی، که په فرهنګي او ادبي ډګر کې یې خپله هڅه او مینه په عملي توګه ګړندۍ کړې نو پایله به یې ډېره ګټوره وخېژي، هیله ده د مینه وال صیب مینه یوازې په شعر کې رامحدوده نه شي او په نثر کې هم خپله قلم وچلوي، ځکه ځینې نثري ټوټې یې ښې وې. ورځنیو ستونزو په کراره نه دی پرې ایښی، کله په کابل کې وي، کله په خپل کلي کې او کله هم په کندهار اطلاعاتواو کلتور ریاست کې، د خورو ورو شاعراوانو په راټولونه او یو له بل سره په معرفي کولو کې ډېره خواري ګالي. خو په دې کار کې د یو منظم پلان د نشت له کبله کوم پاموړ پرمختګ نه ترسترګو کېږي، له دې کبله د ډېرو سیمه ییزو ځوانو شاعرانو استعدادونه هماغسې پاتې دي او تر دې مهاله یې فرهنګي اړیکي کمزوري دي.

نو هیله ده چې د مینه وال صیب په مینه و هاند د کندهار مېشتو ځوانو شاعرانو اړیکي ټینګ شي او دا ځوان استعدادونه وغوړېږي.

دا هم د مینه وال صیب د زړه اواز چې د شعر په ژبه انځور شوی دی:

د ښکلا پېغله

د ښکلا پېغله مو له کلي نه بدرنګه وځي

په وینو سره لکه سور ګل غوندې همرنګه وځي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په موسکه خوله یې د سکوت دېوانو سوك وهلی

لکه پردېس له خپور پالنګه مو ملنګه وځي

د ناز پري یې دسره کلي سرو لېوانو یوورېه

د ویر په چم کې د ناسیال ټپوس له جنګه وځي

د څو دېوانو تور مخونه یې په خوب لیدلي

د خوب له حوله چې تورسر له "دهمزنګه" وځي

ویبلو پښو ته یې وزرې د غزلو ږدمه

چا وې له کلي نه مو لاړه، له فرهنګه وځي.

خبر د پوهې او تدبیر ده

زه یې له یاده لکه مړی د پرون ووتم

چې له کاروانه د ژوندیو په ژوندون ووتم

دوی په موسکا موسکا یو بل ته سترګکونه وهل

زه په نیمګړي عشق د میو له وېشتون ووتم

دا چې ما ویشتی د نن فکر د پرون په کاڼو

ځکه تش لاس نن له ډك ښار د تمدون ووتم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړم چې د عقل پر منبر تل لېونۍ خبرې

ګوره انجام کې هم له پوهې، هم جنون ووتم

چا دزهرې، چا دمریخ پر کنارو ودانګل

زه دخپل ځان په غم اخته یم، له سمون ووتم

نور به لا څو سرونه نذر دې جونګړې ته وړم

چې نه ماڼۍ شوه، نه جونګړه ترې یو شپون ووتم

خبر دپوهې او تدبیر ده، څه بې ننګ خو نه یم

دا چې له دې رنګین جهانه خړ پښتون ووتم.

خپلواك

موږ خو د چا د قامت سیوري نه یو

چې ترقامته یې مهمل‌پاتې شو

نه هم له چانه د سوال هیله کوو

چې ترې پر لاره لکه پل پاتې شو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ وجود هم ځان له سیوری لري

موږ په قامت به خپل افضل پاتې شو

زموږ قدم هم ځان له پل زېږوي

موږ به په یون سره مشعل پاتې شو

موږ خو د چا دښکلا وړي نه یو

نه به د چا د ښکلاغل پاتې شو

موږ د ښکلا له کلي دلته راځو

موږ به تیارو ته تل اجل پاتې شو.

کندهار

د زړه هنداره

والله چې بیا مې نن له سترګو نه پرې توی شوې اوښکې

چې د پیمخو مې لاسو کې مات بنګړي ولیدل

خدای‌شته د کوم شهید په وینو یې وو سره لاسونه

پر ګودر پاتې مې په وینو سره منګي ولیدل

د زړه هنداره چې په کاڼو د نفرت ماتوي

په دغه ښار کې مې همداسې لېوني ولیدل

و بې شعوره، خو زموږ د باشعورو په ویر

لانده په اوښکو مې د ګل سره اننګي ولیدل

یوه وزرمات بلبل سحر هم راته داسې ویل

څو وزرماتي مې همداسې بېګاني ولیدل

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهید-شهید ښکاري ملګرو! مینه وال د الفت

څو ښېنوا مې ترېنه پاتې اسویلي ولیدل.

عبدالله هنرمل

ښاغلی عبدالله هنرمل پر 1356 لمریز کال د محمد کریم په کاله کې وزېږېد، خپلې لومړنۍ زده کړې یې همدلته په کندهار کې بشپړې کړې، وروسته یې په ځینو جوماتونو او دیني مدرسو کې هم زده کړې وکړې، خو په هېواد کې دناسمو حالاتو او دخپلې کورنۍ د اقتصادي ستونزو له کبله ونه توانېد چې خپلې زده کړې بشپړې کړي.

څه له پاسه لس کاله کېږي چې شاعري کوي چې ولسي رنګ یې په شعر کې جوت دی، همدا راز دده په شاعرۍ کې د ولس د زړه هغه اواز هم رااخیستل شوی چې تر ډېره وخته ددې ځورېدلي او کړېدلي ملت په ګوګل او خوله کې بند پاتې و. دوه درې کاله وړاندې به یې کله کله په طلوع افغان ورځپاڼه کې شعرونه خپرېدل، خو کله چې یې په کورنۍ کې د هنرچاپېریال نور هم تنګ کړای شو، نو ښاغلی هنرمل یې (په شعوري ډول) دې ته اړویست چې له کتاب او قلم څخه فاصله واخلي، لیکوالي پرېږدي او یوازې د روزګار درنو بارونوته ملا وتړي. له بده مرغه تر اوسه پورې یې نه بله لیکنه وکړه او نه هم شعر ولیکه. سربېره پر دې ډېر مینه وال او هنر ته لېوال ذوقونه یې په خپلو ګوتو کښېل شویو انځورونو او لیکګرۍ ته رامات کړي وو. له نېکه مرغه اوس هم دا هنر پرمخ بیایي، که په دې برخه کې یې درياضت او مینې لمن پرېښودہ نو دا هنرونه به یې هم له لاسه ووځي.

د نومورې د نویو شعري بېلګو د نه لوستو له کبله یې پر پخوانیو هغو هم چې د شاعر لومړنۍ تجربې دي څه ویل غوره نه بولو.

وریت خمار

لامبي لا اسمان په وینو، ماتې ارادې نه دي

وتي د وختونو له سینو نه هم کینې نه دي

هوښ کوه! یوبل مین پرون هم په کې ډوب شولو

مه درومه زړګیه! دا کوڅې هغه کوڅې نه دي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلته مینه نه شته، ورته غبږ په سترگو مه گوره

دا انگړ پردی دی، دغه سترگې د لیلې نه دي

ستوغه پردېسي ده، څوك دې حال راځخه نه پوښتي

کلوپ د زړو هوجرې دي، د چا خلاصې دروازې نه دي

ته که ځنې لاړې، ښکلي هم ورځنې تللې دي

کلي کې لا مړې دخپلمنځي جگړو لمبې نه دي

وریت خمار دې ځار شم، زما سترگې یې شاهدې دي

تا شوگیرې کړې، څوك دې نه وایي چې شپې نه دي

نورڅه که مې نه شته خو یو ته راځنې مه درومه

ما پر زړه راوړې دلته بل چا ته اسرې نه دي.

سور غمی

زموږ نه یو قوي ښامار بری وړی

تخت نه یې د زړونو سور غمی وړی

اوس به موږ د زړه په بڼ کې څه کړو؟

چا رانه گلونه چا سپرلی وړی

تېره مو روژه شوه لا اختر نه دی

لاس نه د هلال یې سپین وښی وړی

شته خو پر خپل ځای دی ځنگې ولولو

زموږ د خدای له نومیې غړوندی وړی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه شته چې په لوړ غړ ليلا ووايي

وخت رانه دکلی لېونی وړی.

خمار دې يم

سترګو کې مې ونغاړه، خمار دې يم

زړه ته درنږدې به شم، پرهار دې يم

ښکلې يې په ناز باندې لوی شوی يې

ورك به شې، پر بله مه ځه لار دې يم

ته لکه ټپه هسې شيرينه يې

راشه چې دې ولولمه، زار دې يم

شوني نه دي بيا چې دې سپرلي ګورم

سر کې مې ګل وټومبه، دستار دې يم

خدايج درته پېيلی د غزل په تار

غاړه کې مې وزنګوه، هار دې يم

تاو مې کړه له غاړې نه لاسونه خپل

هـسې څه پـــــــــــروا ده، ګرانـــــې يـــــــــــار دې يم.

عبدالواسع هڅيال

عبدالواسع هڅيال د رحمت الله "چې خلك يې داغاجان په نامه هم پېژني" زوی پر 1356لمريز کال د کندهارښار په پنځمه ناحيه کې زېږېدلی دی، په البېروني لېسه کې يې خپلې لومړنۍ زده کړې تر اتم ټولګي پورې ورسولې، ورسره ديني زده کړه يې هم څه نا څه کړې ده، کله به چې له کابل يا پېښوره يوه نيمه نوې خپرونه کندهار ته رارسېدله او ټولو ملګرو به هڅه کوله چې لومړی يې وګوري، نو مازيګر به ورسره د هڅيال ضرور ناندرۍ وه او په

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې هڅه کې به و چې د يوې شپې لپاره يې ورڅخه تر لاسه کړي. نوموړی اوس د کندهار مجلې د ليکني هيت غړی دی او ددې مجلې هنري برخه چلوي.

هڅيال هم د ډېرو نورو شاعرانو په څېر د شعارونو له اغزنې دښتې څخه رااوښتی او د هنري شعر شنه بڼ ته يې ځان ورلنډ کړی دی، که يې لومړني شعرونه له اوسنيو هغو سره پرتله کړو ډېر بدلون په کې ترسترګو کېږي، د پخوانيو شعرونو ډېره برخه يې هغه شعاري ډوله خبري دي چې ځينو ورته د حماسې استر ورکړی او ددې ډول خبرو ناظم ته يې شاعر ويلی دی، د همدې مطالعې او ادبي ناستو ولاړو برکت و چې شاعرانه مزاج يې لا هنري او غزليز شو، که يې د همدې هنري او غزليزې شاعرۍ لار پرې نه ښوده نو تر څه زيار وروسته به ډېر ترې ذوقونه د خپل شعر پر چينې خړوب کړي.

ملنګې سترګې

زړه مې داستا غمونه ټول ونيسي

لکه سپوږمۍ چې ځان ته شپول ونيسي

واړه د بم لوګي کړي پاڼې پاڼې

څوک به مو پاڼې د غاټول ونيسي

څنګه لوګی شوه ړنګه بنګه ځواني

څوک اوس رباب او ښکلی ډول ونيسي

پېغله ملاله مو پرديو يووړه

څوک به د غاړې رنګين پسول ونيسي

نه شته په ټوله ميکده کې يو جام

تا ته به څوک خالي کنډول ونيسي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې چېرته کېنم له پیمخو سره

سترګې ملنګې شي کچکول ونیسي.

سیوری

ګران ملګري محمدیارته!

سیوری مې تا ته پر لو لار ولاړ دی

لکه یتیم ماشوم بې پلار ولاړ دی

هغه د ښکلي کابل ښکلی مې اوس

د بل مزدورهسې ناچار ولاړ دی

تش د یوې ګولې مړی لپاره

له کوره ورك دی خواروزار ولاړ دی

بس ټول وګړي مو له ژونده ستړي

سرِ وچکالي ده کاروبار ولاړ دی

تل د رنګینې ګناه هڅې کوي

دا خو"ښاغلی ګناهکار"ولاړ دی

هغه دی ښکلو ته اوس لاس اچوي

پاس پر ګودر"محمدیار" ولاړ دی

د اناالحق چغې وهي

روح مې منصور پر سر د دار ولاړ دی

د میخانې باداره هېر یې نه کړې

هڅیال له وخته انتظار ولاړ دی.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

1379/6/14ل

کندهار

تور مرگونه

د ژوند په کرونده کې مو کرلي تور مرگونه

هرخوا مو و درشل ته دي راغلي تور مرگونه

ښتن مو په برخليك کې د تور مرگ لاسليك راکړی

نو ځکه راته گران او هم ښاغلي تور مرگونه

د ژوند پر اننگو مې د ماتم سېلۍ مېلمه شوې

اشنا! زه مېلمه پال يم، ما پاللي تور مرگونه

يو ځلې که مو بيا د ژوندون فصل رازرغون شي

نو خدايږو له دې ځايه ترهېدلي تورمرگونه

منزل ته رسېدای نه شو قدم قدم مو مرگ دی

هڅياله! موږ له وخته دي گاللي تور مرگونه.

1379/2/29ل کال، کندهار

سرونه

چېرې پيدا شول، چېرې لوی شول دا بدرنگ سرونه

د حق نظام دی، پيدا کېږي رنگ په رنگ سرونه

چې خپل کلتور او فرهنگ پرېږدي کړي پردوته مخه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالولي زاهد

ښاغلی عبدالولي زاهد د حاجي عبدالمجيدخان زوی پر1357ل کال د زابل ولايت د کلات ښار په "لککو" کلي کې زوکړی دی، ديني زده کړې يې کړي او له دربيو کلونو را په دېخوا شعرونه ليکي، نوموړی اوس هم په زابل کې استوګن دی، د هنري ښايست تر څنګ يې په شعر کې د حماسې يو څرك هم جوت دی، خو دا حماسه هغه شعاري ډوله خبرې نه دي چې کله کله د ځينو سياسي اونظامي مقصدونو لپاره کارول کېږي، بلکې دا افاقي حماسه د هغه خپله ذاتي او فطري ځانګړنه ده، چې د ډېرو خپلواکۍ مينو افغانانو په خټه کې اخښل شوې ده. نوموړي هنريت او شعريت ته په درنه سترګه کتلي او هڅه يې کړې چې پوره خيال يې وساتي.

څرنګه چې په دې وروستيو څو کلونو کې په زابل ولايت کې د شعر

چرګۍ توده شوې او په بېساري ډول په کې ژبور او سترګور شاعران او قلموال په کې راټوکېدلي دي، نو په دوی کې ځينې داسې څېرې هم شته چې د اوسمهالي شعري بهير يوه رنګينه برخه جوړوي، زاهد به هم دخپلو او ادبي بنډارونو له يارانو څخه رنګ واخلي او د شعر وړانګې به يې نور هم په ذهن او خيال کې غزونې وکړي. که خپله جهان بيني(نړۍ ليد) يې له خپلو ادبي او هنري تجربو سره يو کړ، نو فکر به يې ژور او خيال به يې نور هم اوچت شي.

سپينه توره

د معرکې ډګر نن بيا د وينو رنګ واخيسته

چې مې فاتح اشنا نن بيا لاس کې خدنګ واخيسته

د ځناورو په لښکر کې لارې جوړې کړلې

نن چې په ننګ د افغانانو تورې شرنګ واخيسته

په سپينه توره يې کړل غوڅ څو فرعوني سرونه

له ډېره زوره يې نن بيا کهکشان زنګ واخيسته

چې ولولو يې بيا ويده احساسات وپارول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته په مینه د ادم مات رباب ترنګ واخیسته

بیا یې خوره کړه د ملالې ټپه هر مورچل کې

زاهده! ګوره هر تاریخ چې مو نن ننګ واخیسته.

ښکلی اظهار

توره شپه چې د نړۍ پر اسمان راشي

مقابل کې بیا سپېڅلی سهار غواړي

دا قانون دی په مضمون د عاشقۍ کې

زړه په څنګ کې نازولی نګار غواړي

چې له یار سره کلام د مینې پټ وي

خلك وايي چې دا ښکلی اظهار غواړي

چې دریاب کله په سترو څپو سرشي

اخر بېرته لکه مړی کرار غواړي

چې دعوه د اناالحق څوك په اعلان کړي

بیا یو تش د جرم پړی د دار غواړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک چې درومي و منزل د خپل هدف ته

زاهد وايي دا رښتينی سالار غواړي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالبصير عبرت

ارواښاد عبدالبصير عبرت پر 1352ل کال د زابل ولايت، ناوې والسوالۍ په بلبلي کلي کې زېږېدلی دی. له اره د وردګو ولايت د سيداباد ولسوالۍ اوسېدونکی دی، چې پلار او نيکونه يې ډېر کلونه پخوا زابل ولايت ته راکډه شوي او هملته يې استوګنه غوره کړې ده.

په څوارلس کلنۍ کې يې د پاکستان په يوه ديني مدرسه کې خپلې لومړنۍ زده کړې پيل کړې او بيا يې د همدې هېواد د بېلابېلو سيمو په ديني مدرسو کې درسونه وويل.

تر څه مودې وروسته بېرته خپل هېواد ته راستون شو؛ يو کال يې تېر کړی نه و چې بېرته پاکستان ته لاړ او يو ځل بيا يې پر ديني زده کړو پيل وکړ، د يوه کال په بهير کې يې قران کريم په بشپړ ډول حفظ کړ.

نوموړي په خپل ژوند کې ګڼې شمېر فرهنګي او ادبي کارونه ترسره کړي، د هرات او کندهار ولايتونو په اطلاعاتو او کلتور رياستونو کې يې ډېره موده د يوه ژمن او هوډمن ليکوال او اديپال په توګه دنده ترسره کړې ده.

نوموړي پر دې بوختتياوو سربېره شاعري هم کوله چې د شعرونو ټولګه يې د ده تر شهادت وروسته د کندهار اطلاعاتو او کلتور رياست له خوا پر 1378ل کال خپره شوه، په دې ټولګه کې د عبرت هغه شعرونه راغلي چې له 1370_1371ل کال راوروسته شعرونه راغلي دي. کېدی شي دا ټولګه بشپړه نه وي او ډېر نور شعرونه يې له چاپه پاتې وي، ددې ټولګې ډېر شعرونه حماسي او رزمي بڼه لري، ورسره ځينې داسې بېلګې هم لولو چې د هنريت له مخې ډېر لوړ او ارزښتمن دي.

د عبرت شاعري دده د عمر په پرتله ډېره اوچته ښکاري که چېرې ژوند ورسره وفا کړې وای نو عبرت به خپلې ټولنې ته داسې هنري بېلګې وړاندې کړې وای چې په ښو او معياري بېلګو کې وشمېرل شي، له بده مرغه نوموړی پر 1376ل کال په بادغيس ولايت کې په شهادت ورسېد. او هنري ژوند يې هم نيمګړی شو.

ښکلا

ستا دښايست په بدرګه کې و يو لمر درسره

يوه سپوږمۍ وه بل د ستورو غټ لښکر درسره

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا له راتلو سره د جهل تيارې شولې رڼا

چې د تيارو پر سينه ښخ شو ها خنجر درسره

رادې ورې مورې ته د حيا له ميو ډکې پيالې

چې د حيا او حلم کان و هغه غر درسره

دا واړه ښکلې صفتونه دي په تا کې نغښتي

جام د جمشېد، بوی د ختن، غږ د حيدر درسره

د حيرت ګوتې ورته غاښ باندې عقلونه نيسي

چې حکما ورته حيران دي ها هنر درسره

ستا په دربار کې څو وګړو ښې تحفې وړاندې کړې

زما عبرت دې په تحفه کې وي دا سره درسره).1(

1373ل کال، زيارت

اوږد کاروان

زما له وچو شونډو هسې خندا تښتي

لکه غېږ نه د وربځ چې برېښنا تښتي

سربه ستا په پښو کې ټيټ نه کړم فلکه

د خودۍ له حماسو مې دنيا تښتي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ای ناصحه! زما مینه پښتنه ده

پښتانه کله له جنګه په شا تښتي

چې زمری د محبت ور په کې پروت وي

له هغه زړه نه هوسۍ د تقوی تښتي

زما ژوبل احساس هسې دی ډارشوی

چې دعصر له دعا او دوا تښتي

دا د عمر اوږد کاروان دومره په منډه

ولې زغلي چېرته درومي، له چا تښتي؟

زه چې لرې ورته په ځیر شم هسې ښکاري

چې هرچانه مرور دی تنها تښتي

د عبرت پر قسمت کوم تندر لوېدلی

چې له څنګ نه یې رقیب او اشنا تښتي.

لرغونی کاروان

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندي کندي کندهار مو راته قند شو

ژوبل ژوبل په زابل کې ژوبلول دي

د غیرت غزاوې وشوې په غزني کې

په وردګو کې وریت شوی وریتول دي

د غلیم ټبر لوګی شو په لوګر کې

د پکتیا زلمیان نن بیا په لوړ تکل دي

هر مکار تکه تکه شو پکتیکا کې

ننګیالي ورکوچېدلي په کابل دي

په هلمند کې هیله من زړونه نڅېږي

په روزګان کې ارزوګانې واړه حل دي

په فراه کې دفرحت وږمې چلېږي

د اغزیو دوران تېر شو دري ګل دي

په نیمروز کې نیمه ورځ د دښمن ژوند و

په شنډنډ کې یې شنډ شوي شنډ مورچل دي

د خوښۍ هارونه راغللو هرات ته

چوپ په غور کې د بېغورو غورېدل دي

دا لرغونی کاروان درومي ټول جهان ته

که تاجك دي، که ازبك دي، که مغل دي

په غونډانو کې غنده غوندې خونسا شوې

بلبلي کې نغمې پیل د بلبل دي

په شمشاد کې دغه سپین بیرغ رپاند کړې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی څښتنه! د عبرت دغه غوښتل دي.

وځي

چې یې له ژوند نه جنازه دارمانونو وځي

له هغه زړه نه کاروانونه د اهونو وځي

چې د رودونو قافلې ور په کې شپې تېروي

خاموشې څرېکې له زخمي زخمي زخمونو وځي

چې په نغمه یې غرغرې ته لا نڅاوې کېږي

هغه کړنگا خو د سرو میو له جامونو وځي

سحره! تا به زمونږ اسمان لره په زور راولي

د لوږ تکل زلمیان نن بیا له زندانونو وځي

گوره قاتله! انتقام نه چې بېغمه نه شې

د کسات غشي لا اوس هم له دې قبرونو وځي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالحمید ارغنداوی

ښاغلی عبدالحیمدارغنداوی دلال محمدزوی پر 1321ل کال دکندهار ارغنداو ولسوالۍ په لوی تابین کلي کې زیږېدلی دی. لومړنۍ زده کړې یې په شاه اشرف ښوونځي کې پیل کړې او تر فراغت وروسته دکابل په ابن سینا منځني ښوونځي کې داخل او تر دریېو کلونو وروسته دکابل دارالمعلمین په لسم ټولګي کې شامل شو اوپر 1341ل کال یې د فراغت سند او بری لیك له ترلاسه کولو وروسته په کندهار دارالمعلمین او تجربوي ښوونځي کې د ښوونکي په توګه رسمي دندې پیل کړې، څه موده دارغنداو د غازي محمداکبرخان ښوونځي سرښوونکي او د محمدایوب خان منځني ښوونځي د ښوونکي د مرستیال په توګه هم پاتې شوی دی. پر 1358ل کال یې د ګڼو هېوادمینو افغانانو په څېر د مجبوریت له مخې پاکستان ته د هجرت لار خپله کړه، دکمونستې ځواك تر ماتې وروسته بېرته هېواد ته راستون شو او په کندهار کې یې استوګنه غوره کړه.

پر اوس مهال د طلوع افغان ورځپاڼې دادب او هنر مدیر په توګه دنده ترسره کوي.

نوموړی له ډېر پخوا نه له شعر سره مینه لرله، خو د هغه په وینا کله چې روسانو پر هېواد یرغل وکړ، نو شعر یې نور هم ځواکمن او په زور کې شو او له شعر او هنر سره یې مینه نوره هم اورنۍ شوه. شعر یې دحالاتو تابع دی، هر مهال یې دټولنې انځورونه دهغې اوسېدونکو ته وړاندې کړي او هڅه شوې چې هنریت هم په کې اوچت وساتل شي

فنا

دا جهان به لا ودان وي موږ به نه یو

کور او کلی به بل شان وي موږ به نه یو

زمانه یوه شېبه تم کېدی نه شي

موږ نه پاتې څه ارمان وي موږ به نه یو

ښه خدمت له هر افغان سره ښه ښکاري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا په ژوند کې امتحان وي موږ به نه يو

که مو ځان وپېژاند هله به نېکمرغ شو

که نه سم کار به مو وران وي موږ به نه يو

ټوله درومي له جهانه په دې پوه شئ

هر عمل مو د ځان وي موږ به نه يو.

وران يې نه کړئ

دا وطن د زړو کان دی وران يې نه کړئ

د بلبل پاتې ارمان دی وران يې نه کړئ

د خوږمنو زړو احوال ته نظر وکړه

د افغان شوکت او شان دی وران يې نه کړئ

هر خونه چې نړېږي زړه درزېږي

دا تر ځان راباندې ګران دی وران يې نه کړئ

هر يو کاڼی يې سور لال د بدخشان دی

دا زما دين او ايمان دی وران يې نه کړئ

دلته ښخ دي زموږ د پلار نيکه هډونه

دا مکان دور دوران دی وران يې نه کړئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسکېرلی پسرلی

هسکېرلی پسرلی دی

بې ثمره نوبهار دی

نه سنبل شته نه بلبل شته

باغ او راغ هم خوار و زار دی

نه وربځ پر اسمان ښکاري

د هرچا تر سترگو خار دی

ځمکه خړه پړه اېسي

د ویرونو لوی انبار دی

سور گلاب راټوکېدلی

خو د مرگ په انتظار دی

پر بلبلو جوړ ماتم دی

ققنس هم په چغهار دی.

د وحدت توره

زما د سرو شونډو موسکا خوښه ده

د لېونیو بیا ژړا خوښه ده

څوك په تورتم کې رڼایي لټوي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چا د مينې مشغولا خوښه ده

د چا پر سرو شونډو موسکا نه ښکاري
دلته غمونه د بل چا خوښه ده

زه د نفاق له قيده و تښتېدم
نور مې تر دې توره بلا خوښه ده

راشئ راټول شو پر دې خپل نغري
د وحدت توره مې تر ملا خوښه ده.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالمجید بابی

ښاغلی عبدالمجیدبابی د غلام حیدر خان بابي زوی پر1337ل.کال د کندهار ښار د بامیزو په کوڅه کې د خپل نیکه ارواښاد عبدالله بابي په کور کې زوکړی دی، خپلې زده کړې یې په مشرقي او احمدشاه بابا ښوونځیو کې تر دوولسم ټولګي پورې رسولې دي.

د دوو کلونو لپاره یې د ښوونکو روزنې لوړې موسسې د ټولیزو زده کړو په څانګه کې هم لوړې زده کړې وکړې.

د غویي تر خونړي کودتا وروسته یې د ژوند ټولې هیلې او کارونه نابشپړ پاتې شول، له زیاتو کلونو راپه دېخوا شعرونه او نثرونه لیکي.

په شعر کې یې ملي مسایل اوټولنیزې غوښتنې رابرسېره کړې دي، په خپل ځیره ژبه او شاعرانه دریځ سره یې د زورورو پر وړاندې دقلم سنګر ټینګ ساتلی، پر ملي او هېوادنیو مسایلو یې ډېر څه لیکلي او اوس هم لګیا دی. بابی صیب د شهرت او نوم تږی نه دی او د یو شمېر نوم خوښوونکو په څېر هم نه دی چې د هرې ورځې په تېرېدو سره یې فکري او عقیده یي لوري بدلون ومومي، غوڅ دریځ لري او خپله هره خبره په زغرده کوي. ګڼ شمېر نا چاپ اثار ورته پراته دي په دې برخه کې یې ځینې پروژې هم تر کار لاندې دي. خدای دې هغه ورځ راولي چې نوموړی دغه اثار خپلې درنې او پتمنې ټولنې ته وړاندې کړي. نوموړي د جغرافیې او تاریخ څانګې لوستي، چې په دې برخه کې دډېرې مطالعې او تجربې خاوند دی. سر بېره پر دې د هېواد پر سیاسي او ټولنیزو مسایلو یې هم ډېرې لیکنې کړي چې پامور او ارزښتمن دي. د بابي صیب ټولو ورونو او دکورنۍ نورو مشرانو ځانونه فرهنګي او ادبي خدمتونو ته وقف کړي او فرهنګیاله او فرهنګپاله کورنۍ ده. د خپلې ملي ژبې د ودې او پرمختګ لپاره یې هڅې د قدر وړ دي.

شك

دا له شوق نه لمر ځرګند دی، که دشپې دروغجن سهار دی

دغه سپین باړخو شین شوی، که چاپېره ترې ښامار دی

دا ژوندون په کټ کټ خاندي، که مرګی رادرومي خوا ته

دامړه تن ته ساه ودېږي، که پر زړه دکاڼو وار دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

داله تبې نه زګېروی دی او که څوږ دانالحق دی

د غه لاندې لمر ته څوړند او که لوی منصور په دار دی

دا دتورې شپې تور لاس دی، که پر شنه اسمان برېښنا ده

دغه سوی اور لړونی، که ځلانده ذوالفقار دی

دا مجنون ته ښه راغلاست دی، که لیلا نارې پرې پاشې

دا دمینې مغزی هسك دی، که بری وړی اغیار دی

د اتدبیر ناتوانه ښکارې او که عقل مرور دی

دا ازل د واك څښتن دی، که له بل سره اختیار دی

دا مېړانه نذرانه وه، که خیرات دی دمېړانې

دغه سر دی غړغړه کې، که مست شوی یې دستار دی

د ابابی په خوب ویده دی، که له ویښو سره مل دی

دا خپل لوری ترېنه ورك دی، که دی ورکو کې ایسار دی.

نظر

ستا پښتون مخ د اغیارو نظر واخیست

دماښام غله له سهار څخه لمر واخیست

د خوښۍ پر درشل ویر ښه راغلاست وایي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مړه برات ستا له روژې نه اختر واخیست

ماویل ستا پر ځیگر به سجده وکړم

خو ابلیس رانه دمینې منبر واخیست

چا ویل چې د مین تلوسه مړه ده

د ویلاړ قاصد مې بیا ستا خبر واخیست

دمزار خوا کې رڼا له ورایه ښکاري

شمعې پېټۍ داورونو په سر واخیست

دجنون پاچا ته ستورو پیغام راوړ

چې بدنام ژوند دې د مړینې استر واخیست

د بابي غزل دلمر په شونډو وگرځي

لمر له ده او ده لمر نه اثر واخیست.

/1376وږی/27

کندهار

هوډ

د دوزخ تر ځنگ مېشت شوي ثوابونه

و نفلونو ته نڅا کړي گناهونه

ماښام غواړي ورته سپین لمر سجده وکړي

دشپې کټ باندې ویده کړي اسمانونه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رڼو ستورو کاروان په ولجه یوسي
پر لمنه دسپوږمۍ کېږدي داغونه

کهکشان ورته په سرو سترګو کاته کړي
دارغند په اوبومینځي وزرونه

ډاډ د سره شفق سینه کې منصور ستایي
زنګوي ددار په غېږ کې سنګسارونه

د برېښناغشو پر سد شپه لېونۍ کړه
دتکبیر کاڼي یې ځاري منزلونه

دښکلا پښتنه اوښکه به نرګس شي
که بابي کړه ورته پرخه سوغاتونه.

1376تله/4/

کندهار

تارونه

راشه غاړه وګوره، ګرالبي تش تارونه شول
غږ د انالحق راته پړي او دارونه شول

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

سترړې د مجنون سترګې، مینه د لیلا ګوري

ځي دقافلو سپوږمۍ، مخکې یې مزلونه شول

وینم یې سر توري شوې، ډېرې پښتنې پېغلې

وژړېد پتمن باڼو، اوښکه پېغورونه شول

اوس به سوځوي دوزخ، هغه اورنی شیطان

تشې محرابي چغې، واړه ګناهونه شول

ستوري په جرګه تللي، لمر ورته پیغام ورکړ

شپې لکه چې خروش کوي، سره یې ماښامونه شول

راغی دزُهرې زېرى، وایي سپېدې وچاودې

خوشې شو بندي سبا، مات یې زنځیرونه شول

سور شفق تېټ سر راغی، ښکل یې کړ تېپي ځیګر

غواړي چې سجده وکړي، مړه یې تکبیرونه کړل

مینه د بابې ښاري، دغه پښتني مورچل

دا دکهکشان ترې، یو مخ مورچلونه شول.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار1376/9/20

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبدالولي حلميار

ملا عبدالولي حلميار د حاجي محمد موسی زوی پر 1354ل کال د کندهار ښار د پنجوايي ولسوالۍ په پاشمول سيمه کې زوکړی دی. زده کړې يې په خصوصي ډول په بېلابېلو ديني مدرسو او جوماتونو کې له بېلابېلو ملايانو او ديني پوهانو څخه کړې دي، له شپږو کلونو را په دېخوا شعرونه ليکي، چې وخت پر وخت دکندهار ولايت په خپرونو کې خپاره شوي دي.

نوموړی اوس د ارغند جريدې مسول چلوونکی دی. داجريده د کندهار ادبي ټولنې له خوا هره مياشت يوځل په (16) مخونو کې په ښه ځرنګوالي او ځومره والي خپرېږي، چې هنري او ادبي برخې يې ارزښتمنې دي. دحلميار شعر يوازې په الفاظو سينګار شوی نه دی، بلکې د شعر د اوډون اوپيوستون ترڅنګ يې هنري جوړښت ته هم سترګې ور اوړي. دی هڅه کوي په خپل شعر کې له طبيعت څخه داسې توکي راواخلي او ټولنې ته يې وړاندې کړي چې ډېر ذوقونه ورته ترې دي او هر څوك ورڅخه خوند اخلي، ډېر ځل فکر ته هم د هنر پر ځای ترجيح نه ورکوي، د ځينو شعرپوهانو په اند دا د شعر ذاتي ارزښتونو ته په درنه سترګه کتل دي او څوك چې د شعرونو هنريت ارزوي، لومړی د شعر همدغو ارزښتونو ته د لومړيتوب حق ورکوي. د حلميارصيب شاعري ډېره زړه راکښونکې او مسته ده، دی د کندهار د اوسنيو ځوانو شاعرانو په کتار کې ځان ته ځانګړی مقام لري.

اوده ګر

کچکول د زړه کې زړونه وړي د مينې وار غواړي

دغه ملنګ د زخمي زړه کلي ته لار غواړي

هر يو قدم په بسم الله ږدي چې ستوري ښندي

د شپو په غېږه کې يو سپين د رڼا ښار غواړي

په بل څه نه ځي د سپين مخ له خزانې نه رقيب

پوه شوم مارنګه اوده ګر داسې ښامار غواړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غلې به نه شي زما نارې په زولنو ملګرو!

په منصوري نارو کې ونغښتلی دار غواړي

په رنګ د ستورو کې ماښام معلومېده دا کیسه

چرې د نور اخلي تیارو باندې ګوزار غواړي.

چغاره

کله چې څرېکه له پرهاره واخلي

لېونی زړه د مینې لاره واخلي

لکه تسپه د عشق پستو ګوتو کې

ذکر د یار ته ځای له تاره واخلي

ساقي یو داسې جام به لاسته نه کړم

چې مې له غېږې د خماره واخلي

هلته شکمنې شېبې تېښته وکړي

څوك چې د یار حال له ربیاره واخلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لکه ماشوم خپگان ساتلای نه شي

زړه چې دیدن غواړي چغاره واخلي

د نور چرې ستورو له تېغه وکښې

شپه به زخمونه تر سهاره واخلي

نگاره! ستا سپېگڅلې مینه کې به

رقیب ازار له حلمیاره واخلي.

گناه

زه له خوښیو خندا راوړمه ژړا وخېژي

چې هر ثواب مې ستا په سترگو کې گنا و خېژي

شمعې! دا پاتې پتنگان هم قربانۍ ته راغلل

غواړي چې هسکه تر اسمانه دې رڼا وخېژي

ددې وطن د خلکو سترگو دا اثر راوړی

کاڼو د غرونو ته دې وگوري طلا وخېژي

نور به د عشق په مدرسه کې سرگردانه نه وي

تنکی طالب زړه که په مینه کې ملا وخېژي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما رقیبان لیدل په خوب یو د بل غوښې خوړې
غواړم همدامې د لیدلي خوب مانا وخېژي

ګورو ښایست دی، ځان له خپل موقفه نه اړوي
زما عاجزي او ستا په برخه استغنا وخېژي

یو مسلمان یې په یقین د راتلو لار وڅاري
د بل له خولې نه چې وعده په ان شا الله وخېژي

روح بدرګه کړ حلمیاره لږ یې لوړ رخصت کړ
لکه منصور چې یې د دار په سر کې سا وخېژي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرت الله حلیم

ښاغلی قدرت الله حلیم د حاجي امان الله زوی پر 1360 ل.کال د هلمندولایت په لښکر ګاه ولسوالۍ پورې اړوند(کارېزکلي) کې زېږېدلی دی، لایو کلن و چې د ځینو ستونزو له کبله پاکستان ته کډوال شول او په (ځنګل پیر علیزي کمپ) کې استوګن شول؛ خپلې لومړنۍ زده کړې یې په بېلابېلو ښوونځیو کې تر سره کړي او منځنۍ هغه یې هم د کوټې په ښوونځیو کې پایته رسولې دي. پر 1376 ل .کال یې کندهار پوهنتون ته د کانکور ازموینه ورکړه او اوس د همدې پوهنتون، کرنې پوهنځي د درېیم کال محصل دی، د استاد الفت، رحمن بابا او غني خان له شعرونو سره مینه لري او خپله د 1378لمریز کال له وږي(سنبلې) میاشتې څخه راپه دېخوا شعرونه لیکي، چې یوه ټولګه یې برابره کړې ده.

د شعر پر لمن یې داسې ارزښتناك توکي هم موندلای شو، چې پرې ډاډه شو، سادګي، مینه او عاطفه یې د شعر سینګاروونکي توکي دي، که یې ډېره مطالعه او ریاضت وکړ نو امید شته چې شعر یې نور هم ښه شي. د نورو فرهنګي هڅو تر څنګ اوس د کندهار شریعت غږ راډیو نطاق هم دی، سربېره پر دې د پوهنتون له فرهنګي څانګې سره هم همکاري لري او ددې څانګې میاشتنیو غونډو ته ځینې ډرامې او ننداریکونه هم لیکي، چې په هره غونډه کې مینه والو ته وړاندې کېږي. حلیم صیب لاځوان دی او د فرهنګي کاروزیار لپاره یې ډېره انرژي پر ځای پاتې ده، که له دې هڅو سره یې مینه همداسې اورنۍ وه نو امید شته چې ډېر غوره خدمتونه به وکړي.

یادونه

په زړه کې مې راګرځي څو یادونه د جانان

په سترګو سترګو وینم تصویرونه د جانان

رویبار هم په سرو سترګو داسې وایي کله کله

غماز څیرل په لاره کې خطونه د جانان

یو لاس به روایت د ټول جهان کړي راچپه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځي به ښه بېخاره بيا خيالونه د جانان

يو رود په خروش روان و، په کې څرك واهه سندرو

ښکاره وو ډکېدل تر ېنه لاسونه د جانان.

تنکۍ مينه

پاتې مې نيمګړې شوه تنکۍ مينه

ويې رژوله زما سپلۍ مينه

نه يې دي خندلي لاد ګل په خوله

زړه کې يې ده پاتې د غوټۍ مينه

اور به شي، لمبه به شي، لوګۍ لوګۍ

زړه کې مې تودېږي لېونۍ مينه

ناست به تنها خوښ وي له رمې سره

نه لري شپانه بې له شپېلۍ مينه

خوښ مې په رښتيا روزګار د مينې دی

نـــه لـــــــــــــري هېڅوك همېشنۍ مينه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرښته

تانده اوښکه چې ګرېوان باندې سپره وه

هغه زما د زړه په وینو باندې سره وه

بېلتانه دې شو انګار زما لپاره

ځکه جوړه راته لویه اندېښنه وه

څوك به نه و خو بس زه به ګرځېدمه

زما ملګرې یوه د مینې پرښته وه

هم سهار او هم ماښام وم لالهانده

چې پر ما کله راغلې دا څپه وه.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلالی زهیر

دوست محمدګلالی زهیر د عیسی محمد زوی پر 1355ل کال دکندهار ښار په پنجوايي ولسوالۍ کې زوکړی دی. په پاکستان کې تر اووم ټولګي پورې زده کړې کړي، سربېره پردې يې په کندهار کې هم له ځينو جوماتونو او ديني مدرسو څخه ديني زده کړې کړې دي، له څو کلونو راهيسې په کندهار کې مېشت دی او اوس پر ورځنيو چارو بوخت دی، ځينو ترنم ويونکو ته يې هم ډېر شعرونه ليکلي، له همدې کبله يې د ډېرو شعرونو رنګ حماسي او سياسي دی، ادبي او فرهنګي ډګر ته په دې وروستيو وختونو کې راګډ شوی او اوسنۍ پنځونې يې لومړنۍ تجربې ګڼلای شو.

د هېواد ډېرې دردوونکې پېښې يې ليدلي او په خپله هم ډېر ځوربدلی او کړېدلی ښکاري. نو ځکه يې په شعرونو کې داسې انځورونه پنځولي چې له همدې پېښو څخه خړوبېږي او سرچينه اخلي.

که يې نور کتابونه هم ولوستل او د نورو پخو شاعرانو له لارښوونو او تجربو نه يې ګټه اوچته کړه نو کېدی شي شعر يې نور هم ښکلی او زړه راکښونکی شي.

میوند

بيا يې ميوند کې انګرېزي لښکرې وځپلې

پېغلې ملالې له غليم څخه ميدان ګټلی

دسباوون قاصد ويل توري تروږمۍ شوې قتلې

چې سپين سبا له تورو شپو څخه افغان ګټلی

لا يو په بل پسې نړېږي د زاغانو ځالې

وخت د سپرلي شو بلبلانو ګلستان ګټلی

ځکه هوس کړم را اعطا شول د وصال څو شېبې

زه بريالی شم له اغزو نه مې جانان ګټلی

سبا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښامار د هجر مې عالمه نن سبا قتلوي

لکه مجنون چې قتلوي هغسې ما قتلوي

غمونه لاړل توپاني شول سمندر ترې جوړ شو

اوښکې دسترګو ځي ګرېوان ته چې خندا قتلوي

خزان په منډه منډه لاړو د ګلشن پر لوري

ګل يې تالا کړ اوس هغه ښکلې بورا قتلوي

ترورږمۍ خو بيا سترګې ښکاره کړې ته يې خير کړې الله

خنجر په لاس کې ښايسته سپينه رڼا قتلوي.

هوس

د بلبل د وصل شپې دي د خزان کډې بارېږي

هره ځانګه دسرو ګلو په موسکا شوه هوسېږي

بوراګان يې و ديدن ته له هر ځايه دي راغلي

ګلغوټۍ ګرېوان څيرلی پټه خوله ورته خندېږي

ګل ګلاب سره بارخوګان کړل له سنبل سره سيالي کړي

چمبېلي زړه رانه وړی يو ګړی مې نه هېرېږي

جعفريانو ځان سينګار کړ عطر وپاشل ريحانو

انار ګل چې رنګينه دی د عشاقو ډېر خوښېږي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سپرلي وږمې خپرې شوې په وطن او په سارا کې

بلبلان له ډېره شوقه په هوس هوس چغېږي.

/1377وری/27ل کال

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد اکبر

ښاغلی محمد اکبر د حاجي محمدشریف زوی پر 1358 لمریز کال د هلمند ولایت د نادعلي ولسوالۍ په" لوی باغ کلي" کې زېږېدلی دی. خپلې لومړنۍ او منځنۍ زده کړې یې په لښکرګاه ښارکې ترسره کړي او اوس د کندهار طب پوهنځي دویم کال محصل دی، ښایسته ډېره موده یې پر شاعرۍ اوړي، خو د ډېرې مطالعې او کتاب موندلو لپاره یې ډېر وخت نه دی موندلی. دځینو ګوتو په شمارو شاعرانو شعرونه یې لوستي چې دده د مطالعې ساحه په همدې څو شعري ټولګو کې محدوده پاتې شوې ده، ددې دوو درېیو کلونو شاعري یې څه له پاسه یوې ټولګې ته رسېدلې ده.

دی هڅه کوي چې د خپل شعر په ساده کلام کې د اند او خیال وړانګې وغزوي، له لرغونو شاعرانو څخه اغېزمن دی، خو دده ځانګړی ځاني نوښت ددې اغېز ځینې ځنډې پټوي،خو که له تکراري ترکیبونو او سولېدلو موضوعګانو څخه ځان خلاص او نور هم د نوښت پر لوري ګام واخلي غوره به وي. چې د نویو شاعرانو له کلام سره اشنا کېدل او دهغو ژوره مطالعه ورته ګټوره تمامېدی شي. ددې تر څنګ که رغوونکو او سموونکو کره کتنو ته هم په درنه سترګه وګوري، ډېره به ګټوره وخېژي، ځکه دا کار به ډېرې لارې ورته اوارې کړي همداراز په ادبي غونډو کې ګډون او د نورو شاعرانود تجربو ارزونه هم ورته ارزښتمنه ده.

غرور

زاهده! له مسجد نه مې سجدې راکوچېدلي

جنت مې پر کور راغی، میکدې راکوچېدلي

له هجر او غمازه به د قهر څه ګیله کړم

اسمانه! له غوسې دې کنارې راکوچېدلي

چنګېز په وینو سور دی او زېبښي د خلکو وینې

که سترګو مې د یار له غمه سرې راکوچېدلي؟

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما زړه و امانت دیار په پښو کې غورځولی

پرې خېژي، د غرور یې ولولې راکوچېدلي

دوی غاښ راته چیچي، ته وا چې پلار یې ما وژلی

خبر له ګناه نه یم، زولنې راکوچېدلي

په خپله ګمراهۍ کې به د مرګ کندې ته درومي

اکبر نه اوس د عقل پیمانې راکوچېدلي.

1379/3/2لمريز-کندهار

د اور ټال

ستا بېلتون مې ګناهونو ته مجبور کړي

لکه څوك چې د چا مال او هستي چور کړي

چې ښکلا ترېنه پیدا شوه هم ستا نور و

پر دنیاباندې ځلښت پېځلی نورکړي

پرې پوهېږم دا زما د وير اختر دی

چې رقیب خندان خوشحال دی او سرور کړي

د مقصود کعبه مې ته، قبله مې ته یې

ستا په هجر کې څوك څنګه ځان صبور کړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه به بیا د دوزخي اور پر ټال زانګم

که مې ستا له جنتي مخ ځنې دور کړي.

کندهار

زورور

یو چا توره په لاس د میو جام له موږ نه واخیست

په سرو وینو ګټلی یې انعام له موږ نه واخیست

په سترګو دې ړانده کړو او قیامت راباندې جوړ شو

اسمانه! دا دې څنګه انتقام له موږ نه واخیست؟

په سود و زیان خبر نه یو، ګړنګ دی ور روان یو

خودییه! زور دې ولې سوچ و پام له موږ نه واخیست

ستا خیال راته سکروټو نه دګل غوټۍ کړه جوړه

خندا دې زموږ د بد عمل انجام له موږ نه واخیست

جفا به دې تر مرګه هېره نه کړمه نامرده!

ځواني دې راته غم کړه، تا ارام له موږ نه واخیست

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د روح قاتله! پر لېمو مې قدم کېږده

له تاسره مې روح ځي، که دې پام له موږ نه واخيست

سېلاب د ترمو اوښکو د اکبر پر مخ راغلی

چې نن دې خوږ نظر د سترګو پام له موږ نه واخيست.

کندهار

چل

وخته څنګه دې له غم سره اشنا کړم

له خندا او خوشحالۍ نه دې جلا کړم

په ازل يې راليکلي همدا برخه

چې پر ورځ د اختر خامخا ژړا کړم

که څو ځلې مې خپل سر و مال بايللي

داقمار او جواري خو په بيا- بيا کړم

ما خپل عقل دی خوړلی ښاد به نه شم

چې له ياره سره چل کړم او جفا کړم

د اکبر د غملړلي ژوند په پای کې

خپل ټوټې ټوټې ملت خو به دوا کړم.

نذرانه

سر ببر او ګرېوان څيری، ټول ژوندون مې سوی سکور دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل دا مات زړه به در وړمه په کچکول کې ستا کوڅې ته

خدایزده دا د ازل لار ده، که زما خپل بد عمل دی

پټې سترګې ور روان یم، ګړنګونو، سرې لمبې ته

نه اختر، نه مې سپرلی شته، نه باران او نه ځواني شته

پر موږ جوړه عاشورا ده، ټوله درومو هدیرې ته

ددې خپل زړه په قبله کې، ستا د مینې په کوڅه کې

انتظار اکبر ولاړ دی، سر په لاس و نذرانې ته.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد سرور حُسنیار

ښاغلی محمد سرور حُسنیار د دین محمد زوی پر 1349ل.کال د کندهار په شپږمه ناحیه کې زېږېدلی دی، ده هم خورې ورې زده کړې کړي، خو له پوهې او هنرسره يې مینه دومره ډېره وه چې په لنډه موده کې يې ډېر مزلونه ووهل، دهمدې اورنۍ مینې برکت و چې تر ډېر ځنډ وروسته يې په دې وروستیو دوو کلونو کې د شعر رنګیني او ښکلا زیات او ځینې شعرونه يې د نوښت په اب ورنګول شي، حسنیار خو خپله هم دښو اخلاقو او صمیمیت غر دی، سره له دې چې د ځینو چارو بوختتیا يې ډېره ده خو بیا هم له کتاب و مطالعې سره ډېر شوق لري، هغه چې کله پر پېښور یا کوټې ښارونو ورپېښ شي نو تر هر څه يې کتابونو ته ډېره سودا وي، چې څنګه د خپلې خوښې کتابونه پیدا او کندهار ته يې یوسي.

حسنیار ایله ددې نږدې دوو کلونو په بهیر کې پښتو نوی او زوړ شعر په ژوره توګه ولوست، چې تر همدې ژورې مطالعې وروسته يې په خپلو پنځونو کې هم لوی انقلاب راوست، په شعر کې يې هنري ښکلا او صمیمیت سره غاړه غړې شوي، دا خپله ددې څرګندوی دي چې نوموړی د ویلو لپار یو څه لري، خو غواړي خپلو دغو خبرو ته هنري بڼه ورکړي.

خو لاډېر مزلونه ورته پر لار پراته دي او که د ده مېړانه او مینه ورسره یارانه کوله نو دی به په دې ډګر کې بریالی او سرلوړی پاتې شي.

څلي

خیال مې طواف کوي همېش ستا د یادو پر څلي

احرام د اوښکو يې تړلی، د سلګو پر څلي

د بېلتانه د شپو تسبې به لا ترڅو اړوم

ترڅو به ذکر کړم د اوښکو د دانو پر څلي؟

ستا د وعدو کښت مې کرلی و د زړه پر ځمکه

ونه سپړېده، یوه وعده دېرهرو پر څلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مې زهیر لکه یتیم دخندېدلو نه دی

لکه غوټۍ خوله کړمه خلاصه د اغزو پر څلي

سپند که یې نه شوم چې تر سر مې یو ځل وګرځوي

کاشکې وای دود، مخته ورتللای د لمبو پر څلي.

کندهار

وږمه

بیا به څمکه له ځیګره دچینو اوبه راپاشي

پر مایوسو وچو څانګو، د امید ګلان به واشي

سرِ د کلي غونډۍ ګوره، لکه ګرمه ژېړه پېغله

بیا به شین کمیس په غاړه، لکه ناوې په خندا شي

باد به ناست پر تخت د ورېځګگو، د برېښنا غمچینه لاس کې

راشیندي به سپین سپین څاځکي، لکه ستوري په نڅاشي

د ملا په شان به غر کړي، پر اوږو څادر د واورو

لکه اوښکې د مین به ترې "ارغند" و "ترنك" راشي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما د هیلو پر غوټۍ به، د خوښۍ ورمه چلېږي

دغه ستا مستې خندا ته، چې ملیار خوښ په ګډا شي.

1379/4/3ل کال، کندهار

زنځیر

ښکلی سهار مو په تیارو کې شو بند

لمر مو د شپو په زولنو کې شو بند

سپوږمۍ اوس څکه قدم اخلي کرار

زنځیر د ستورو یې په پښو کې شو بند

ما له پردیو نه ډار کله کاوه

اوس مې ګرېوان خپلو لاسو کې شو بند

هیلې یې یووړلې د اوښکو توپان

لامبوزن خیال مې په څپو کې شو بند

د ژوند اغزنو لارو ستړی کړمه

مرګی د وخت په پنجرو کې شو بند

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

غماز نیولي د ګودر لارې دي

کتار د نجونو په کوڅو کې شو بند.

کندهار

د رڼا غرونه

ستوري یو شوله و شپې ته، نړوي تیاره برجونه

لمر دوړانګو تبر راوړ، پرې کوي د شپې لاسونه

وخت ملیار و بڼ ته راغی، دوحشت تخمونه کاږي

دعرفان څولۍ ورځخه، پرې کري د رڼا غرونه

هیلې پېغلې ځي ګودر ته، د حاجت منګي پرسروړي

مازیګر پیر یې راغلی، ترېنه غواړي حاجتونه

خیال شپونکی دورمي و غرو ته دخندا شپېلۍ په لاس کې

د خوښیو رمه ناځي، د زړه ورې وهي ټوپونه

د ارزو ژبه ایله شوه، د ارمان په ستر جهان کې

د امید قاصد راغلی، نور به نه وي بندیزونه

زما د فکر زخمي غره کې بیاګلان دي ټوکېدلي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغزلو پېغلو جوړکړل پر لمن يې اتڼونه.

1378/7/15ل. کال، کندهار

ميرزا محمد شکېب

ښاغلی ميرزا محمد شکېب د الحاج راز محمد زوی پر 1359ل کال د زابل ولايت د شاه جوی ولسوالۍ په خواجه نومي کلي کې زوکړی دی. د کوټې، کراچۍ، زابل او جلال اباد په بېلابېلو ديني او جهادي مدرسو کې يې زده کړې کړې او پر اوس مهال هم په کندهار جهادي مدرسه کې خپلې زده کړې پرمخ بيايي.

د ميرزا محمد شکېب په شاعرۍ کې رواني او له طبيعت سره دشاعرانه مينې پالل پامور دي، له هغه مهاله چې په کندهار کې مېشت شوی نو د "ارغند" مستو څپو يې ذهن ته ډېره سمسورتيا وربښلې او شعر يې هم د ځرنګوالي له پلوه بېل رنګ خپل کړی دی. له شکېب سره مې يو ځل ليدلي، تنکی او د ښې طبعې خاوند ځوان دی، د کندهار په اوسنيو خپرونو کې يې هم ځينې شعرونه ترسرګو کېږي، چې ورځ پر ورځ يې د هنري پرمختګ ځرګندونه کوي. د لرغونې اوسمهالې شاعرۍ مطالعه يې هم ښه ده او کله چې يې شعر لولو نو دده شاعري هم د اوسمهالې هغې په رنګ رنګول شوې شاعري ده.

د ارغــــند لـــه غـــاړې

مسته سندره شي وږمه شي څپه

چې له ارغند ځنې ستنه شي څپه

د ننګ ټپې مو په زلميو وېشي

او شي ملاله پښتنه شي څپه

زما احساس يې کړ د غرونو ملنګ

مستې نڅاوې کړي غرڅه شي څپه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدایزده کوچۍ ده که له غرونو راغله

نرمه شپېلۍ وهي شپنه شي څپه

ورسره ملې وي سندريزې وږمې

ترنګ شي سېتار شي او نغمه شي څپه

ځان سره راوړي خاطرې د پرون

د شکېب سترګې او لېمه شي څپه.

1379ل کال. کندهار جهادي مدرسه

هجومه!

کله چې راشې د یادو هجومه

د تېرو تېرو خاطرو هجومه

ما چې به یار ته مخامخ ویلې

د هغو مستو ترانو هجومه

راشه د زړه په کور کې ځای درکوم

دتېرو غشو او بڼو هجومه

راځه زما د غېږ رباب شه را ځه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خود مې قبول يې په لېمو هجومه

ته وفادار شوې له جانانه ځنې

زموږ د وصل دشپېو هجومه

ځومره دې ملې وې خاطرې خاطرې

د هغو هغو او هغو هجومه

1379ل کال، زابل

هله ژر شه

د سعدالله سعيد زابلي په اقتفا

نور مې ختمې دلته شپې دي هله ژر شه

رانه تللې قافلې دي هله ژر شه

دا ځو کرښې مې په ياد درسره واخله

زما د مينې خاطرې دي هله ژر شه

د وصال دور مو تېر شو نور به نه وي

په نصيب مو شوګيرې دي هله ژر شه

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا به خال د تصور په غېږ کې واخلم

د هجران یاغي څپې دي هله ژر شه

نور یې وصل پر موږ کله پېرزو کېږي

د رقیب بیا سترګې سرې دي هله ژر شه

لږ په مینه راته وخانده له ورایه

د دیدن وروستۍ شېبې دي هله ژر شه

په ژړا منزل د هجر نه لنډېږي

دا د مینې سلسلې دي هله ژر شه

د شکیب خو درته نور څه پاتې نه دي

خړ وطن، خالي کوڅې دي هله ژر شه.

1378ل کال.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوري شيون

ښاغلی نوري شيون دحاجي عبدالکريمخان زوی پر 1355ل کال دکندهار په شپږمه ناحيه کې زېږېدلی دی. لومړنۍ او منځنۍ زده کړې يې د کندهار په زرغونه انا تجربوي ښوونځي کې ترسره کړي او وروستني دوه ټولگي يې په ابوريحان البېروني ښوونځي کې ولوستل، چې د ښوونځي د دوولسم ټولگي برى ليك يې پر 1375ل کال ترلاسه کړ، دکورنيو اقتصادي ستونزو او يو نيم نورو خنډونو له کبله ونه توانېد چې خپلې لوړې زده کړې پيل کړي. اوس يو تکړه گنډونکی(خياط) دی او له دې لارې خپلې کورنۍ ته حلاله روزي برابروي.

له شعر سره يې د ښوونځي له مهاله مينه درلوده. د دوستانو او کورنۍ هڅونو يې هم د تشويق او هڅونې په برخه کې ډېر اغېز لرلی دی، که څه هم په ادبي غونډو او ناستو کې لږه برخه اخلي خو بيا يې هم شعر ليکل او لوستل نه دي پرې ايښي. شاعري يې ډېره تنکۍ او ځوانه ده، که د شيون مينه او لېوالتيا همداسې پاتې وو نو کېدی شي خپل ارمان ته ورسېږي، ترډېره حده دنورو ځوانو شاعرانو له شعرونو سره مينه لري او د طلوع افغان ورځپاڼې، خلافت او کندهار مجلو ادبي او هنري برخې په ځير سره لولي، له همدې کبله يې له همدغو شاعرانو څخه ډېر څه زده کړي او لا يې هم خپله مطالعه روانه ساتلې ده.

دار

برېښنا يمه د ورېځو په تلوار در څخه ځم

منصور غوندې ځارېږم سر په دار درڅخه ځم

ليلا چې خپه نه شي د مجنون په لېونتوب

سرې اوښکې تويومه پر دې لار درڅخه ځم

د هيلو مات وزر مې په ځکېدو ځکېدو کې ورمه

زړگی دې رامات کړی، په فرار درڅخه ځم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقي جامونه راوړه د عمرو نو يمه تږی

بې برخې مې پرې نه ږدې چې خمار درڅخه ځم

د مينې لېونی يم ترې خپل ځان لوگی کومه

پتنگ يم د اورونو په انگار درڅخه ځم

نوري چې خطا نه وځې په وعده د خپل نگار

دا ځای درته پرېږدم په بل ديار درڅخه ځم.

1379/1/4ل کال. کندهار

خپلواکي

زموږ روح زموږ عزت دی

ترېنه ځار شم حريت دی

د نېکونو او پلرونو

راته پاتې دا ثروت دی

د افغان د قوم شهيده

دغه ستا ستر شهامت دی

کارنامې دې ستايل کېږي

ستا مېړانه حکايت دی

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکناتېن دې په غوږ کړ

د سرلوړي ژوند رفعت دی

د ایوب توره ځلېږي

دپرنگ پر سر افت دی

حماسې دي د ملالې

د هېواد نوم پرې اوچت دی

دغه خاوره د زمرو ده

دا ټاټوبی د عظمت دی

یرغلگر به هلاکېږي

دا هم مینه محبت دی.

تنده او بربادي

مینه هم تنده وه له ځانه وته

د سرابونو پر ناپایه لمن

هر جلوهلي ته یې لاس پړکاوه

خو هلته هېڅوك هم څه داسې نه و

چې وي ژوندی تر تندې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول په یوه ساه وو له منځه تللي

کلي کورونه په لمبو سوي وو.

کندهار

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

اخترمحمد د لسوخته

ښاغلی اختر محمد دلسوخته پر 1325ل کال دکندهار ښار په ارغنداو سیمه کې زېږېدلی دی، لومړی شعر یې پر 1350ل کال ویلی، تر اوسه یې شعر ویل او اورېدل نه دي پرې ایښي او په دې برخه کې یې د ریاضت "چې یوازې له نورو ښخه اورېدل دي" لمن ټینګه ساتلې ده. ځکه دې ښاغلي هېڅ ډول زده کړې نه دي کړي، نه لوست کولای شي نه هم لیکل. خپل شعرونه په ټیپ ریکارډر ټیپوي، بیا یې په بل لوستي"باسواده" سړي لیکي. د نوموړي ګڼ شعرونه له منځه تللي او هغه څه چې یې په یاد دي ځینې ترې ګډوډ شوي او ځینې هېر شوي دي. له دې کبله پر دې نه دی بریالی شوی چې خپل شعرونه خوندي کړي.

دلسوخته صیب دژوند ډېرې سړې تودې لیدلي او ډېر کړاوونه یې ګاللي دي، په ځوانۍ کې یې د هېواد بېلابېلو ولایتونو ته سفرونه کړي او په ډېرو ولایتونو کې بلد دی، نوموړی د کندهار له ولسي شاعرانو ښخه دی، له دې کبله، ډېر شعرونه یې ولسي رنګ او څرنګتیا لري، چې حماسي رنګ یې تر نورو زورور دی.

ښاغلی دلسوخته په زړه پاك او ساده سړی دی، د کندهار له ځوانو شاعرانو سره مینه لري او هڅه کوي چې د کندهار ادبي ټولنې په هره مشاعره کې ګډون وکړي، د ملګرو د خوشحالۍ لپاره د شعر په ژبه ټوکې ټکالې هم کوي چې ځینې ټوکې او طنزیه خبرې یې په سرو روسانو پسې هم نظم کړي، هغه تر انقلاب وروسته یو شعر لیکلی چې یو بیت یې داسې دی:

هواوې خړې پړې ، د تاریخ تورې دورې دي

ښادي چنداني نه شته، پر هر ځای دغم نارې دي

همدې شاعرۍ د ژوند ډېر کاروانه ورښخه پاتې کړي، د دلسوخته صیب ریاضت او شعري مطالعه دا ده چې له راډیو یا د ملګرو له خولو ښخه شعر واوري او خپل تنده پرې ماته کړي؛ دا یې هم شعري بېلګې، هیله ده له دې سره د دلسوخته صیب زړه روغ و زرغون او ذهن یې نورو شعرونه ته وهڅېږي

زغم

چې پر سر یې د غمونو باران وشي

هغه زړه چې د پښتون وي تنګ به نه شي

خپل بادار ته به په هسك مغزي ولاړ وي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

هر دښمن ته به خنجر د لړمانه شي

افغانانو سبا کړي ترخې ورځې

تېر تاریخ ته که په غور نظر وشي

هر جابر يې دی په یو وار پرې ایستلی

سل کلونه که تېرېږي هېر يې نه شي

د خپل دین او د وطن ازادي غواړي

هر افغان به شین زمری دخپل ځنګله شي.

دریاب

ماشروع کړ د ادب و شعر کتاب

دغمونو لوی دریاب، شولم غرقاب

دا دحق او باطل وېش زما قلنګ شو

زه عاجز یمه او دا دی غټ حساب

ته بری دحق ویلو راکړې خدایه

د قیامت پر ورځ چې نه شم نا ځواب

د ظالم پر ضد به وایمه بیتونه

هر مظلوم ته ورکومه د زړه تاب

دلسوخته غریب چې وایم دا بیتونه

زه کچکول دروړم ستا در ته په هر باب.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

جفا

هغه ورځ به راشي چې ستا غوټه به یو بل شني

ډېر ستا قربیان به دې خالونه دکاکل شني

هغه ستا محبوبه چې و تا ته ډېره ګرانه

تا به پرې خوابدي کړله ټوله قربیانه

ته په عاجز پروت یې بیا هغه کاروان به بل شني

ډېر ستا قربیان به دې خالونه د کاکل شني

مه پرې خطا وځه چې بهار نه تېرېږي

هر ګل چې بهار شي اخر بېرته خزانېږي

وګوره سپېرې ځمکې ته بهار و خزان تل شني

ډېر ستا قربیان به دې خالونه دکاکل شني.

کندهار، ارغنداو

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

صديق الله مين

صديق الله مين د ښاغلي محمد نور زوی پر1357ل کال د کندهار ښار په شپږمه ناحيه (چونۍ) کې زوکړی دی، تر څلورم ټولګي پورې يې زده کړه کړې او له 1375لمريز کاله را په دېخوا شعرونه ليکي، تر اوسه يې تر 150 زيات قافيه وال، ازاد او نيمه ازاد شعرونه ليکلي، خپلې لومړنۍ شعري ټولګې ته يې "د ښکلا غبرګون"نوم ورکړی چې لا چاپ شوې نه ده.

په شعر کې يې د لرغونو شاعرانو اغېز جوت دی، خو دا اغېز ډېر هم نه دی چې دشاعر ځاني نوښت په ځان کې ورك کړي، بلکې شاعر د نوښت او د نوي بيان څرګندولو لپاره هڅه کوي داسې توري او ترکيبونه وټاکي چې د موزونوالي تر څنګ نوي وي، غزليز او عشقي رنګ يې تر يوه حده پر اند زورور دی، چې پر شعري ځواك يې دلالت کوي، څکه نوموړی دا توکي د هنر په اب رنګوي او نورو ته يې وړاندې کوي. (مين) مين شاعر دی چې خپله مينه يې په خپلو شعرونو کې انځور کړې ده، که دشعر نورې هنري ښېګڼې يې په غور سره ولوستې او خپلې تجربې يې هم ورسره شريکې کړې، نو کېدی شي د ښکلا ډېر غبرګونونه يې له کلام څخه رااوچت شي او د ډېرو خلکو زړونه يې په شعرونو وتخنېږي.

مين اوس په کوټې ښار کې استوګن دی، له خپلې کورنۍ سره د اقتصادي لاسنيوي په موخه خياطي کوي، خو شاعري يې پرې ايښې نه ده. د کندهار او کوټې ښار په ځينو خپرونو کې يې شعرونه راځي. شاعري يې په خوند روانه ده او خدای دې وکړي چې تر پايه همداسې تانده وي.

راز

په خوله ويلای نه شم، په بڼو حال درته وايم

شرمېږمه اشنا! په اشارو حال درته وايم

زاهده! واوره - واوره ما شراب څښلي نه دي

قسم-قسم-قسم شم، په توبو حال درته وايم

زما او د هوس تر منځه ډېرې فاصلې شته

خو غم ته چې نږدې يم، په سلګو حال درته وايم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ دواړه خو مطربه ځکه نه سره پوهېږو

ته وایې په نغمو، زه په شعرو حال درته وایم

دا پټ د زړګي راز چې مې له تا سره شریك دی

نو خود به په سجدو کې په پښتو حال درته وایم

د مینې افسانې مې درته ډېرې وویلې

خو نن به په غزلو، په ټپو حال درته وایم

ویلی درته هېڅ نه شم مین ښکلی ښېدرېغه

په ډېرو وسوسو، په اندېښنو حال درته وایم.

کندهار

یون

د مستو ټپو غېږ کې تر دورانه پورې لاړم

و خیال راسره مل، تر خپل جانانه پورې لاړم

ارمان و، لېونتوب و، د ځوانۍ په تصور کې

بېباکه بې پروا چې تر زندانه پورې لاړم

د اوښکو د ځك غوندې زما ژوند هم مظلومیت و

هوس نه مې زړه بل و، تر خپګانه پورې لاړم

نه اور، نه اوبو مړ کړم، خپل ضمیر مړ کړم په خپله

چې بېل شوم زه له ځانه او تر ځانه پورې لاړم

د چا د خوښۍ واك به و، ضرور زما پرهیلو

امید سره مې ټیټ سر چې تر شانه پورې لاړم

فکرو کې لوبېدمه د شاعر ذهن پرغولې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ښکلی شان غزل شوم، تر زبانه پورې لاړم

خواهش انځور- انځور و "مینه" د دیدن مې

د یار رخسار طبیب ته تر در مانه پورې لاړم.

رنگ

د فلك غېږکې د ستورو یو تربله سره جنگ دی

د شفق په وینو باندې د سپوږمۍ سپین رخسار رنگ دی

د ښو حبشي پوځ دې کړ تیار یو مظلوم زړه ته

دا انصاف ستا د الفت دی او که دا پښتو او ننگ دی؟

چې فریاد وکړه حمله نن بیا دذهن پر وطن مې

اسوېلې کاندې هجرت اوس ترې رباط د شونډو تنگ دی

د نفرت لور کرکې خپل ځان په نکاح چې کړ د بغض

زېږوي به عنادونه، داټبر ټول د پیرنگ دی

د زړگې پر کندهار مې د وصال ابادې پیل شوه

جوړوي بیا ها تعمیر یار، د خورې مینې چې ړنگ دی

د مین د هیلو ناوې خدای�خبر کله سینگار شي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د خیال په بستره کې لا اوس پروت پر سره پالنګ دی.

ګلاب

د ژوند په دې ستړې سفر کې ځان ته لاره ګورم
حساس وګړی یم په کاڼو کې هنداره ګورم

زما تر خپل ځان، زما بخت راته بېبخته ښکاري
ځکه تر ځان چې همېشه دی ناکاره ګورم

څړيکي دردونه عبث مه کوه بېوسه یمه
نه شته دارو، ملهم، مایوس در ته پرهاره ګورم

خیر دی ساقي که نه وي جام په لپو راکړه شراب
زه خماري نه تر نوبت او نه تر واره ګورم

تیاره تقدیر د هجر شپې ته رسولی یمه
چې د همت په سترګو اوس درته سهاره! ګورم

بې قدره وخت دومره نا پوه کړمه مین ځوانیمرګ
چې د ګلاب ګل په ګلونو کې بې خاره ګورم.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښاپسته کندهار ډېر- ډېر یادومه

په پښتو کې سلیمان ماکو سابزي د تذکره لیکنې ډبره له نن څخه څه له پاسه اووه سوه کاله وړاندې د کندهار په ارغسان سیمه کې کېښوده او د پښتو " تذکرۍ الاولیاء" کتاب یې وکیښ، چې څو پاڼې یې ترلاسه شوې دي. تر ده وروسته څه کم درې سوه کاله وړاندې محمد هوتك د پټې خزانې په لیکلو سره تذکره لیکنې ته وده ورکړه.

په شلمه پېړۍ کې ارواښاد علامه عبدالحی حبیبي د تذکرۍ الاولیاء او پټې خزانې پر موندلو سربېره د لومړي ټوك "پښتانه شعرا" په لیکلو سره د معاصرې تذکره لیکنې بنسټ کېښود.

نیمه پېړۍ وړاندې ښاغلي مراد شینواري د (خیبر ادب) د تذکرې په لیکلو سره د پښتو د سیمه ییزو تذکرو لړۍ را ونښلوله او بیا نو دومره تذکرې ولیکل شوې چې له لسګونو څخه د سلګونو خانې ته ورسېدې او دا زرینه لړۍ لا روانه ده.

د ګران صالح محمد صالح دا تذکره هم یوه سیمه ییزه تذکره ده، چې د لوی کندهار د ځوان ادبي نسل فکرونه او مخونه په موږ ګوري او د پنځوسو تنو په شاوخوا کې ځوان او ځوانفکره شاعران راپېژني.

لوی کندهار یوه ځانګړې ادبي حوزه ده، چې له پخوا نه تر اوسه پورې خپلې ځانګړنې لري او دا ځانګړنې ساتي او د ادبي ځانګړنو ترڅنګ یې ژبنۍ ځانګړنې هم د پام وړ دي.

دا تذکره موږ ته راښیي چې د هېواد په دې اغزنو او تاوجنو حالاتو کې هم ادبي ګلونه راټوکېږي او د فکر وږمې خوروي، خو ددوی ادبي ګلونه ددې اغزنو او تاوجنو حالاتو داغونه او زخمونه هم په خپلو پاڼو کې لري او راتلونکو نسلونو ته یې ورلېږدوي.

ګران صالح زیار ایستلی د خپل سلف "سلیمان ماکو" غوندې چې د پښتونخوا په لتو ګرځېدلی و، د لوی کندهار په لتو وګرځي، سیمه په سیمه او کلی په کلی له ځوانو او تاندو شاعرانو سره وګوري، ددوی ژوندلیك او ویناوې راغونډ کړې او دا دې اوس یې چې د پښو د سفر تناکې چاودلې دي، نو دا ادبي مرغلرې لړ کوي، پېیې یې او ستاسو مخې ته یې ږدي.

زه دده دا ښکلی او ګټور اثر د پښتو تذکره لیکنې په غېږ کې یوه ښه زیاتونه ګڼم او ذوق و زیار یې ستایم.

په مینه

حبیب الله رفیع

1380ل کال ــ پسرلی

پېښور ــ پښتونخوا

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library